

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ühiskonnateaduste instituut

**Välisuudised ja nende valmimise tagamaad Aktuaalses Kaameras ja
Reporteris 2013 - 2014 aasta jooksul**

Bakalaureusetöö

Inkeri Parman
Juhendaja: Ragne Kõuts-Klemm, PhD

Tartu
2014

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TÖÖ TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD	6
1.1 Välisuudis	6
1.2 Auditooriumi huvi välisuudiste vastu	7
1.3 Välisuudise problemaatika	8
1.4 Televisiooni tähtsus auditooriumi jaoks.....	10
1.5 Teleuudise spetsiifika.....	13
1.5.1 Teleajakirjaniku roll.....	14
1.6 Välisuudised Eesti meedias	15
2. UURIMISKÜSIMUSED	19
3. UURIMISMEETOD	20
4. TULEMUSED	21
4.1 Aktuaalse Kaamera ja Reporterite toimetuste struktuur ja töökorraldus	21
4.2 Välisuudiste allikad	24
4.3 Välisuudiste valikukriteeriumid	27
4.4 Välisuudiste paigutus saates	32
4.5 Välisuudiste kajastamise problemaatika	36
4.6 Välisuudiste tähtsus vaataja jaoks	39
4.7 Kanalite kokkuvõttev võrdlus	41
5. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON	45
KOKKUVÕTE	48
SUMMARY	51
KASUTATUD KIRJANDUS	52
LISAD	55
Lisa 1. Intervjuu kava	55
Lisa 2. Intervjuude täistekstid.....	56
Lisa 2.1 INTERVJUU 1 TARMO MAIBERG (Aktuaalne Kaamera)	56
Lisa 2.2 INTERVJUU 2 JAANUS KOORT (Reporter)	65

Lisa 2.3 INTERVJUU 3 ASTRID KANNEL (Aktuaalne Kaamera)	72
Lisa 2.4 INTERVJUU 4 TOOMAS KASK (Reporter)	86

SISSEJUHATUS

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida välisuudiste edastamist ETV ja Kanal 2 teleuudistes. Välisuudised ja teiste riikide kajastamine on töö autori jaoks paeluv teema ja töö keskendub nende just uurimisele televisioonis, kuna päevalehtede välisuudiseid on Eestis varem küllaltki põhjalikult uuritud. Bakalaureusetöö eesmärk on lisaks üldisele välisuudiste edastamisele kõrvutada ka rahvusringhäälingu kanali ETV ja erakanali Kanal 2 sarnasusi ning erinevusi.

Töö algab teoreetilise materjaliga, mis käsitleb teleuudiste ja välisteemade spetsiifikat ning ringhäälingu- ja erakanalite erinevaid profiile. Bakalaureusetöö sisaldab kaht uurimuslikku osa. Esiteks seminaritöö raames valminud 2013. aasta Aktuaalse Kaamera ja Reporterite saadete välisuudiste kontentanalüüs, mis uurib, millised rahvusvahelised teemad ning mis kujul vaatajateni jõuavad. Teine osa koosneb uudisetoimetuste liikmetega tehtud ekspertintervjuude analüüsist ja tõstatab välisuudiste valimise ja edastamisega seotud probleemid ajakirjanike ning toimetajate seisukohast. Töös tuuakse välja meetodite põhjalikum selgitus ja uurimuse tulemused. Sellele järgnevad järelduste ja diskussiooni osa, töö kokkuvõtte ning inglisekeelne *Summary*.

Erkki Bahovski hoiatab eksliku arusaama eest, nagu poleks eestikeelseid välisuudiseid vaja, sest rahvusvahelisest sündmustest huvitatud auditoorium saab kogu info nagunii inglise keeles kätte. Välissündmuste mõtestamine eesti keeles ja rahvusvahelist elu hõlmava sõnava kasvatamine on Eesti jaoks üldkultuurilise tähtsusega. (Bahovski 2013)

Ajakirjaniku tööpõld ei ole objektiivne, vankumatult faktidele toetuv tõde. Ajakirjanik tegeleb subjektiivse, inimliku tegelikkusega, mis sisaldab emotsioone, väärtushinnanguid ning arvamusi. (Moller ja Thorsen 1992) Samuti on selge, et ka

ajakirjanik ise on kõigest inimene oma isikliku kujunemise looga, hoiakute ja kogemustega. Kajastatavad sündmused jõuavad ajakirjanikuni peaaegu alati vahendatud kujul. Harva satub ajakirjanik ise pealt nägema juhuslikku ette planeerimata sündmust. Enamasti saab loo autor informatsiooni, mis on mõjutatud allikate, uudiseagentuuride, kommunikatsioonispetsialistide ja teiste kanalite poolt. (Moller ja Thorsen 1992) Sündmuste vahendatuse aspekt on eriti tugev välisuudiste juures, kus ajakirjanik seisab sündmuste tegelikust toimumisest veelgi kaugemal, kui enamike teiste teemade puhul.

Jaap van Ginneken (1998) võrdleb oma raamatus „Understanding Global News“ uudistemade valikut kalade püüdmisega ookeanist - maailmas on lõputult palju uudiseid, mille keskel ajakirjanik on kalamehe rollis. Meediateoorias levinud „väravavahi“ („*gatekeeper*“) mõiste viitab sellele, et ajakirjaniku roll on filtreerida kõigist teemadest sellised, mis on väärt meediasse pääsena (McQuail 2003). Teised populaarsed sildid „neljas võim“ ja „ühiskonna valvekoer“ on samm edasi väravavahi rollist – need rõhutavad ajakirjaniku vastutust meediatarbijate ja ühiskonna eest ning seavad vaikumise ootuse, et „väravas“ tehtav valik peab olema „õige“. Selleks et mõista, millised välisuudised ja miks vaatajani jõuavad, on käesolev bakalaureusetöö võtnud vaatluse alla needsamad väravavahid, ajakirjanikud ja toimetajad, inimesed, kelle igapäevane töö on meedia sisu valimine ja kujundamine.

1. TÖÖ TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD

Inimese arusaam maailmast on suuresti vahendatud eri infokanalite poolt. Mitte kellelgi pole piisavalt vahetuid kogemusi, et ta oleks käinud nii Jaapanis kui Namiibias, Antarktikas kui Tšiilis, et tajuda üle maailma toimuvaid sündmusi ainult läbi isiklike kontaktide. Meedia on üks olulisemaid infoallikaid, kust inimesed saavad teadmisi muu maailma kohta, seega on meedia inimeste rahvusvahelise sotsiaalse ruumi üks tähtsamaid mõjutajaid (Rutšev 2005:6). McQuail (2003:58) sõnul sõltub inimese tugevasti meedia sümbolilisest keskkonnast, mis määrab meie maailmapildi isegi siis, kui oleme ise võimelised oma reaalsuse kujundama.

1.1 Välisuudis

Välisuudiste mõiste on järjest enam hägustumas ning levinud on aramus, et rahvusvaheliste uudiste termin ei kirjelda enam piisavalt hästi kaasaegseid riigipiiriüleseid poliitilisi, majanduslikke ja kultuurilisi protsesse (Vargas & Paulin 2007 Williams 2011 kaudu). Välisteemadega seotud uudiseid on eri uuringutes jagatud nii kaheks (sise- ja välisuudised) või kolmeks (sise-, välis-, ja hübriid uudised). Goodrum & Godo (2011) pakuvad enda Kanada välisuudiste uuringus välja ühe funktsionaalseima välisuudiste kategoriseerimise süsteemi jagades uudised neljaks: 1) siseuudised, 2) välisuudised, 3) rahvusvahelise mõjuga siseuudised, 4) siseriikliku mõjuga rahvusvahelised uudised.

Erandlik institutsioon rahvusvahelises poliitikas ja välisuudiste maastikul on Euroopa Liit. Euroopa sfäär on läbi põimunud eri riikide poliitikaga ja Trenz (2004) eristab Euroopa avalikkust uurides kolme tüüpi Euroopaga seotud rahvusvahelisi uudiseid. Esiteks Euroopa uudised, mis tegelevad piirkonnaga seotud sündmuste ja probleemidega;

teiseks euroopalikud uudised, mis käsitlevad Euroopa sündmuste mõju kodumaal ning kolmandaks siseuudised, mis mainivad kujundeid Euroopast (Trenz 2004).

1.2 Auditooriumi huvi välisuudiste vastu

Välisuudiste kaasaegne paradoks on, et kuigi elame ajal, mis võimaldab üle maailma järjest kiiremini ja paremini infot hankida, tuntakse rahvusvahelise informatsiooni vastu üha vähem huvi (Williams 2011). Auditooriumi nõudlus välisuudiste vastu on viimase viie kümnendi jooksul korduvalt muutusi läbi teinud. USA auditooriumi näitel võib rääkida külma sõja perioodist, mil huvi välisuudiste vastu oli väga suur ning meedia mängis edukalt kommunismi-kapitalismi stereotüüpide teljel (Williams 2011) meie-nemad vastandumisega. Nõukogude liidu lagunemise järel langes välissündmustele pööratav tähelepanu. 1990ndate kriisid ja sõjad nii Euroopas kui mujal näitasid, et maailma eripalgeliste sündmuste mõistmine on palju keerulisem, kui külma sõja mustvalge pilt (Williams 2011). 9/11 sündmused tõid mõneks ajaks kaasa välisuudiste huvi elavnemise kogu maailmas. Ebapopulaarsed sõjad Iraagis ja Afganistanis panid ameeriklased välismaailma probleemidest tagasi tõmbuma. Kuigi president Bushi välispoliitika rakendas terrorismivastase sõja müümist reklaami- ja PR-agentuuride abil, ei õnnestunud Al Quadast ja Sadam Husseinist luua USA elanike jaoks sellist ideoloogilist vastast, nagu oli kunagine Nõukogude liit. (Williams 2011)

Eesti elanike jaoks on huvi välisuudiste vastu arenenud teistsuguses tempos. Astrid Kannel ütleb käesoleva töö käigus läbi viidud intervjuus, et Eesti seotus rahvusvaheliste sündmustega on alates 2001. aasta terrorirünnakute toimumisest ainult kasvanud. Meie sõdurid on olnud nii Afganistanis kui Iraagis, 2014. aastal käib missioon Kesk-Aafrika vabariigis. Euroopa Liitu ja NATOsse kuulumine seob meid pidevalt erinevate välissündmustega. Välisministeerium ja erinevad kolmanda sektori organisatsioonid pühendavad üha suurema osa oma tegevusest rahvusvahelisele koostööle. Üha enam eestlasi reisib ja elab välisriikides. Kõik need on põhjused, miks huvi välissündmuste

vastu on viimase kümnekonna aasta jooksul kasvanud ja millel Eesti heaolu suurenedes on potentsiaali aina tõusta.

Küsitluse Mina. Maailm. Meedia (2011) andmetel tunneb välismaa uudiste vastu huvi 60% Eesti elanikkonnast. Keskmisest suurem huvi välisuudiste vastu on kõrgharidusega eesti keelt kõnelevate ja kõrgema sissetuleku inimeste seas (MeeMa 2011). ERRI tellitud meediateemalise arvamusuuringu kohaselt huvitub välismaa päevasündmustest koguni 88% vastanutest (Eesti elanike... 2011:31).

Erkki Bahovski kummutab välisuudistega seotud müüdi, nagu ei tunneks eestlased mujalt maailmast pärit sündmuste vastu huvi. „Eesti jõukuse kasvades on suurenenud selliste inimeste hulk, kes reisivad igal aastal vähemalt korra välismaale. See on tekitanud ka vajaduse aru saada, kuhu täpselt minnakse, kas seal on turvaline, missugune on sealne poliitiline olukord ja missugused on põhilised vaatamisväärsused“ (Bahovski 2013).

Katrin Pärn uuris oma bakalaureusetöös tudengite huvi välisuudiste vastu ning leidis, et huvi on suurem eeskätt kõrge uudisväärtusega ning aktuaalsete artiklite vastu. Huvide osas domineerisid loodusteemad, kultuuri- ja meelelahutuslikud uudised, poliitilised ja majandusuudised said vähem tähelepanu. Uuringust ei selgunud, et huvi oleks kallutatud geograafiliselt lähedaste riikide kasuks, enim loeti aktuaalsuse ja mõjukuse uudisväärtustega lugusid. (Pärn 2011)

1.3 Välisuudise problemaatika

Globaliseerivas maailmas moodustuvad üha keerulisemad võrgustikud. Tänapäeval räägitakse vähem rahvustest ja üha rohkem kiiresti muutuvatest rahvusvahelisest ühiskondadest. Järjest enam on eri põhjustel teise riiki elama asunud inimesi. Kodumaad vahetavate inimeste profiil on äärmiselt varieeruv – võime rääkida nii Süüria

sõjapõgenikest, jõukatest Lähis-Ida naftaärimeestest kui välismaale kõrgharidust omandama tulnud arenenud riikide kodanikest. Ühe rahvuse identiteedist lähtuv ajakirjandus ei ole enam sageli see, mis suudaks vahendada informatsiooni ja suhteid kogu rahvusvahelise keerukuse juures (Williams 2011). Sellise auditooriumi infovajadust saab rahuldada globaalne ajakirjandus, mille info kogumise ja töötlemise viis ei sõltu ühe rahvuse parameetritest (Reese 2008).

Globaalse ajakirjanduse suured mängijad on rahvusvahelised uudisteagentuurid, mis kontrollivad kaasaegset ülemaailmset informatsiooni voogu. Esimesed sellised agentuurid loodi juba 1850ndate aastate paiku, mil kommertsajakirjandus jõudsalt arenes ja lääneriikide meedia süstemaatiliselt mujal maailmas toimuvaid sündmusi koguma ja kajastama hakkas. Kogu ööpäeva vältel välisuudiseid edastavad telekanalid nagu CNN, BBC World ja Al-Jazeera on loonud pideva rahvusvahelise informatsiooni voo. (Williams 2011) Rahvusvahelised agentuurid mängivad olulist rolli enamike kohalike kanalite välisuudiste tootmises.

Galtung ja Rudge (1965) leidsid Norra lehtede välisuudiseid uurides, et kõige enam tähelepanu saavad eliitrahvused ja eliitriigid ning uudiste vahendamine sõltub väravahi isiklikust taustast. Gans (1980 Williams 2011 kaudu) leiab USA välisuudiseid vaadeldes, et enamasti antakse sõna prominentsetele ja tuntud kõneisikutele. Franks (2004) leiab briti meediat uurides, et kuigi kogu välisteemadele pühendatav maht meedias pole vähenenud, esineb järjest enam pehmeid formaate, mis ei tegele tõsiste välispoliitiliste- ja majandusteemadega. Levinuim on reisisaadete formaat, kus autor pole mitte analüüsija, vaid vaatleja, turismiteenistuse osa. (Franks 2004).

Altmeppen (2010) leiab, et välisuudised on paratamatul kadumise teel, et uudised lähtuvad üha enam meelelahutuslikkusest, inimhuvist ja reitingutest. Saksa telekanalite välisuudiste uuringust lähtub, et üha enam kohtab välisuudistes lihtsustatud käsitlusi, kusjuures tähelepanu saavad enamasti ainult suured kriisid ja õnnetused (Altmeppen 2010). Altmeppen arvab, et uudiste edastamise loogikat dikteerib etnotsentrism ehk

kitsas rahvuslik huvi. Üks selliste muutuste põhjustaja on meediatööstuse iseloom, kus kommertskanalid püüdleval vähima ressursside kulu ja suurima kasumi poole. (Altmeyden 2010)

Kolmer ja Semetko (2010) leidsid võrdleva sisuanalüüsi põhjal, et Saksamaa nelja peamise telekanali välisuudiste maht on kukkunud 50%-lt aastal 2003 44%-ni aastal 2006. Siiski on see veel endiselt üsna hea näitaja, sest võrreldud üheksa riigi näitajatest oli see üks kõrgemaid: kõige rohkem televisiooni välisuudiseid oli Šveitsi kanalites (47% kõigist uudistest) ja Saksamaal (46%), kõige vähem Itaalias (29%) ja USAs (23%) (Kolmer & Semetko 2010). Samal skaalal oleks Eesti välisuudiste osakaal väga väike, keskmiselt 25% kõigist uudistest Aktuaalse Kaamera ja Reporterite saadetes (Parman 2014).

Wilke et al (2012) leiavad 17 riigi võrdlevas välisuudiste uuringus, et eri riikides on rahvusvaheliste uudiste kajastamine nii mahult kui sisult väga erinev. Uudiste geograafias on Euroopa ja Põhja-Ameerika kõige enam kaetud piirkonnad, järjest enam uudiseid pärineb Lähis-Idast. Eri riikide välisuudistes domineerivad läbivalt regionaalne lähenemine ning superriikidest (USA, Venemaa, Hiina) kõnelemine. (Wilke et al 2012)

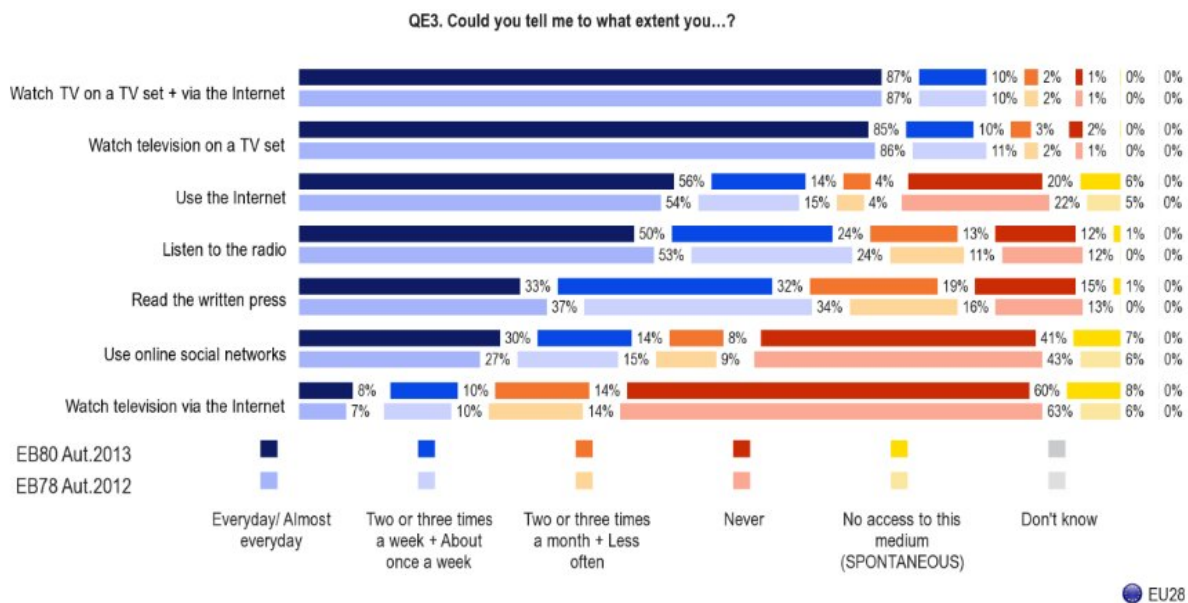
Uuringute põhjal võib võtta kokku, et välisuudiste pilt on riigi ideoloogiliste ja kultuuriliste tõekspidamiste, ajakirjanduslike kriteeriumite ja uudistetootmise loogika ning logistika peegeldus (Hackett 1985 Goodrum & Godo 2011 kaudu). Seetõttu on välisuudiste uurimisel oluline kaardistada nii toimetuse tõekspidamisi ja tööruutiini, kui riigi kultuurilist ja ühiskondlikku omapära.

1. 4 Televisiooni tähtsus auditooriumi jaoks

Televisiooni peetakse kõige usaldusväärsemaks uudisteallikaks, põhjuseks vaataja

kinnistunud veendumus, et telepilt ei valeta (H, Moller & M, Thorsen 1992). Kuigi viimasel ajal kaotavad traditsioonilised massimeedia kanalid üha enam auditooriumi tarbimisega internetiseadmete kasutamisele, on telerivaatamine paljudes Euroopa riikides endiselt uudistekanalina esimene valik. Televisioon on eurooplaste seas populaarseim meediakanal ning 87% ütleb, et jälgib televisiooni teleri või interneti vahendusel iga päev või peaaegu iga päev. 97% Euroopa Liidu elanikest vaatab televiisorit vähemalt kord nädalas. (Media... 2013)

Tabel 1. Uudistekanalite eelistus Euroopa Liidu riikides Eurobaromeetri andmetel.

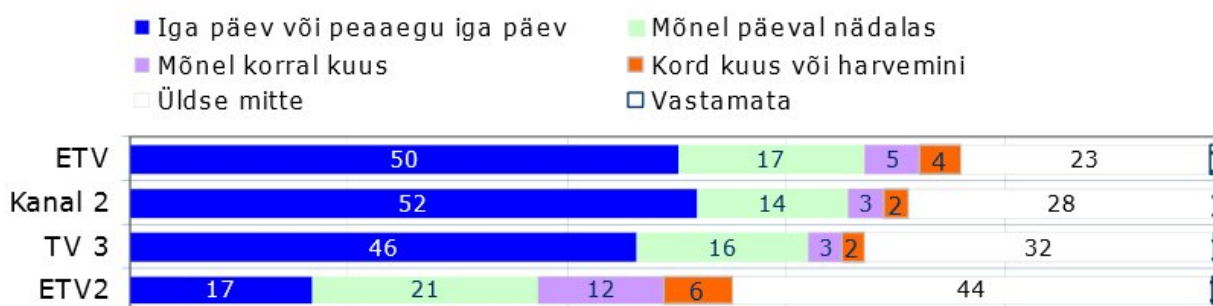

Allikas: uuring „Media in the European Union“ (2013)

TNS Emori andmetel vaatasid Eesti elanikud veebruaris 2014 televiisorit keskmiselt 4 tundi ja 17 minutit päevas (Teleauditooriumi... 2014). Vaadatuimad telekanalid Eestis on ETV ja Kanal 2. Nii Aktuaalne Kaamera kui Reporter kuuluvad Emori igakuiste teleauditooriumi uuringute järgi püsivalt 20 vaadatuima saate hulka Eestis (Teleauditooriumi... 2014)

ERRi ja Turu-uuringud AS koostöös läbiviidud Eesti elanike meediauuring näitas samuti, et ETV ja Kanal 2 on Eesti vaadatuimad telekanalid. ETV-d jälgib kokku 77% elanikkonnast, 50% vaatab ETV saateid iga päev. Kanal 2 jälgib kokku 72% elanikkonnast, kuid kanalil on suurem hulk igapäevaseid vaatajaid, 52% vastanutest. (Eesti elanike... 2011)

Tabel 2. Eesti telekanalite vaatajaskond

Allikas: Eesti elanike meediateemaline arvamusuuring 2011

Vastajad tunnustasid ETV ühiskonna- ja kultuurisaated, uudised, dokfilme ja spordisaateid. Kanal 2 peeti tugevamaks meelelahutussaadete vallas (Eesti elanike... 2011).

Rahvusringhääling tegutseb avalikes huvides. ERRi arengukava kohaselt on vaba, mitmekülgse ja tasakaalustatud ajakirjanduse eesmärk arendada demokraatiat ning rahvuslikku eneseteadvust. Teleuudised peavad põhinema laiale välispoliitilisele haardele (Eesti Rahvusringhäälingu... 2013:6-9). Kanal 2 toimimine sõltub reklaamiandjate rahakotist ja peamine edu mõõdik on saadete vaadatavus.

1.5 Teleuudise spetsiifika

Uudisloo lähtepunkt on sündmus, kuid kogu uudislugu peaks käsitlema laiemalt neid perspektiive, mida toimunud sündmus peegeldab. Näiteks ehitusel hukkunud töölisi võib vaadata kõigi nende esindajana, kes peavad töötama ohtlikes tingimustes ja sündmusest valminud uudislugu võiks käsitleda kogu tööohutusnõuete temaatikat. (Moller ja Thorsen 1992)

Levinuimaks uudiste valiku kriteeriumiks peetakse sündmuse olulisust või mõju, et see läheks korda võimalikult suurele hulgale vaatajatele. Kuigi ajakirjanduslikust aspektist sarnaneb teleuudiste loomine reporteritööle kirjutavas meedias ja raadios, peab telereporter alati meeles pidama, et televisioonis on suur tähtsus nii uudise sisul kui selle visualiseerimisel.

Välisuudiste tootmine on meediakanali jaoks kulukas. Iga meediaväljaanne peab pakkuma oma vaatajate huvidele ja ootustele vastavat sisu ning kandma hoolt selle eest, et uudiste edastamine oleks majanduslikult mõttekas. Aunapu (2012) eristab kolme tüüpi ajakirjanikke, kes välisuudistega tegelevad: kirjasaatja ehk *stringer*, sündmuskohale saadetav ajakirjanik ehk *parachute journalist* ja püsiv väliskorrespondent.

Hoolimata suurtest kuludest toimetuse jaoks saab audiovisuaalse meedia puhul kohaoleku tunnet luua vaid ajakirjanik sündmuse toimumiskohalt. Arvestades informatsiooni tohutut hulka ja selle kvaliteedi suurt kõikumist, vajab auditoorium professionaalset selgitust, mis on maailmas juhtunud. Ainult kodumaa korrespondent oskab välissündmusi vaadata kodumaa auditooriumi silmadega. (Aunapu 2012) Lugejatel, vaatajatel, kuulajatel, internetikasutajatel ei ole soovi, aega või teadmisi, et asetada sündmused konteksti, paigutada nende ümber taustainfo ja teha selliseid järeldusi, nagu suudab professionaalne ajakirjanik (Harding 2009 Aunapu 2012 kaudu).

1.5.1 Teleajakirjaniku roll

Dokumentalistikaga tegeleva ajakirjaniku põhiülesanne on edastada informatsiooni, mis aitab vaatajal kohaneda ühiskonna keerukate, kiiresti muutuvate reeglitega. Teine ülesanne on anda infot ja taustteadmisi, mis võimaldavad televaatajal osaleda aktiivselt demokraatlikus protsessis. Et neid nõudeid täita, peab edastatav materjal sisaldama olulist sõnumit ja olema huvitavalt esitatud, sest hea lugu on maitsekas segu emotsioonist ja diskussioonist. (Moller ja Thorsen 1992)

Yorke'i (1990) sõnul on telereporterit täpsed ülesanded laiema avalikkuse jaoks tihti segased. Töö võib sisaldada nii lugude planeerimist, intervjuude tegemist, uudiste teksti kirjutamist ja sisse lugemist kui videolõikude töötlemist. Mõned ajakirjanikud, sageli väiksemas üksuses tegutsevad korrespondendid, puutuvad tihedalt kokku ka teleuudiste edastamise tehnilise poolega, näiteks operaatori, helitehniku ja valgustaja tööga. Kui televisioonis või raadios töötab reporter lugude kallal sageli üksi, siis teleajakirjanik on kanali tehnilise spetsiifika tõttu reeglina osa meeskonnast. Samuti peab teles töötaval ajakirjanikul olema hea silm illustatsioonidele, sest kuigi operaator on vastutav visuaalse materjali filmimise eest, tagab koostöö ajakirjanikuga teksti ja pildi hea kooskõla. (Yorke 1990)

Televisiooni kriitikud ütlevad, et teletegijate sotsiaalne taust määrab kahetsusväärset suurel määral kanali sisu ning televisioon ei ole oma agendas trükimeediast millegi poolest edasijõudnum, vaid pigem kordab vorme, mille ajalehed juba ammu kasutusse on võtnud. Yorke (1990) rõhutab, et iga telereporterit töö on seda eelarvamust murda, kajastades värskeid ja mõjukaid ühiskondlikke teemasid, et mitte jääda pelgalt ajalehtede järelkajaks, vaid jõuda originaalse materjalini. Moller ja Thorsen (1992)

lisavad, et ajakirjanik ei tohi olla üksnes mikrofonihoidja, vaid peab lugude ette valmistamisel ja töötlemisel panema käiku kõik oma teadmised.

1.6 Välisuudised Eesti meedias

Eesti välisuudiste teemat on varem käsitlenud Denis Rutšëikov (2005) oma bakalaureusetöös. Tema uuring keskendub eesti ja saksa ning briti kvaliteetlehtede välisuudiste võrdlemisele. Üks tulemusi on, et uuritud päevalehed kajastavad enim poliitika- ja majandusteemasid. Veel leiab Rutšëikov, et Postimees kajastab võrreldes uuritud briti ja saksa lehtedega rohkem Euroopa Liidu ja Venemaa teemasid. Kõik lehed käsitlevad laialdasel määral USAga seotud uudiseid. Samas räägivad briti ja saksa lehed Postimehest enam konfliktipiirkondadest ja Aasia suurriikidest. (Rutšëikov 2005)

Üks kõige põhjalikumalt televisiooni välisuudiseid kajastanud töö on Ly Aunapu (2008) bakalaureusetöö, kus analüüsitakse kontentanalüüsi abil ETV, Kanal 2 ja TV3 uudiste välisuudiseid. Aunapu leiab, et selles osas, milliseid riike ja teemasid kolme kanali välisuudised kajastavad, puudub oluline erinevus ning ei saa öelda, et Aktuaalne Kaamera pakuks erakanalitest mitmekesisemat geograafiliste piirkondade ja uudistemade pilti. Uurimistulemused näitavad, et enim kajastatud piirkonnad on Venemaa ning USA, kolmandal kohal Euroopa. Ülekaalukaimad on poliitika ning inimhuvi teemad. (Aunapu 2008)

See, et Aunapu (2008) uurimistulemused tõestavad, et suurem osa välisuudiseid pärineb Venemaalt, USAst ning Euroopast on tingitud asjaolust, et just neis piirkondades asuvad ERRi ainsad väliskorrespondendid. Samas asuvad korrespondendid just seal, sest neis geograafilistes punktides leiab aset suur osa eestlastele korda minevatest välissündmustest.

Oma seminaritöös (Parman 2014) analüüsisin kahe enimvaadatud uudistesaaate Aktuaalne Kaamera (ETV) ja Reporter (Kanal 2) välisuudiseid 2013. aastal.

Seminaritöö püstitus toetus Aalberg et al (2013) uuringule 11 riigi telekanalite välisuudistest ning kordas selle esimest, kontentanalüüsi osa Eesti uudistesaadete põhjal. Üks motivatsioon seminaritöö läbi viimiseks oli uurida, kas Aktuaalne Kaamera on viie aastaga (st võrreldes Aunapu 2008 läbiviidud uuringuga) ERRi arengukavas püstitatud laia välispoliitilise haarde eesmärgile lähemale jõudnud ning mõista, kas täna on ETV ja erakanali Kanal 2 põhiuudistesaadet välisteemade plaanis ikkagi pigem sarnased või erinevad.

Seminaritöö valimisse kuulus 103 välisuudist, mis olid valitud konstrueeritud nädala põhimõttel Aktuaalse Kaamera kell 21 uudistesaaatest ja Reporteri uudistesaaatest. Analüüsi tulemused saab kokku võtta järgmiselt (Parman 2014):

1. Ühes Aktuaalse Kaamera saates on keskmiselt 4,8 välisuudist ning Reporteri saates 5,5 välisuudiste lugu. Aktuaalse Kaamera saadete mahust moodustavad välisuudised ligi 30%, Reporteri saadetest umbes 20%.

2. Kõige enam on AK ja Reporteri saadetes uudiseid Euroopast, seejärel USAst ning Venemaalt. Väga vähe uudiseid pärineb Aasiast, Aafrikast ja Lõuna-Ameerikast. Euroopast räägitakse AK ja Reporteri uudistes poliitiliste teemadega seoses. Venemaalt on võrdselt nii poliitikaga kui ka meelelahutusega seonduvaid uudiseid. Põhja-Ameerika uudistes domineerib meelelahutus. Eestist pärit välisuudised (näiteks siin toimuvad rahvusvahelised sündmused) on fookuses seoses hariduse, teaduse ja kultuuri teemadega. Araabiamaadest räägitakse eelkõige seoses sõjaliste konfliktide ja rahvusvahelise julgeolekuga.

3. Enamik välisuudiseid põhineb nii sisu kui videomaterjali osas välisallikatel ja teiste kanalite materjalidel. Omalugusid esineb Eestiga seotud välisuudiste juures.

4. Välisuudistes saavad kõige enam sõna prominentsed kõneisikud (avaliku elu tegelased, tipp-poliitikud- ja juhid) ning uudisteema esindajad (ametnikud, projektijuhid jms). Tavakodanikud avaldavad arvamust neljandikus uudislugudest, asjatundjad ja eksperdid saavad sõna viiendikus lugudest. Kõige vähem on välisuudiste kõneisikuteks meelelahutustegelased. Naissoost kõneisikud on välisuudistes alakajastatud saades sõna vaid kolmandikus lugudest.

5. Aktuaalse Kaamera saade on ajaliselt lühem ja sisaldab on arvuliselt vähem välisuudiseid, kuid need moodustavad kogu saatest suurema osa. Aktuaalne Kaamera paistab silma informeeriva ning analüüsiva tooni poolest. Informeerivad ja analüüsivad tüüpi lood jagunevad AKs võrdselt. Reporteris on eetris informeeriva ning meelelahutusliku stiiliga lood ning analüüsivaid välisuudiseid on tunduvalt vähem.

Seminaritöö tulemusena järeldasin, et ERR pühendab mahult välisuudistele rohkem aega ning välisuudiste saatelõigud on pikemad, kui Kanal 2-s. ERRis on rohkem poliitika ja majandusega seotud uudiseid, Kanal 2 pakub välisuudistes enam meelelahutuslikke teemasid. Kui Reporter keskendub suures osas USA ja Venemaa uudistele, siis Aktuaalne Kaamera pakub mitmekesisemat riikide valikut. Samuti on AK-s haaratud laiem teemade ring (näiteks uudised hariduse, teaduse ja kultuuri vallast). (Parman 2014)

Seminaritöö tulemused kattusid laias laastus Aalberg et al (2013) uurimuse omadega. 11 riigis läbi viidud uuring näitas, et rahvusringhäälingu kanalid pakuvad reeglina suuremat riikide ja teemade valikut, kui erakanalid, ning ERR pole siinkohal erandi. Samuti kehtib Aalberg et al (2013) tõdemus, et ringhääling kajastab enam kõvasid uudiseid, poliitika- ja majandusteemasid, samas erakanalid rõhuvad rohkem pehmematele inimhuvi uudistele.

Aunapu (2008) leiab oma bakalaureusetöös, et ETV ning Kanal 2 ja TV3 välisuudiste valikus pole märkimisväärseid erinevusi. Oma seminaritöös (Parman 2014) ei analüüsinud ma TV3 uudistesaadeteid ning piirdusin Eestis enimvaadatavate ETV ning Kanal 2 uudistega, kuid järeldused on Aunapu (2008) tööst erinevad. Näiteks Aktuaalne Kaamera pakub välisuudistes suuremat riikide ja teemade valikut kui Reporter.

Käesoleva bakalaureusetöö üks eesmärke on võrrelda ringhäälingu ja erakanali uudistesaadeteid, kõrvutada välisuudiste osa Aktuaalse Kaamera ja Reporteri saadetes ning uurida kahe erineva toimetuse tööpraktikaid, et mõista, kui erinevalt või sarnaselt kahe kanali uudistesaadet kokku pannakse.

Globaliseerunud maailm on muutnud vaadet klassikalisele ajakirjanduse objektiivsuse mõistele. Auditorium vajab järjest enam rahvusvahelist meediat, mis on vaba teatud ühe riigi või regiooni kultuurilisest tavadest hariliku korrespondeerimise vormis ja teenib laiemat globaalset kogukonda. Samas on selge, et sellise ajakirjanduse vorm ja alused on vaieldavad ja välja kujunemata. (Williams 2011) Globaalse haardega kanalite nagu CNN ja BBC auditorium ei piirdu enam kaugeltki vaid USA või briti vaatajatega ja rahvusvaheline haare on kanalite selge siht. CNNi ja BBC jälgijate kultuuriline profiil on nii mitmekesine, et oleks lühinägelik väita, et nad lähtuvad vaid ühe rahvuse traditsioonidest. Seega võib väita, et globaalset auditoriumi teeniv ajakirjandus eksisteerib juba täna, ja kuigi eri riikide rahvusvaheliste uudiste pilti on palju uuritud, on üleilmse meedia profiili kaardistamine veel võrdlemisi vähe tähelepanu pälvinud teema.

2. UURIMISKÜSIMUSED

Käesolev bakalaureusetöö uurib välisuudistega seotud tööprotsesse Aktuaalse Kaamera ja Reporterite toimetustes ja käsitleb ringhäälingu ja erakanali võrdlust.

Töö püstitab kuus peamist uurimisküsimust:

1. Milline on Aktuaalse Kaamera ja Reporterite toimetuste struktuur ja tööjaotus välisuudiste tootmisel?
2. Millised on välisuudiste allikad Aktuaalses Kaameras ja Reporteris?
3. Millistest kriteeriumitest lähtuvalt tehakse välisuudiste valik?
4. Milline on välisuudiste tähtsus ja paigutus uudistesaaetes?
5. Millised on teleuudiste toimetuse liikmete väljakutsed välisuudiste kajastamisel?
6. Milline on toimetuse liikmete hinnangul välisuudiste tähtsus vaataja jaoks?

3. UURIMISMEETOD

Kuna käesoleva uurimusliku osa eesmärk on selgitada Aktuaalse Kaamera ja Reporterite toimetuste tööpraktikaid ning välisloimetajate (isiklike) eelistusi välisuudistega seotud töös, on bakalaureusetöö uurimismeetod semi-struktureeritud ekspertintervjuu. Töö koosneb neljast silmast-silma läbi viidud intervjuust.

Kaks intervjuueeritavat on Aktuaalse Kaamera välisloimetajad Tarmo Maiberg ja Astrid Kannel. Nii Kannel kui Maiberg on lisaks välisuudiste toimetamisele käinud välisriigis sündmusi reporterina kajastamas. Astrid Kannel on olnud nelja aasta jooksul ERRi Moskva korrespondent. Kanal 2 uudistetoimetuse liikmetest on intervjuueeritud Jaanus Koorti ja Toomas Kaske, kes vastutavad Reporterite toimetuses välisuudiste eest. Intervjuud keskenduvad välisuudiste toimetaja tööprotsessi kirjeldamisele ja on viidud läbi Tallinnas 2014. aasta aprillikuu jooksul. Kõige lühema intervjuu kestus oli 32 minutit ja pikim 57 minutit. Intervjuud olid üles ehitatud lisas 1 esitatud kava kohaselt.

Intervjuusid analüüsin teemapõhiselt, otsides intervjuudest vastuseid kuuete peamisele uurimisküsimusele: 1) milline on uudisesaate toimetuse ülesehitus ja tööjaotus; 2) milliseid allikaid välisloimetajad oma töös kasutavad; 3) millised on välisuudiste valikukriteeriumid; 4) milline on välisuudiste paigutus ja vorm saates; 5) millised on välisuudiste kajastamise probleemid toimetajate jaoks; 6) milline on tegijate hinnangul välisuudiste tähtsus vaataja jaoks.

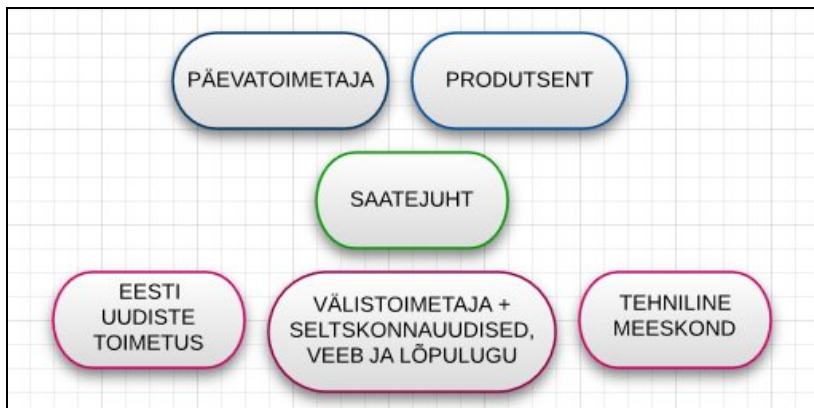
Kuna kõik intervjuueeritud andsid nõusoleku nende öeldut töös kasutada, on tsitaatide ees intervjuueeritavate nimed.

4. TULEMUSED

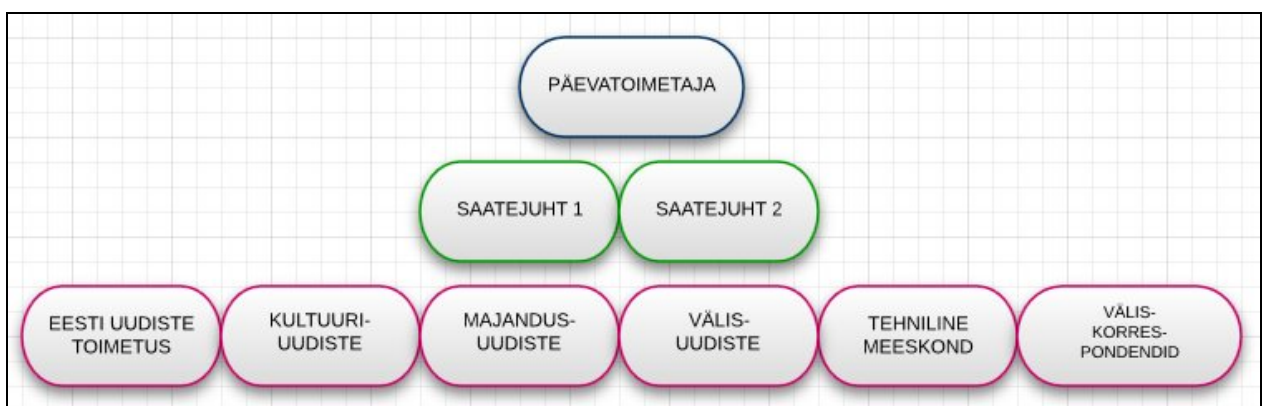
4.1 Aktuaalse Kaamera ja Reporteri toimetuste struktuur ja töökorraldus

Kahe saate toimetuse töökorralduse juures saab tuua välja mitmeid erinevusi. Reporteri toimetuse struktuur on erinev Aktuaalse Kaamera omast. Toimetuse koosseis on toodud joonistel.

Joonis 1. Reporteri toimetuse struktuur

Joonis 2. Aktuaalse Kaamera toimetuse struktuur

Aktuaalse Kaamera toimetuse koosseis on suurem, töö on eraldi kultuuri- ja majandusuudiste toimetus ning väliskorrespondendid.

Aktuaalse Kaamera toimetus valmistab ette kolm öhtust uudistesaadet, mis lähevad eetrisse kell 17:00, 18:30 ja 21:00. Esimene saade koosneb peamiselt lühiuudistest. Kell pool seitse eetris olevad uudised sisaldavad põhjalikumalt majandus- ja kultuurisündmuste ülevaadet ning kella üheksastes uudistes on pikem välisuudiste blokk ning stuudiointervjuu. Toimetuse sees peetakse kaht saadet võrdväärseks.

Astrid Kannel: Meil on nii et me isegi ei nimeta üheksast saadet, kuigi minule tundub see ka et see on põhisaade, et meil on isegi keelatud seda asja nii nimetada. Meil on kaks põhisaadet, on kella poole seitsmene ja kella üheksane saade. No ja ongi poole seitsmene saade sama oluline. See on jagatud nii, et seal on uudisteblokk kaheksa-üheksa minutit, siis on seal eraldi majandus- ja kultuuriuudiste blokk. Ja üheksases saates nii põhjalikult majandust ja kultuuri enam ei tule, tulevad ainult kõige kõvemad või olulisemad lood.

Reporteris toimetus valmistab ette ühe kell 19:00 eetrisse mineva saate. Reporteris on üks saatejuht, Aktuaalses Kaameras on kaks saatejuhti.

Astrid Kannel: Meil on ankur 1 ja ankur 2. Ankur üks hakkab uudiseid lugema juba kell viis ja ankur 2 lisandub talle hiljem. [...] ankur 2 üldiselt laekub tööle alles kell kolm.

Aktuaalse Kaamera toimetuse liikmed tulevad tööle hiljemalt kell kümme hommikul. Päeva jooksul toimub kaks toimetuse koosolekut, kell 10 ja kell 15.

Astrid Kannel: Hommikul kell 10 on koosolek, jagatakse teemad laiali, arutatakse, millest teha võiks üldse, ja siis lähevad kõik laiali ja hakkavad oma juppi tegema.

Kell kolm tullakse kokku ja tehakse ülevaade sellest, mis on õnnestunud ja mis mitte, et kuidas see saade nagu näib kokku saavat.

Reporterite toimetuse koosseis tuleb tööle kella 12 paiku, päeva jooksul ei toimu toimetuse koosolekuid.

Toomas Kask: [...] tavalisel päeval kui ei ole mingit sõda algamas siis jõuan kuskil kell 12-ks tööle ja põhimõtteliselt tegutsen seal üksinda, kuigi meil on üks suur kontor kus me seal suhtleme pidevalt. No need koosolekud on meil põhimõtteliselt reporterite vahel lihtsalt niimoodi, et nad peavad päevatoimetajaga nõu, et mida nüüd teha.

Erinevalt Aktuaalsest Kaamerast on Reporterite saadetes lisaks päevatoimetajale olulise otsustaja rollis produtsent.

Toomas Kask: Päevatoimetaja on nagu see kõige tähtsam tegelane, tegelikult isegi kaks inimest, päevatoimetaja ja produtsent, tema on siis see kõige tähtsam tegelane.

Aktuaalses Kaameras on kokku kolm välisuudiste toimetajat: Arni Alandi, Astrid Kannel ja Tarmo Maiberg. Ühe päeva jooksul on tööl üks välistoimetaja. AK välistoimetuse juht Arne Rannamäe ei osale igapäevaselt välisuudistega tegelemises, aga on abiks probleemide korral.

Astrid Kannel: [...] välistoimetuse juht tegeleb üldse teiste saadetega. Tema ilmub areenile siis, kui on mingi probleem vaja lahendada, et kui on vaja inimest, kes ütleks oma sõna.

Reporterite saates on kaks välisuudiste toimetajat, Jaanus Koort ja Toomas Kask. Koort on enamasti tööl esmaspäevast neljapäevani, Kask reedest pühapäevani. Oluline

erinevus on, et kui Aktuaalses Kaameras on välistoimetaja ülesanne ainult välisuudistega tegelemine, siis Reporteris teevad välistoimetajad ka seltskonnauudiseid, saate pehmet lõpulugu ning veebitoimetaja tööd.

Toomas Kask: Mina olen ametlikult välisuudiste toimetaja, samas teen päeva jooksul ka seltskonnauudiseid ja laste, nii-öelda “nuupiuudiseid” ja õhtul teen veel ka veebi, olen veebitoimetaja ka.

Sarnasusena rõhutavad nii Aktuaalse Kaamera kui Reporteri välisuudiste toimetajad enda töös võrdlemisi suurt iseseisvust.

Tarmo Maiberg: Päevatoimetajad nagu ei sekku, ütlevad et me oleme oma valdkonna spetsialistid ikkagi.

Astrid Kannel: Välistoimetuses ikkagi istub inimene kes teab välisteemasid natuke paremini kui isegi päevatoimetaja. [...] Mina põhimõtteliselt ikkagi ise valin selle teema.

Toomas Kask: [...] välisuudiste toimetaja on üldiselt iseseisev, kuidas me ise leiame, et mis võiks olla.

Sarnane on ka see, et mõlema saate välistoimetajad kasutavad lugude kokku panemisel monteerijate abi ega tegele üldjuhul ise videomontaažiga.

4.2 Välisuudiste allikad

Nii Aktuaalse Kaamera kui Reporteri välisuudistes kasutatakse kahe rahvusvahelise uudisteagentuuri videomaterjali. Mõlemad kanalid kasutavad Reutersi videopilti.

Toomas Kask: Meil on tellitud kaks välisuudiste kanalit, mille eest me maksame, üks on Reuters ja teine on APTN, AP Television Network. Need on kaks ülemaailmset uudisteagentuuri, kust me saame videomaterjali mida meil on luba kasutada.

Aktuaalsel Kaameral on lisaks Reutersile ligipääs Euroopa ringhäälingute liidu (EBU) materjalidele.

Tarmo Maiberg: ERR on osa Euroopa Broadcasting Unionist, kõik need ringhäälingud kes siis liikmed on, panevad oma videomaterjali sinna serverisse.

Märkimisväärne erinevus kahe saate vahel uudiste koostamisel on kirjalike allikate kasutamisel.

Jaanus Koort Reporterist ütleb, et saab ka uudiste sisu videoportaalide juurest:

Jaanus Koort: [...] nad saadavad ise ka selle pildi juurde ka teksti. Et kui nad saadavad selle pildi, siis seal on lahti kirjutatud ka lõik shotidena, et ta kirjeldabki ära, esimene plaan, [...] vahet ei ole mis keeles nad räägivad, see on siis inglise keeles, selle tõlgid eesti keelde ja ega rohkem ei olegi, ikka nendest lähtuvalt.

Kolleeg Toomas Kask loetleb enda poolt kasutuses olevad allikad:

Toomas Kask: Tekstimaterjali ja uudiseinfot saame ju igalt poolt võtta, üldjuhul on päeval nii kiire et peame piirduma BNSiga, Postimehe ja ERRiga, sest tõlketöö võtaks aega. Aga välismaised, BBC, ja vahest on hea vaadata ka Russia Today näiteks teise nurga alt.

Tarmo Maiberg toob välja pikima allikate loetelu ning rõhutab sündmuse toimumise koha meedia jälgimise olulisust. Maiberg ütleb ka, et jälgib ja usaldab palju Soome meediat.

Tarmo Maiberg: Eesti-Läti-Leedu on BNS. Ja siis on kõik muud, kes mida vaatab: BBC, YLE, Helsingin Sanomat.... See oleneb ka keelest eksole, minul on vene keel natuke nõrgem, siis ma üritan aeg-ajalt neid Ukraina ja vene agentuure

Gazeta ja mis seal veel on... ITAR-TASS ja neid nagu vaadata. Ukrainas on praegu põhiline see Unian, sealt saab päris palju head informatsiooni. Soomlased on teinekord minu jaoks päris head, nad pööravad samadele asjadele tähelepanu mis meie, neile jõuab tihtipeale see info kiiremini, kui meie mingisugustesse uudisvoogudesse, et siis sealtkaudu vaadata. Nojah muidugi BBC ja CNN, need ka. Vahel kui on vaja siis vaatan ka France24, ja siis on veel Al Jazeera ka. Noh ja siis on selle suurepärase näoraamatu kaudu ka veel igasuguseid postitusi, mida teised inimesed panevad, ja siis saab nende kaudu ka veel mingid ajalehed kõik, Guardian, New York Times, Washington Post. Rahvusvaheline meedia niikuinii, see on juba hommikul käid kiiresti üle need ajalehed enne kui koosolekule tuled. Mitte just iga päev, kuidas hommikul jõuad selle ärkamise ja tulemise ja kõigega.

Astrid Kannel selgitab, et kombineerib mitme allika informatsiooni kokkusobivust.

Astrid Kannel: Loen lehti, Reutersit jälgin. [...] Vanasti ma vaatasin hästi palju vene kanaleid, aga ma enam ei tee seda, mulle tundub, et on nii palju emotsioone ja spekulatsioone. [...] Ma vaatan siit ja sealt kokku, mitme koha pealt just seda, kas see kõik on loogiline. [...] Isegi BNSi vaatan sest sealt tulevad Läti-Leedu uudised ja mina läti ega leedu keelt ei oska. Aga seal see oht on tõlgitud materjal. Kui BNSist võtta siis tuleb jälle üle kontrollida....

Kannel lisab, et allikate paljusus on kõige olulisem välisuudise kommentaari žanri juures:

Astrid Kannel: Kommentaari puhul tahaks lisada mingit nüanssi, otsin põhjalikumalt selle riigi ja rahva kohta, sinna tahaks lisada midagi uut ja uut ja huvitavat, mida pole varem öeldud. Seda ei ole mõtet ajada mingiks uudiseks. Uudise jagu materjali leiab alati igalt poolt.

Lisaks toob Kannel välja, et välisuudiste presenteerimisel on oluline kanali prestiiž:

Ma võin ju mida tahes põnevat lugeda eri kohtadest kokku aga seal on küsimus, et kuidas sa seda presenteerid, lõppude lõpuks kasutada saad sa ju seda, millele on võimalik näpuga näidata et see on väga usaldatud kanal, palun väga, ja nii ongi.

Vastajate ütlustest selgub, et lisaks videomaterjali kasutamisele toetub ka suurem osa kogu välisuudiste sisust rahvusvaheliste agentuuride materjalidele.

4.3 Välisuudiste valikukriteeriumid

Välisuudiste valikukriteeriumite osas on varasemates uuringutes toodud välja, et uudiste valik sõltub suurel määral ajakirjaniku isikust ja personaalsetest eelistusest (Moller ja Thorsen 1992). Enim tähelepanu saavad eliidi esindajad ja prominendid nii isikute kui rahvuste pinnal (Galtung ja Rudge 1965, Gans 1980). Uudiste edastamise loogikat dikteerib etnotsentrism ehk kitsas rahvuslik huvi (Altmeyden 2010). Need kriteeriumid on üks olulisemaid aluseid ka analüüsitud toimetuste selektsioonipõhimõtetele, kuid leidub ka erinevusi.

Toomas Kask ütleb, et lähtub uudistemade valikul sellest, mida kajastavad ka suured rahvusvahelised kanalid.

Toomas Kask: Siin on mitmed kihid. No relevantsus nagu ma ütlen. Meil galeriis kaks-kolm plasmatelerit käivad kogu aeg, CNN, BBC ja Euronews. Kui kõik kolm päev otsa räägivad Malaisia lennukist et kuskilt veepõhjast saadi signaal, nähtavasti must kast, siis ei saa ju eirata, peab ikka sisse panema. [...]. Eks kuigipalju ma lähtun sellisest lääneriikide orientatsioonist, et kuidas nemad valivad.

Teise olulise mõttena toob Kask sisse konkurentsi aspekti, selle, et toimetuses püütakse aimata, mis teemad võivad olla TV3 Seitsmestes uudistes. Samas rõhutab Kask ka inimhuvi olulisust teemade valikul.

Toomas Kask: Meil on Eestis üks konkurent põhimõtteliselt, TV3, kaks kommertskanalit, ma eeldan et väga suure 90% tõenäosusega nemad sellest räägivad, ja väga palju oleneb jällegi mis lähe inimestele korda. Kui mina näiteks mõtlen, et täna enam ei viitsi sellest rääkida, nii palju on juba räägitud, aga samas TV3 näiteks sellest teeb pika loo, siis ma võin päevatoimetaja käest pahandada et miks sina ei teinud, inimesed nähtavasti vaatasid TV3 praegu

Ka Jaanus Koort toonitab uudiste valikul inimliku huvi aspekti.

Jaanus Koort: Ma lähtun sellest, mis võiks Eesti inimest kõige rohkem huvitada ja mida võiks talle kajastada. [...] sellest, mis inimest niimoodi kõnetab, et ta tunneb ära, et ta sellest asjast on ka midagi kuulnud ja teab.

Välisuudistest kõneledes töid mõlemad Reporterite toimetajaid korduvaid näiteid õnnetuste kajastamisest.

Jaanus Koort: USAs on neid igasuguseid õnnetusi-asju juhtunud, koolitulistamised, ja nii edasi. Et need on siis eespool.

Toomas Kask: Vahel on näiteks mingi rongiõnnetus, kus on jäänud turvakaamera peale midagi sellist erilist mida iga päev ei näe, siis me teeme ka sellest loo, kuna see on lihtsalt pildi visuaalsuse poolest väga eriline. Kui panna see trailerisse siis inimesi kindlasti meelitab vaatama see.

Toomas Kask tunnistab, et negatiivsetel uudistel on suurem tõenäosus saatesse pääsemiseks.

Inkeri Parman: Kas on õige või vale väita, et saatesse saavad pigem õnnetuste uudised või negatiivsed uudised?

Toomas Kask: Ma ütleksin, et seda on õige väita. Kui on lahti kaks telekanalit, ühe peal on Bostoni pommitamisest otseülekanne ja teise peal Malis abistati nälgivaid inimesi, siis suurem tõenäosus, et inimesed vaatavad Bostoni pommitamist, sest see on psühholoogiliselt ligitõmbavam, puudutab rohkem. Kui kuskil on mingi negatiivne sündmus, pommitamine või eriti just terrorirünnak, siis me üldjuhul valime seda, sest kõik räägivad sellest, ja meie ei saa mitte rääkida.

Aktuaalse Kaamera välisuudiste toimetajad tunnistavad, et Aktuaalse Kaamera jaoks on tähtsad nn kõvad välisuudised:

Tarmo Maiberg: Ikkagi välistoimetuse keskne uudis puudutab välispoliitikat. Et me ei hakka igasugust kribu-krabu kajastama, ütleme niiviisi.

Astid Kannel: Tal peab olema maailmapoliitilist kaalu. Elu on näidanud et on eriti tähtis, et ta oleks mingi otsene, tajumatu või tajutav side Eestiga.

Nii Aktuaalse Kaamera kui ka Reporterite tegijad ütlevad, et välisuudiste geograafiline uudis on lähiriikidel.

Jaanus Koort: Ma ikkagi lähen siit niimoodi, ütleme siis idanaabrid, põhjanaabrid, lõunanaabrid, Euroopa [...].

Astrid Kannel: Nojah, meil on Venemaa. Meil on USA sest neid me usaldame, meil on fookuses Soome, sest sinna lähevad kõik tööle. [...] Samal ajal kui Kiievi sündmused hargnesid toimus sarnane mäss Venezuelas, inimlikus mõttes oli see sama suur mäss ja sündmus. Need asjad ei läinud meil isegi uudistena sisse, kuna see oleks vaataja jaoks olnud raske, oleks tekkinud

mingid paralleelid, mis inimesed oleks valesti mõistnud. Neid lahti seletada ei olnud too hetk aega ega mahti kellelgi, ja polnud ka mõtet sellel. Kes on tohtu välispoliitika fänn, see vaatas ise, mis seal toimub. Aga põhiline erinevus oli see, et Venezuela ei ole meiega koos olnud Nõukogude Liidus, nad ei ürita vabaneda Venemaast ega tegele praegu kõige sellega, millega Eesti sai edukalt hakkama juba 90ndate algul. Ja see on hästi oluline kuivõrd ta on Eestiga seotud, kuivõrd ta ohustab või rõõmustab meie inimesi ja vaatajaid.

Tarmo Maiberg: Noh, me ikkagi lähtume ju sellest, et kuskohas me oleme. Ehk et siis Läti, Leedu, Soome, Rootsi, räägime siis laiemalt Läänemere ümbrusest, Saksamaa, Venemaa. Läheme kaugemale või noh suuremalt siis on Euroopa Liit, noh ja siis ongi et... See oleneb alati uudisest endast, et kui on Prantsusmaa presidendivalimised siis loomulikult teeme sellest põhiloo. [...] Inimest ei huvita väga millegipärast ma arvan, mis toimub Argentiinast, Lõuna ja Ladina-Ameerikas, seda nagu ei torgi. Samamoodi võib öelda Aafrika kohta, meil puuduvad igasugused sidemed sellega mis alates Sahara vööndist allapoole läheb, see on täiesti tühi koht. Selleks, et selgeks teha kuskohas on Kesk-Aafrika vabariik tuleb ikkagi kaart lahti võtta ja vaadata, et mis riik see on, otsida andmed üles. Siukseid asju ju ikkagi ei tea peaaegu et keegi une pealt.

Samas avaldab Astrid Kannel arvamust, et lähinaabrite kajastamine ei ole enam peamine fookus:

Astrid Kannel: Ega ei saa enam rääkida kindlatest riikidest. Kui nüüd täiesti ootamatult puhkes Araabia kevad siis tekkisid uskumatud protsessid riikides kui võib-olla eestlased nii palju ei käigi, aga mingil määral ikka, siis tekkis küsimus, et kui kaugemale see kõik ulatub ja kas see nakatab ka mingeid riike, millega me oleme seotud. Nii et hästi palju on toimunud sündmusi mis on meiega seotud või on oht, et ta saab selleks. Või mis annavad mingit eeskujut või tõuke protsessidele,

mis võivad ka meid mõjutada. Et alati kui kusagil mingi diktatuur kukub, siis tekib Eestis küsimus, et kas selline asi võiks juhtuda ka Venemaal näiteks.

Kannel räägib ka välisuudise ja siseuudise piiride hägustumisest, selle, et kohati on keeruline vahet teha, kumma uudisega ikkagi tegemist on.

Astrid Kannel: Et välisuudis tihti ei olegi niipalju enam välisuudis. Mina tihtipeale näiteks ankruna mõtlen, kui ma loen ette, kas ma pean ütleva „Ja nüüd uudiseid välismaalt“, või mitte, kui Urmas Paet on USAs kohtumas kellegagi. Et tihtipeale on keeruline määratleda et Eesti uudis või on see välisuudis.

Tarmo Maiberg toob välja erineva uudisteemade valiku võrreldes rahvusvaheliste uudisteagentuuridega:

Tarmo Maiberg: Noh, praegu lähtuvalt eksole rahvusvahelistes agentuurides on väga suur tähtis teema, kas see lennuk ikka on nüüd kuskil tükkidena, saadab signaali. Ja on ka see Pistoriuse kohtuprotsess, millest meie vast nii palju ei peaks tegema. Kohtuprotsess algas ja kohtuprotsess lõppeb. See on mu isiklik arvamus, et sellist meeletut kajastust nagu CNN ja BBC teevad, see on üle mõistuse, et seda nagu meil ei ole vaja teha. Samamoodi ka sellest, et täna leiti väidetavalt kuskilt lennuki mustast kastist üks signaal, et noh selliseid asju me ei päris ei tee. Noh kuna meil puudub väga otsene seos nende asjadega [...]

Sarnase kriitilise valikuga nõustub Jaanus Koort:

Jaanus Koort: Ma ei räägi iga päev Oscar Pistoriuse kohtusaagast. Ma rääkisin siis kui ta läks sinna esimesel päeval et mis toimub kui arutama hakati, kui ma nüüd ei eksi siis vist oli juba 18. või 19 päev. Et sellest nagu iga päev rääkida oleks nagu eetriaaja raiskamine. Kui sealt nüüd mingi otsus tuleb siis lühidalt võtan selle asja kokku ja räägin ära.

Nii Aktuaalse Kaamera kui Reporteri välisloimetajad lähtuvad välisuudiste valikul Eesti vaataja huvi spetsiifikast ega kopeeri rahvusvaheliste agentuuride teemavalikut.

4.4 Välisuudiste paigutus saates

Aktuaalse Kaamera kella üheksases saates pühendatakse välisuudistele 7-8 minutit, mis on tegijate hinnangul esinduslik ja küllaltki pikk aeg välisteemade heaks kajastamiseks.

Tarmo Maiberg: Aktuaalses Kaameras ma arvan et see on suht hästi, [...] täna on näiteks neli lühikest ja pikk lugu. Tihtipeale on meil ju nii et meil on USAst lugu, Euroopast lugu ja siis siitpoolt veel ka lugu, mis tähendab seda et see on vähemalt kuus minutit. Pluss nupud, kaheksa-kümme minutit. See on ju väga võimas.

Astrid Kannel selgitab, kuidas välisuudised saates paigutuvad:

Astrid Kannel: Ütleme et ideaalne on selline et kõigepealt tuleb mingi jube oluline väliskommentaar, mis tähendab seda, et ankur ütleb mingi põhjaneva asja, sinna otsa tuleb väga hea ja põnev lugu. Sinna otsa tulevad uudised. Ja ruum mis välisuudistele antakse on nii 4-5 minutit, ütleme kommentaar ei tohiks olla üle kahe minuti. [...] See on poole seitsmes saates ligi pool, kui me vaatame seda põhiosa, mis on kultuuri-ja majandusuudiste ees, ja seda on ikka väga palju. Ja ta on ka põhisaates väga väärilt esindatud.

Kannel räägib, et tema meelest võiks välisuudiste bloki üles ehitada nii, et see sisaldab rohkem lühikesi uudiseid ja annab ülevaate võimalikult paljudest teemadest.

Astrid Kannel: hea stiil oleks see, kui lugu on poolteist minutit pikk. On inimesi, kes suudavad pooleteise minutiga kõik ära öelda, ja on inimesi, kes seda iialgi ei suuda. Mina olen lühivormide suur austaja, pidevalt üritan neid teha ja näidata, kuidas neid tehakse. Mina ise peab ülimalt heaks väliste blokiks sellist, kus on palju lühikesi löövaid asju. Kui me teeme uudist, siis meil pole mõtet kõike ära rääkida, meil on see kõige suurem uudis, ja kui inimene tahab siis ta sorib kõike internetis lõpuks edasi. [..] Ma teeksin lühemalt, kui seda tavaliselt tehakse, paneksin rohkem ja annaksin rohkem hoogu sellele asjale.

Reporteris saates on välisuudiste päralt 2-3 minutit. Kuna saade on Aktuaalsest Kaamerast tunduvalt pikem, moodustavad välisteemad proportsionaalselt Reporteris oluliselt väiksema osa. Välistoimetajad ütlevad, et neil on välisuudiste aja sisustamiseks enamasti vabad käed ja võimalus ise otsustada, kas sinna läheb paar pikemat või mitu lühemat lugu.

Jaanus Koort: Kui me räägime tõsistest välisuudistest siis need on vähemalt kolm minutit. Ja noh, vastavalt sellele palju sinna sisse mahub. Et kui otsid lühemad uudised siis teinekord mahub sinna ka kolm-neli. Aga kui on ikkagi vaja mõnda asja väheke pikemalt lahata ja seletada ja kajastada, siis mahub sinna teinekord ainult kaks.

Toomas Kask: Lugude arvu ei ole, põhiline stamp ehk keskmine lugude arv on kaks ja pool minutit. Kõik oleneb, kui on selline keskmine päev kus on millest rääkida ja nagu ei ole ka, siis selle kahe ja poole minuti sisse me liigendame kolm sellist lupsu nii-öelda, erinevat teemat.

Astrid Kannel kirjeldab, milline on tema hinnangul hea välisuudis:

Astrid Kannel: Hea uudislugu on see, mis tekitab huvi ja annab kindlat infot, millest saab kinni haarata, et kui ta jäi sulle meelde, sa saad aru kus see toimus, milles oli point ja see oli põnev, ja hiljem siis peale selle näiteks vaatad-uurid ise

juurde. Et see ei ole mingi segane-hämane poolkollane kellegi hinnangutest koosnev, et vist võib-olla oli nii... Hästi konkreetne, selge, lakooniline välisuudis on ideaalne välisuudis.

Mõlema saate tegijad räägivad, et Ukraina teemad on toonud saatesse mitmeid erandeid, jätnud kõrvale muid sündmusi, ning ajaline maht kujuneb sageli pikemaks, kui harilikult.

Astrid Kannel: Ukrainaga seoses ongi olnud nii et 90% kogu saatest ongi sellel teemal: mis toimus Kiievis, mida ütles Venemaa, mida ütleb Euroopa Liit on eraldi lugu, eestlased Ukrainas, ukrainlased siin. Iga osapoolega on intervjuu ja see ongi praktiliselt terve saade. See on väga lihtne – miski muu meid sel hetkel ei huvita.

Tarmo Maiberg: Kõik asjad mis Ukrainast ja Venemaalt siis ja NATOst ja Euroopa Liidust tuleb seoses Ukrainaga, on siis vaja kas ühte loosse vormida või siis väikesed nupud juurde, mida ütles NATO, Euroopa Liit. [...] Ukraina sündmused on praegu täpselt nii et ühel päeval on ta esiuudis, teisel päeval teine-kolmas uudis, et tuleb arvestada sellega, et see on meie jaoks ikkagi pinev punkt, kuum koht, mis seal toimub ja kuidas saab.

Toomas Kask: Viimased kuud on nii palju seda Ukrainat olnud et... see on ka välisuudiste toimetaja valik, võib-olla päevatoimetaja nii palju siin vahele ei astu, ma olen ikka üldjuhul teinud niimoodi, et keskendunud see kaks ja pool minutit puhtalt Ukrainale.

Jaanus Koort: Noh, praegu viimasel ajal eriti aktuaalne on Ukraina onju, siis väga tihti on eraldi lood nagu just Ukraina teemal. [...] Kui on ikka uudis, mis on vaja

kajastada, siis küsid päevatoimetaja käest aega juurde, ei tee mitte kolm minutit vaid teed viis minutit. Et tuleb need ära teha ja need saab ka tehtud.

Nii Aktuaalse Kaamera kui ka Reporteri välistoimetajad ütlevad, et kui saates tekib ajapuudus, kiputakse sealt just välisuudiseid välja jätma.

Toomas Kask: Kui on sellised kuivad igavad uudised, mis tavainimesele väga peale ei lähe, ma ei tea, New Yorki aktsiad jälle tõusid või midagi, siis võib juhtuda, et need lihtsalt visatakse saatest välja, läheb kas mõni teine päev või ei lähe üldse. Aga üldiselt on see harv juhus, tavaliselt on välisuudised ikka saates sees.

*Astrid Kannel: Lihtsalt välisuudiseid ohustab see, et kui saade on enam-vähem koos, siis on hästi kindel aeg mille sisse tuleb kõik ära paigutada, ja eesti toimetuse inimesed on näinud palju vaeva, teinud oma originaallugusid, siis välisuudiseid kiputakse alati esimesena välja praakima, kui aeg on üle. Ja ma ei näe ka mõtet selle vastu punnida, oma „laste“ eest seista, sest välisuudised on ikkagi mujalt saadetud pildi peale tehtud lood, ja meist natuke kaugemad. [...]
Aga see ei ole krooniline, mitte kunagi ei visata kõigi välisuudiseid välja.*

Tarmo Maiberg: Noh, päevast oleneb ka ikka palju et kui Eestis on a la valitsuse vahetus kõige tähtsam uudis, siis teatavad välisuudised võib-olla lükatakse kokku. Et neid kordi on hästi palju olnud, et kirjutad kokku mis toimub eri maailma nurkadest sihukesed väiksed nupud. Siis kui Eestis toimub väga palju või Eestis on korralik ülevaade ja tulevad uudislood, siis esimesena tihtipeale kannatavad just välisuudised.

Mõlema saate tegijad toovad välja, et uudistesaaate teemade järjestamisel puudub väga kindel struktuur ning lugude paigutus sõltub iga päeva konkreetsetest sündmustest.

4.5 Välisuudiste kajastamise problemaatika

Tarmo Maiberg ja Astrid Kannel on ühte meelt, et Aktuaalse Kaamera välisuudiste kajastamist saaks parandada, kui toimetusel oleks võimalik ajakirjanikke rohkem sündmuskohale saata. Tarmo Maiberg toob välja, et selleks oleks vaja rohkem inimressurssi ja rõhutab, et laiapõhjalisem kohapealne kajastus nõuab tugevat allikate võrku eri riikides.

Tarmo Maiberg: Kohapeale sõita. Kohe hommikul kohapeale, teed ära ja pärast juba õhtul tagasi. Selleks peaks olema väga hea kohapealne tundmine, et mis seal toimub. Pluss see et oleks mingi võrgustik koha peal, mitte see, et sõidad sinna ja siis saad ainult näidata seda, vaid ka et sul on olemas mingi analüütik.[...] . Selle vastu ei oleks midagi, paneks aga lennuki peale ja läheks ükskõik kuhu. Suhtleks inimestega kohapeal, ikkagi kõvasti parem ja adekvaatsem kui see, mis sa loed kuskil. Igale poole ei jõua. Meid ei ainult kolm ja meil on muu elu ka, kõik ei ela ainult tööl.

Maibergi ütlus väljendab, et tema hinnangul võiks välistoimetuse vähem rahvusvaheliste uudisteagentuuride ja teiste kanalite sisust sõltuda ning ideaalis rohkem välisteemadega seotud originaalsisu toota.

Astrid Kannel on nõrдинud toimetuse rahapuuduse pärast ja tunneb muret, et inimesed on alarakendatud ega saa teha võimetekohast tööd.

Astrid Kannel: Minu meelest peaks meie inimesed käima väliskomandeeringutes. See ongi ainuke asi. Kui ma näen et meil on väga tugev koosseis, siis inimesed on täiesti krooniliselt alarakendatud, see milleks nad võimelised on, sellega nad

tegeleda ei saa. See ongi põhiline asi – see on raha küsimus. [...] Ma saan aru et me oleme sellistes rahaprobleemides, nii kaua kui mina seal olen töötanud, siis kogu aeg, inimesed kes oleks väga hästi valmis töötama ja väga palju ei saa seda teha, sest neid lihtsalt ei ole võimalik kohapeale saata. Ei ole raha lennuki jaoks, hotelli jaoks, mitte millegi jaoks. Kui mingi asi on juba läinud üle mõistuse ja üle võlli oluliseks, siis saadetakse, leitakse kõige odavamaid võimalusi ja nii. Mul on aastaid olnud, kus ma olen ainult istunud ja pole kusagil käinud ja siis tekibki nagu hirm, et sa ei saagi enam väliskomandeeringuga hakkama. Ega ikka ei ole normaalne, et sa teed välisuudiseid ja ise väga vähe välismaal käid.

Nii Maiberg kui Kannel väljendavat arvamust, et enda ajakirjanduslikud teadmised ei ole teemade kajastamisel takistuseks, sest professionaalne huvi ja kogemus aitavad õige informatsiooni üles leida.

Tarmo Maiberg: Infoga on alati see, et see on ju mitmekihiline. Üks on see mis agentuurid räägivad, teine on see, mida ise nendest punktidest kokku paned. Et vaatad, et miski asi ei klapi ja siis hakkad otsima rohkem informatsiooni. Oma taustateadmised ikka iga asja kohta on kõik alati kuskil kuklas olemas. See ongi puhtalt lugemise huvi minu arvates. Kui palju jõuad lugeda ja palju sellest meelde jääb.

Aatrid Kannel: Enamasti on ikkagi teada, kui on selline kogemus nagu minul, juba üle kümne aasta, siis on need teemad tuttavad. Et seal võib olla mingi selline nüanss, küsimus võib olla sellise suuna pealt, millele pole varem mõelnud, ja siis võtad kätte ja mõtled. Enamasti on need mingisugused protsessid mida sa oled hästi kaua jälginud ja mida sa võid puusalt tulistada.

Toomas Kask tunneb Reporteris muret selle üle, et välisuudiste toimetaja peab end jagama liiga paljude erinevate kohustuste vahel.

Toomas Kask: Ma leian, et kui kanal palkaks iga valdkonna jaoks eraldi inimese, üks inimene kes puhtalt keskendub välisuudistele, kes puhtalt toimetab veebi ja üks inimene kes puhtalt keskendub laste-ja vanainimeste, seltskonnauudistele, siis kvaliteet kindlasti kõvasti paraneks. Lood oleks palju kvaliteetsemad, läbimõeldumad, detailsemad ja nii edasi.

Teise probleemina toob Kask välja, et kommertskanali formaat ja napp aeg ei võimalda anda välisuudistest põhjalikku ülevaadet ning kajastus võib jääda liiga pinnapealseks.

Toomas Kask: Kommertskanalites ei ole võimalik minna väga süvitsi erinevates probleemides, et ei saa hakata lahkama Krimmi ja Ukraina probleemi laiemalt. Me saame teha ainult ülevaate mis toimub, aga sellest ajaloost, see jääb tahaplaanile, ja see jääb üldse kasutamata. Seetõttu ei pruugi keskmine televaataja mõista seda laiemat ajaloolist konteksti. Siin ka selline oht kommertskanali puhul, inimesed võivad valesti mõista.

Pealiskaudsuse probleemi Reporteris mainib põgusalt ka Jaanus Koort:

Jaanus Koort: Kui oleks kõik ressursid, siis kindlasti oleks hea, uuriva ajakirjanduse mõttes, süvitsi minna, rääkida Süüriast, Ukrainast, ja muidugi ka muudest teemadest. Et siis nagu jah. Uuriks ja puuriks ja loeks, ja võib-olla käiks kohal ja läheks nagu süvitsi.... Aga see on jube ressurs, mis selleks läheks. See on ikka räme rahakulu, ajakulu. Aga me ei ütleks et midagi kajastamata jääks või puudu jääks, et sellest nüüd ei saanudki teha – siukest asja ei ole.

Intervjuudest selgub, et Aktuaalse Kaamera välistoimetajate hinnangul on tegijatel olemas huvi ja võimekus välisuudiste paremaks kajastamiseks otse sündmuspaigalt,

kuid peamise takistuse seab napp eelarve. Kanal 2 vastajad peavad oluliseks, et toimetuses oleks üks konkreetne inimene, kes ainult välisuudistega tegeleks. Seega Aktuaalses Kaameras on suurimaks probleemiks finantsressurss, Kanal2s nii inim- kui ka finantsressurss.

4.6 Välisuudiste tähtsus vaataja jaoks

Intervjuudest selgub, et ükski toimetaja ei oska portreeterida välisuudise vaatajat ega arvata, kes on tema lugude jälgijad. Samas on välistoimetajatel selge visioon välisuudiste olulisest vaataja jaoks ning sellest, miks nende vaatamine tähtis on.

Küsimusele, kellele ta välislugusid teeb, vastab Jaanus Koort

Jaanus Koort: Inimesele ma arvan, kes näeb oma elu natuke laiemalt kui kodu, kool ja töökoht. Et keda huvitab ikkagi see mis mujal maailmas ka toimub, mitte ainult oma künka ümber.

Läbiv arvamus on, et välisuudiseid tehakse inimestele, et pakkuda laiemat pilti maailmast, midagi suuremat lisaks inimese argielule. Lisaks aitavad välisuudiseid mõista mitmete Eestis toimuvate protsesside tagamaid.

Tarmo Maiberg: Ma eeldan, et kõik vaatavad. Kui vähegi näed kaugemale sellest, et Eesti pealinn on Tallinn, siis võiks ikka aru saada mis mujal toimub. Seda saad sa ainult siis aru saada, kui vaatad uudiseid. Oled sa siis keskkooliõpilane või pensionär, mingi huvi võiks ikkagi muu elu vastu olla kui see, kas sa saad täna oma tavapärase asja tehtud. Et mõista a la miks gaasi hind alaneb või tõuseb, miks bensiini hind liigub. Nendest samadest mõjudest ju mis välismaailmast tulevad.

Rõhutatakse, et kuna laia maailma sündmused puudutavad aina enam kõiki eestlasi, siis on välisuudistest saanud lahutamatu osa inimese infoväljast.

Toomas Kask: Ma ei kujutaks ette tänast maailma ilma välisuudisteta. Eks see ole üks globaliseerumise osa. Mis mujal maailmas sünnib, see puudutab meid väga palju, ja see toob inimesele kuidagi muu maailma koju kätte.

Astrid Kannel: Kõik need sündmused on meie inimest nii puudutavad, see ei ole enam mõeldav... paraku vesi lendab igale poole maailma kausis. Ja kuna piirid on nii lahti, siis ükskõik kus midagi ei toimu, alati tekib küsimus – kui palju seal oli eestlasi? Kas selles lennukis oli eestlasi, kas sinna maavärinasse jäi mõni eestlane? Ja võib, pisut ilukirjanduslikult, kuna meid on ju nii vähe, siis iga elu on ju nii arvel. See on natuke psühholoogiline moment – kui kusagil on kaks eesti neitut kinni võetud, siis see on suhteliselt tragöödia. Me oleme ise selle maailmaga niivõrd seotud ja maailmas juhtub asju lakkamatult, ja see ei saa meid jätta ükskõikseks.

Astrid Kannel selgitab, et seoses Ukraina sündmuste ja rahvusvaheliste sündmustega on inimeste huvi ja infovajadus mujal maailmas toimuva vastu kasvanud:

Astrid Kannel: Siin Ukraina sündmustega seoses on Välisilma reiting olnud väga kõrge. On olnud aegu, kus maailmas pole midagi eriti toimunud, on olnud suht rahulik, siis ta on olnud ka hea see reiting, aga üldse mitte nii kõrge kui praegu. Mis väga kindlalt näitab, et inimesed elavad mingitele välismaal toimuvatele protsessidele kaasa. [...] Minu kolmas tööpäev oli selline kus oli 11. septembri terrorikat. Sellest ajast saati on välispoliitilisel väljal käinud niisugune möll maailmas, mis on meid on täiesti otseselt mõjutanud. Nii Iraaki kui Afganistani on läinud meie sõdurid, praegu lähevad nad Kesk-Aafrika vabariiki, on olnud Kosovo,

Jugoslaavia riigi lagunemine... tegelikult kogu see protsess käib sellest ajast peale kui Nõukogude liit lagunes.

Nii Aktuaalse Kaamera kui Reporteri puhul selgub, et tegijad pole kursis sellega, kes on nende lugude auditoorium. ERR on küll teinud mitmeid uuringuid, kuid need keskenduvad eelkõige ringhäälingu mainele, viimane 2011. aasta uuring fokuseerib ERRi uudisteportaali ja meediatarbijate internetiharjumuste kaardistamisele. Ühelt poolt ei anna uuringud tegijatele piisavat ülevaadet selle kohta, millised on vaataja ootused. Teisalt selgus mõlema kanali välistoimetajate vastustest, et nad pole uuringutega kursis ega tähtsusta neid suurel määral. Tagasisidet tehtud töö kohta annavad nii ETV kui Kanal 2 jaoks reitingud.

4.7 Tulemuste kokkuvõte ja vastused uurimisküsimustele

1. Milline on Aktuaalse Kaamera ja Reporteri toimetuste struktuur ja tööjaotus välisuudiste tootmisel?

Aktuaalse Kaamera toimetus on suurem ja valmistab päeva jooksul ette kolm uudistesaadet. Reporter on eetris ühe korra päevas. Aktuaalses Kaameras vastutab saate sisu eest päevatoimetaja, Reporteris toimetuses on kohal nii päevatoimetaja kui ka produtsent, kes saate valmimise protsessi kontrollivad. Aktuaalse Kaamera tegijad alustavad päeva varem ja kogunevad päeva jooksul kell kahele koosolekule, samas kui Reporteris algab tööpäev kella 12 paiku ning toimetuse koosolekuid ei toimu.

Aktuaalses Kaameras on tööl kolm välisuudiste toimetajat, kes on tööl vaheldumisi graafiku alusel. Reporteris on kaks välistoimetajat, kes lisaks välisuudustele tegelevad

seltskonnauudiste ja pehme lõpuloos ette valmistamise ning reporter.ee veebilehekülje toimetamisega.

2. Millised on välisuudiste allikad Aktuaalses Kaameras ja Reporteris?

Nii Aktuaalse Kaamera kui Reporteri välistoimetajad kasutavad videoallikana Reutersi rahvusvahelise uudisteagentuuri materjali. ERR kasutab lisaks Euroopa Ringhäälingute liidu (EBU), Kanal 2 *Associated Press Television Networki* (APTN) videoid. Mõlemad kanalid rakendavad välisuudistes aeg-ajalt ka arhiivimaterjale. Visuaalse materjali allikad on seega küllaltki võrdväärised.

Reporterite tegijad mainivad oma uudiste allikatena vaid mõnda üksikut väljaannet. Aktuaalse Kaamera välistoimetajate materjalide kasutus on tunduvalt laiem. Aktuaalse Kaamera puhul paistab silma harjumus kasutada mitut allikat korraga, et kontrollida informatsiooni sobivust, samuti see, et AK tegijad loevad võõrkeelset meediat ja otsivad andmeid uudise sündmuskoha kohalikust meediast.

3. Millistest kriteeriumitest lähtuvalt tehakse välisuudiste valik?

Mõlema saate toimetajad toovad välja, et kajastavad eelkõige naaberriikide uudiseid ja lähtuvad teemade valikul Eesti geograafilisest positsioonist. Intervjueeritavad rõhutavad, et välisuudiste valimise juures mängivad olulist rolli iga konkreetse päeva sündmused.

Aktuaalse Kaamera tegijad ütlevad, et otsivad eelkõige kaalukaid välispoliitilisi uudiseid. Reporterite välistoimetajad ütlevad, et püüavad tabada suuremad ja olulised teemad, millest tõenäoliselt räägib konkurent. Samuti on Reporteris olulisel kohal inimhuvi ja õnnestusi puudutavad välisuudised.

Mõlema kanali välisuudiste tootmises on keskne roll rahvusvahelistel uudisteagentuuridel. Praktiliselt kogu välisuudiste videopilt ja suur osa uudise sisust toetub agentuuride materjalile. Tegijate sõnul lähtuvad nad uudisteemade valikul Eesti asukohast ja huvidest ega kopeeri agentuuride teemavalikut. Samas kinnitavad kõik, et olles ühe või teise teema valinud, lähtuvad nad teleuudise sisu loomisel alati videomaterjalist – veel üks koht, kus rahvusvaheliste agentuuride materjal dikteerib selle, millised meie teleuudiste välisuudised on. Suuremat sõltumatust agentuuridest loob ERRi enda väliskorrespondentide olemasolu ja välistoimetajate saatimine sündmuskohale. Seega loob Aktuaalne Kaamera välisuudiste juures rohkem originaalset sisu ja Kanal 2 serveerib eelkõige seda, mida pakuvad rahvusvahelised agentuurid.

Lisaks toovad mõlema saate autorid välja, et teevad rahvusvaheliste agentuuride uudisvoost eesti vaatajale olulise valiku, näiteks on samal ajal toimunud Venezuela rahutused saanud tunduvalt vähem eetriaega, kui meile geograafiliselt ja ajalooliselt lähemal asuva Ukraina sündmused, või tõsiasi, et lähtuvalt relevantsusest eesti vaataja jaoks on AK ja Reporteri tegijad kajastanud tunduvalt vähem Malaisia lennuõnnetuse või Oscar Pistoriuse kohtuasja detaile, kui rahvusvaheline uudismeedia infot pakkunud on.

4. Milline on välisuudiste tähtsus ja paigutus uudistesaaetes?

Välisuudiste maht ja mitmekülgsus on Aktuaalses Kaameras suurem kui Reporteris. Välisteemad moodustasid ligi 30% AK saadete kogumahust, Reporteris puhul jääb maht 20% juurde. Vaadates toimetuste ülesehitust ja inimeste tööjaotust on selge, et välisuudistel on palju suurem tähtsus Aktuaalse Kaamera tööprotsessis. AK-s on välisuudistele antav eetriaeg harilikult 7-8 minutit, Reporteris 2-3 minutit. Igas Aktuaalse Kaamera saates on ankru poolt ette kantav pikem väliskommentaari, mis sisaldab põhjalikku informatsiooni olulise välissündmuse arengust ja taustast. Reporteris saated

sisaldavad ainult lühemaid välisuudiseid ning saate vorm ei nõua põhjalikumat informatsiooni välissündmuste kohta.

5. Millised on teleuudiste toimetuse liikmete väljakutsed välisuudiste kajastamisel?

Aktuaalse Kaamera tegijad mainivad suurima puudusena rahapuudust ja nendivad, et toimetusel võiks olla suuremad võimalused välisuudiseid sündmuskohalt kajastada ja ajakirjanikke tööreisidele lähetada. Reporterite toimetajad ütlevad, et suurim probleem on tööjõupuudus, asjaolu, et välisuudiste tegija peab tööaega mitme muu kohustuse vahel jagama. Reporterite tegijad räägivad, et saate formaat ei võimalda sündmustesse pikemalt süveneda ning saade pakub välisuudiste lühidat ja pealiskaudset kajastust.

6. Milline on toimetuse liikmete hinnangul välisuudiste tähtsus vaataja jaoks?

Kahe kanali toimetajad on ühte meelt selles osas, milline on välisuudiste tähtsus vaataja jaoks. Mõlema saate tegijad mainivad igapäevaelust laiema maailma olulisust ja seda, et välissündmused puudutavad järjest otsesemalt eestimaalaste elu, olgu küsimus siis selles, kas äsja juhtunud loodusõnnetuse ohvriks oli mõni eestlane, või selles, kuidas mõjutavad rahvusvahelise poliitika arengud meie hindasid.

5. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Järelduste peatükis kõrvutan enda töö järeldused teiste uurijate tulemustega ning arutlen üldisemalt välisriikide kajastamise ning võimalike edasiste uurimuste üle.

Bakalaureusetöö kontentanalüüsi osa puudutas 2013. aastal eetris olnud saateid. 2014.a. esimeses pooles ärevust tekitanud Ukraina teemad valimisse ei jõudnud ning seda võib pidada uurimuslikuks õnnestumiseks, sest möödunud aasta hajutatud sündmused andsid välisuudistest parema üldpildi. Samas on 2014. aastal aktuaalne Ukraina-teema toonud uudistesaadete pilti mitmeid muutusi ja üldiselt suurendanud auditooriumi huvi välissündmuste vastu. Näiteks tõdeb Välisilma üks saatejuht Astrid Kannel, et saate vaadatavus on viimastel kuudel kasvanud.

See, et välisuudiste tegijad rõhutavad, et kõneletakse eelkõige naaberriikide sündmustest, kinnitab Wilke et al (2012) järeldusi, et iga riigi välisuudised käsitlevad peamiselt vastava regiooni probleematikat. Asjaolu, et Ukraina teema on saanud Eesti välisuudistes tohutu tähelepanu osaliseks, kinnitab Altmepeni (2010) teooriat sellest, et uudiste valik tehakse lähtuvalt konkreetsetest rahvuslikest huvidest. Nii Aktuaalse Kaamera kui Reporterite tegijad rõhutasid välisuudiste valikul lähiriikide tähtsust, Ukraina ja Eesti ühist ajalugu ning sarnast saatust Nõukogude Liitu kuulumise ja sellele järgnenud perioodiga seoses.

Samuti leidis kinnitust Galtungi ja Rudge'i (1965) eliitriikide laialdase kajastamise teooria, sest nii Aktuaalses Kamaeras kui Reporteris domineerivad USA ja Venemaa uudised, ning tegijad selgitavad seda suurriikide olulisusega. Käesoleva uurimus kinnitab ka Altmepeni (2010) saksa välisuudiste uuringu tulemusi. Kanal 2 juures on märgatavad uuringus välja toodud minimeeritud kulude ja maksimaalse vaatajaskonna püüdmise tundemärgid nagu inimjõu kokkuhoid ja lihtsustatud uudisekäsitlused, õnnetusuudiste fookus ja inimhuvist lähtumine.

On mõnevõrra kahetsusväärne, et ühestki intervjuust ei koorunud välisloimetuste eesmärki anda välisuudistega vähemalt mingil määral ühtlane pilt kogu maailmas aset leidvatest olulistest sündmustest. Vähemalt ERRi puhul oleks õigustatud kaugemate riikide põhjalikum kajastamine.

Uurijana julgen seada kahtluse alla Aktuaalse Kaamera toimetuse valiku kajastada näiteks väga laialdaselt Ukraina sündmusi, kui jätta kõrvale samal perioodil aset leidnud Venezuela rahutuste teema. Mingis mõttes saab sellist uudiste valikut õigustada eestlaste teadmiste ja huviga. Teisalt on sündmuste kajastamine ja auditooriumi vastava huvi kasv tihedalt seotud. Kuni kaugemaid riike ei kajastata, ei saa eestlased nende kohta oluliselt rohkem teadma või huvi tundma hakata. Samas oleks Ladina-Ameerika või Kaug-Ida parem tundmine tähtis näiteks kaasaegse majanduse seisukohalt, sest Eesti majanduskasvu oluline aspekt oleks meie ettevõtete suurenev eksport kaugematele kasvavatele turgudele. Siinkohal võiks hästi toimida Franksi (2004) briti telekanalite välisuudiste uurimise juures leitud seos, et välisriikide kajastamise maht on jäänud samaks, ent kasvanud on ülevaatlike reisisaadete maht. Kui välisloimetajad ei pea õigustatuks kaugemate riikide uudiste kajastamist, võiks selliste riikide tundma õppimisel olla abiks just taolised pehme formaadiga saated.

Meedia vahendatud kultuuriliselt kaugemate riikide tundmaõppimine neutraalses vormis on tähtis nii üldise harituse kui Eesti tuleviku seisukohalt. Kasvava heaoluga lääneriikide vältimatu tulevik on immigrantide hulga suurenemine. Eestlastel on vaja multikultuurilist intelligentust nii teiste riikide spetsialistide ja talentide siia meelitamiseks, pagulaste ausaks ja väärilikaks kohtlemiseks, kui ka salliva ja jätkusuutliku rahvusvahelise ühiskonna rajamiseks ja hoidmiseks.

Üks kasulik edasine uurimissuund oleks kogu saatekava analüüsimine teiste riikide kajastamise aspektist. Selleks et mõista, milliseid teadmisi ja hoiakuid välismaailma kohta üks või teine kanal vahendab, tasuks uurida mitte ainult välisuudiseid, vaid kõiki

välisriike puudutavaid saateid. Välisteemade uurimise jätkamisel on oluline eri meediakanalitega tegelemine. Kuivõrd päevalehed ja televisioon on juba uurijate mõnigast tähelepanu saanud, tasuks võtta luubi alla raadio ja online-meedia.

Lisaks meedia sisu kaardistamisele on vajalik auditooriumi huvi ja teadiste tundmaõppimine. Usun, et siinkohal annaks suurimat väärtust kvalitatiivsed uuringud, sest üldised kvantitatiivsed tulemused on olemas nii Mina. Maaailm. Meedia küsitlustest kui ERRi meediauuringutest.

Välisteemade uurimisel on eriti tähtis on Eesti uurimistulemuste võrdlemine teiste riikidega, sest see asetab tulemused avaramale mõõtkavale ja annab võimaluse Eesti reaalsuse kriitiliseks hindamiseks. Samuti tuleb uurimistulemusi asetada laiemase ühiskondlikku, poliitilisse ja ajaloolisesse konteksti. Näiteks võib Euroopaga seotud meediasisu uurimine anda huvitavaid tulemusi seoses Euroopa Liidu parlamendi valimistel osalemisega.

KOKKUVÕTE

Käesolev bakalaureusetöö tegeleb välisuudiste uurimisega ETV Aktuaalse Kaamera ja Kanal 2 Reporteri uudistesaadetes. Töö eesmärk on uurida toimetuse tööpraktikaid ning siduda välistoimetajate tööprotsessi uurimistulemused sellega, milline on mõlema saate välisuudiste profiil.

Bakalaureusetöö uurimuslik osa sisaldab nelja ekspertintervjuud Aktuaalse Kaamera ja Reporteri välistoimetajatega. ERRi esindavad Astrid Kannel ja Tarmo Maiberg, Kanal 2-st kõnelevad Jaanus Koort ning Toomas Kask.

Töö tulemused näitavad, et kahe uudisesaate toimetuse koosseis ja tööjaotus on küllaltki erinev. Aktuaalse Kaamera saated jõuavad argipäevad eetrisse kolm korda kell 17:00, 18:30 ja 21.00. Saate valmimist koordineerib päevatoimetaja, töö on kaks saatejuhti, kultuuri-, majandus- ja eesti uudiste toimetus, välistoimetaja ja tehniline meeskond. Lugusid saadavad ka väliskorrespondendid. Päeva jooksul toimub kaks toimetuse koosolekut, esimene kell 10 hommikul ja teine kell 15.

Reporteris päeva jooksul toimetuse koosolekuid ei toimu. Reporter läheb eetrisse korra päevas kell 19 ning saate toimetus on väiksem. Tööd juhivad paralleelselt nii päevatoimetaja kui saate produtsent, saatel on üks ankur. Lugusid valmistavad ette eesti toimetus ja välistoimetaja, samuti on ametis tehniline operaatorite ja monteerijate tiim.

Aktuaalses Kaameras on kokku kolm välisuudiste toimetajat, kellest ühel päeval on korraga töö üs. Reporteris on kaks välisuudistega tegelevat toimetuse liiget kes lisaks valmistavad ette seltskonnauudiseid, saate lõpulugu ning haldavad saate veebilehte.

Aktuaalse Kaamera struktuuris on välisuudistele ette nähtud aeg 7-8, Reporteris 2-3 minutit. Välisuudised moodustavad Aktuaalsest Kaamerast tunduvalt suurema osa. Mõlemad ERRi ajakirjanikud ütlesid intervjuudes, et välisuudised saavad piisavalt eetriaega ning on igati väärilt esindatud. Lisaks välisuudistele valmistab Aktuaalse Kaamera välistoimetaja ette põhjalikuma väliskommentaari, mille ankur saates ette kannab.

Kahe saate välistoimetajad kasutavad sarnaseid videoallikaid. Aktuaalses Kaameras on kasutusel Reuters ja Euroopa Ringhäälingute liidu (EBU) materjalid, Reporter kasutab Reutersi ja APTN videosid. Reporteri välistoimetajad kasutavad tekstiallikatena BNSi ja eestikeelset meediat. Aktuaalse Kaamera toimetus kasutab rohkem sisulisi allikaid, tegijad uurivad lisaks rahvusvahelistele kanalitele kohalikku võõrkeelset (soome, ukraina, vene, prantsuse jms) meediat ning võrdlevad erinevaid allikaid omavahel.

Mõlema kanali välisuudised toetuvad suuresti nii pildi kui sisu osas suurte rahvusvaheliste uudiseagentuuride materjalile. Aktuaalse Kaamera võimalus kasutada enda väliskorrespondente ja välistoimetajaid sündmuskohale tähendab seda, et välisuudiste originaalsisu osakaal on tunduvalt suurem, kui Reporteris saatel, mis tugineb peaaegu täielikult ainult agentuuride rahvusvaheliste uudiste sisule.

Välisuudiste kajastamise probleemina mainisid Aktuaalse Kaamera tegijad, et välistoimetusel peaks olema rohkem vahendeid sündmuse kajastamiseks välisriigist kohapealt. Tarmo Maiberg mainis tegijate nappust, Astrid Kannel tundis muret selle üle, et toimetajad ei saa käia väliskomandeeringutes ja teha võimetekohast tööd.

Reporteris toimetajad tõid probleemina välja, et saate formaat käsitleb välisteemasid lühidalt ja pinnapealselt ning välispoliitikast huvitatud auditoorium peaks rahuldavaks

informeerituseks ise muudest allikatest infot juurde hankima. Reporterid välistoimetaja Toomas Kask tõdeb, et ülesannete rohkus ei võimalda välisuudistega süvitsi tegeleda ning välisuudiste kvaliteedile mõjuks positiivselt see, kui nende ette valmistamisega saaks tegeleda eraldi inimene.

Intervjuudest selgus, et välistoimetajad ei tea, kes on nende lugude auditoorium. Välisuudiste tähtsusest rääkides rõhutasid kõik intervjuueeritavad, et rahvusvaheliste sündmustega kursis olemine on oluline, kuna nende käik mõjutab üha enam eestlaste elu. Tegijate meelest on välisuudiste jälgimine laiemal maailmapildil ja informeerituse küsimus, et inimesed teaksid ja huvituksid ka muust, kui ainult argielu.

SUMMARY

Keywords: foreign news, international news, broadcast media, private media.

Current research paper focuses on foreign news coverage in two most popular Estonian television news shows, *Aktuaalne Kaamera* in the national broadcast channel ETV and *Reporter* in private channel Kanal 2. The purpose is to monitor the work process and preferences of foreign news editors. This research aims to see how work procedures contribute to the final outcome of foreign news and compare both shows.

Theoretical part analyses the importance of television as news source for Estonians and Europeans, deals with the complex term of foreign news and describes previous research papers on foreign news in Estonian and international media. Current research involves four expert interviews with international news authors from *Aktuaalne Kaamera* and *Reporter*. Interviews aim to answer six questions about both shows: what does the news editors team and task division look like; which media sources do editors use for international news; what is the standard time and form of foreign news in the show; what is the criteria in selecting foreign news; what are the problems in covering international events and what is the importance of foreign news for the audience in the editors opinion.

Results reveal that broadcast channel news show *Aktuaalne Kaamera* has bigger news production team and foreign news have greater importance in the show. In *Reporter* foreign news editors must deal with other soft news topics and work with website which leaves them much less time to deal with international events while foreign news cover only 2-3 minutes of the show. Two channels have similar video channels but public broadcast news authors use a bigger variety of background sources. *Reporter* editors admit they prefer human interest news, especially pieces accidents and catastrophes.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Aalberg, T et al (2013) *INTERNATIONAL TV NEWS, FOREIGN AFFAIRS INTEREST AND PUBLIC KNOWLEDGE*. Journalism Studies, 14:3, 387-406.
2. Altmeyden, K-D (2010) *The gradual disappearance of foreign news on German television*. Journalism Studies, 11:4, 567-576.
3. Aunapu, L (2008) *Maailma kaardistamine Eesti telekanalite välisuudistes*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
4. Bahovski, E (2013). *Välisuudised: müüdid ja tegelikkus*. Eesti Akadeemilise Ajakirjanduse Seltsi aastaraamat 2012. Eesti Akadeemilise Ajakirjanduse Selts 2013.
5. Eesti elanike meediateemaline arvamusuuring 2011. URL (kasutatud mai 2014) http://err.ee/files/Uuringud_Meediaaruanne_2011.pdf
6. Eesti Rahvusringhäälingu arengukava 2013–2016 (2013). URL (kasutatud jaanuar 2014) http://err.ee/files/ERR_arengukava_2013-2016.pdf
7. Franks, S. (2004). The World on the box: International issues in news and factual programmes. *The Political Quarterly* 75 : 425-428.
8. Galtung, J & Ruge, M. (1965). *The Structure of Foreign News*. *Journal of Peace Research*. Sage Publication 2 :1, 64-94.

9. Goodrum, A & Godo, E. (2011). *Elections, Wars and Protests? A Longitudinal Look at Foreign News on Canadian Television*. Canadian Journal of Communication. 36 : 455-475.
10. Kolmer, C & Semetko H. A. (2010). *International television news. Germany compared*. Journalism studies 11:5, 700-717.
11. McQuail, D. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tõlge eesti keelde. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
12. Media use in the European Union. Eurobarometri uuring (2013). URL (kasutatud aprill 2014) http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb80/eb80_media_en.pdf
13. Moller, H-G & Thorsen, M. (1996). *Teleajakirjandus*. Tõlge Eesti keelde. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.
14. Parman, I. (2014). *Välisuudised Aktuaalse Kaamera ja Reporteri saadetes 2013. aasta jooksul*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ühiskonnateaduste instituut.
15. Pärn, K. (2011). *Tudengite huvi välisuudiste vastu*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse- ja kommunikatsiooni instituut.
16. Reese, S (2008). „*Theorizing a Globalized journalism*“. Global Journalism Research. London: Blackwell, 240-252.
17. Rutšaikov, D (2005) *Eesti, briti ja saksa kvaliteetlehtede geograafiline horisont 2004-2005*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

18. Teleauditooriumi ülevaade veebruaris 2014. (2014). URL (kasutatud märts 2014)
<http://www.emor.ee/teleauditooriumi-ulevaade-vebruarikuus-2/>
19. Van Ginneken, J. (1998). *Understanding Global News: A Critical Introduction*. Thousand Oaks, Sage.
20. Vihalemm, P. (2004). Maailm Eestist väljaspool: kogemus ja kontaktid, huvid ja hoiakud (2004). V. Kalmus, et al (toim.). *Eesti elavik 21. sajandi algul: ülevaade uurimuse Mina. Maailm. Meedia tulemustest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 77.
21. Wilke et al (2012). *The geography of foreign news on television: A comparative study on 17 countries*. *The International Communication Gazette* 74(4), 301-322.
22. Williams, K. (2011). *International Journalism*. *Journalism Studies: Key Texts*. London: Sage.
23. Yorke, I. (1990). *Basic TV Reporting*. Focal Press.

LISAD

Lisa 1. Intervjuu kava

1. Uudisetoimetuse struktuur

Milline näeb välja toimetuse struktuur ühe tööpäeva lõikes? Milliseid ülesandeid täidate toimetuses? Kellega teete toimetuses koostööd?

2. Välisuudiste valikukriteeriumid

Kuidas otsustatakse, millised välisuudised saavad kajastuse?

Millistest allikatest leiata oma töös uudisteemasid?

Palun tooge näide olukorra kohta, kus reporter ja toimetaja ei ole ühel meelel uudise olulisuse osas. (Kui sellist näidet pole, siis kuidas taoline olukord välja näeks?)

3. Välisuudiste struktuur

Kuidas otsustatakse, millises järjekorras saates teemasid esitletakse? Milline on harilikult välisuudiste paigutus saates?

Kuidas otsustatakse, millises vormis välisuudist esitletakse?

Kuidas otsustatakse loo pikkus? Kuivõrd on võimalik etteantud formaadist kõrvale kalduda?

Kuidas otsustatakse see, et välisuudisest saab saate esiuudis? Kuidas toimub intervjuude otsustamine ja kokku leppimine?

5. Välisuudiste kajastamise probleematika

Kas tunnete, et teatud välisteema / sündmuse kohta on infot liiga vähe või palju?

Millistest piirkodadest või teemadest räägitakse teie hinnangul liiga palju või vähe?

Millest on puudu, et välismaailmas toimuvat paremini kajastada?

Kas muudaksite midagi saates välisuudiste kajastamise osas? Mida?

6. Välisuudiste olulisus vaataja jaoks

Millised kajastused on jäänud enam meelde/ kõnetanud ennast/ pannud mõtlema? Tooge mõni näide.

Keda kujutate välisuudiste auditooriumina/ huvilistena? Kas oskate kirjeldada mingit konkreetset rühma?

Kas ja kuidas saab toimetuses välisuudiste teemal tagasisidet? Milline on see on?

Miks on välisuudised uudistesaaetes? Miks peaks neid jälgima? Mida need vaatajale pakuvad?

Kas soovite midagi lisada?

Lisa 2. Intervjuude täistekstid.

Lisa 2.1 INTERVJUU 1 TARMO MAIBERG (Aktuaalne Kaamera)

Alustame natuke toimetuse struktuurist, milline see toimetuse struktuur ühe tööpäeva lõikes välja näeb? Millised inimesed seal on ja milliste ülesannetega tegelevad?

Kogu toimetuse?

Jah, kogu Aktuaalsel Kaamera toimetusel

Inimesi on väga palju. Meil on ju majandus, kultuur, siseuudised pluss ka siis eksole välisuudised. Ehk et, on neli eri suuremat haru. No, hommikune koosolek, enne seda inimesed kindlasti juba vähemalt tund aega tööl uurinud teemasid. Või siis on juba eelnevatel päevadel olnud olemas piisav, noh mingi kontaktide baas või kust iganes informatsiooni jookseb, sest tegelikult ega siis kohe otseselt hommikuudiste põhjal ei tee õhtust saades vaid see on ka juba eel... Noh, on teada et täna lõppes Euroopa Parlamendi valimiste kandidaatide registreerimine, siis noh see oli juba selge et varasematel päevadel on juba mingid intervjuud kokku lepitud et kellega teha ja kuidas seda lugu juba tegema hakata. Aga see koosolekul hommikul otsustatakse et kes siis seda teeb ja, siis millised teemad välja käiakse.

Majandustoimetus pakub ise oma mingid mõtted välja, kultuuritoimetus samamoodi, välistoimetus samamoodi. Ja päevatoimetaja kes meil on jagab sisetemasid vastavalt sellele kes reporter on. Sest ka reporteritel on siseuudistel igaühel oma tugevad küljed, et mida siis teha. Et ühte ei saada tegema a la konnade jalutamisest üle tee ja teist ei saada tegema võib-olla ma ei tea, väga põhjalikke poliitlugusid, et igaühel on oma ampluaa.

Kuidas see struktuur jaotub nende inimeste osas kes välisuudistega tegelevad?

Meil on hommikul koosolekul üks inimene kohal. Siin nagu ei ole väga suurt struktuuri et, mina olen täna olen välisuudiste tegija, toimetaja, mis tähendab seda et hommikul pakun mingid mõtted välja, mis on tänase päeva põhiteemad. Ja siis sellest tulenevalt päeva jooksul vaatame millest kujuneb lugu, millest ainult nupud, et paaril päeval nädalas on mul ka abiks nii-öelda pildirežissöör, kes siis vaatab et noh pildimaterjal et kuidas neil nuppe siis katta, otsib selle pildmaterjali rahvusvahelistest agentuuridest ja EBU andmebaasidest. Ja ega seal muud suurt struktuuri polegi. Et noh, mina päevatoimetajaga nagu terve päev selles mõttes iga natukese aja tagant arutame et noh, mis teema rohkem esile tõuseb, Noh, praegu lähtuvalt eksole rahvusvahelistes agentuurides on väga suur tähtis teema kas see lennuk ikka on nüüd kuskil tükkidena või ei ole kuskil tükkidena, saadan signaali või ei saada signaali. Ja on ka see Pistoriuse kohtuprotsess millest meie vast nii palju ei peaks tegema. Kohtuprotsess algas ja kohtuprotsess lõppes. See on mu isiklik arvamus et sellist meeletut kajastust nagu CNN ja BBC teevad, see on üle mõistuse, et seda nagu meil ei ole vaja teha. Samamoodi ka

sellest et täna leiti väidetavalt kuskilt lennuki mustast kastist üks signaal, et noh selliseid asju me ei päris ei tee. Noh kuna meil puudub väga otsene seos nende asjadega et siis... Ja seda enam et meil on Ukraina. Kõik asjad mis Ukrainast ja Venemaalt siis ja NATOst ja Euroopa Liidust tuleb seoses Ukrainaga on siis vaja kas ühte loosse vormida või siis väikesed nupud juurde, mida ütles NATO, Euroopa Liit. See on siis minu ja päevatoimetaja omavaheline arutelu, et mida ja kuidas.

Millistel juhtudel teil näiteks päevatoimetajaga eriarvamusi on olnud et erinevalt neid rõhke asetada?

Ei ole väga mingeid eriarvamusi. Päevatoimetajad nagu ei sekku, ütlevad et me oma valdkonna spetsialistid ikkagi. Kõik oleneb sellest, kas pilti on – kui ikka ei ole pilti ja sünkrooni panna sis on selge et lugu tuleb lühem, või siis tuleb pikem, et see kõik oleneb sellest mis materjali EBU kaudu tuleb. Et oleneb päevatoimetajast ja... Noh, päevast oleneb ka ikka palju et kui Eestis on a la valitsuse vahetus kõige tähtsam uudis siis teatavad välisuudised võib-olla lükatakse kokku. Et neid kordi on hästi palju olnud et kirjutad kokku mis toimub eri maailma nurkadest siuksed väiksed nupud. Siis kui Eestis toimub väga palju või Eestis on korralik ülevaade ja tulevad uudislööd, siis esimesena tihti peale kannatavad just välisuudised. Need on need mis ankur loeb ette eksole, 30 sekundit tükk. Aga mingeid suri erimeeldusi ei ole. Et see omavaheline suhtlus ongi selline et kuule kas sa nägid uudis tuli, et see jõudis, et see on nagu selle asja mõte. Oma siinoleku aja jooksul ei mäleta küll et oleks mingi põhimõtteline vastuolu olnud Töö toimub nagu meeskonnatöö.

Millised need kõige olulisemad kriteeriumid või uudisväärtused on just välisuudise puhul? Mis selles uudises peab olemas olema et ta saaks saatesse?

Noh, me ikkagi lähtume ju sellest et kuskohas me oleme. Ehk et siis Läti, Leedu, Soome, Rootsi, räägime siis laiemalt Läänemere ümbrusest, Saksamaa, Venemaa. Läheme kaugemale või noh suuremalt siis on Euroopa Liit, noh ja siis ongi et... See oleneb alati uudisest endast et kui on Prantsusmaa presidendivalimised siis loomulikult teeme sellest põhiloo. Kui just samal ajal kuskil lennuk alla ei kuku. Siis tuleb kaks põhilugu teha, aga see on harukordne asi. Peab alati arvestama sellega ka et meil on ikkagi kolm korrespondenti, praegu on siis kaks, no tegelt kolm sest Ragnar Kond teeb Läti uudiseid, siis on meil eksole Johannes Tralla Brüsselis, kes põhimõtteliselt katab kogu seda Euroopa Liidu temaatikat ja siis Washingtonis on Lauri Tankler, USA uudised, et nendega ka siis nii-öelda suhtleme siin päeva jooksul. Kui nad on juba on sinna eelinfose kirja pannud, et nad ühel või teisel päeval teevad selle loo. Et siis on selge, et need teemad on kaetud, ja kohapealne välisloimetaja nendesse teemadesse ei sekku, et kohapeal ongi siis ülesanne jälgida kõike muud mis toimub. Niiet noh, palju on. Mingid Portugalis näiteks festivalid meid ei torgi eksole, kui just ei ole pehme lõpulugu puudu. Aga muidu me neid väga ei otsi kaugemalt maalt. Ikkagi välisloimetuse keskne uudis puudutab välispoliitikat. Et me ei hakka igasugust kribu-krabu kajastama, ütleme niiviisi.

Milline uudisesaate struktuur on, milline on see klassikaline ülesehitus ja näiteks plokid, kuhu välisuudised paigutuvad?

Ei ole klassikalist struktuuri. Kui on tähtis välisuudis siis läheb esimeseks. Kui ei ole, siis võib ka tagapool täiesti olla. Meil ei ole sellist kindlat et kõigepealt on Eesti uudis ja siis

on välisuudis. Täna nüüd ma ei teagi, ma nüüd ei ole vaadanud, aga kui nüüd Ukraina... Ukraina sündmused on praegu täpselt nii et ühel päeval on ta esiuudis, teisel päeval teine-kolmas uudis, et tuleb arvestada sellega ei see on meie jaoks ikkagi pinev punkt, kuum koht, mis seal toimub ja kuidas saab, mis seal Venemaa teeb. Et sellist kindlat struktuuri ei ole, see sõltub sellest mis on kõige tähtsam tol päeval.

Kuidas näiteks otsustatakse et kas välisuudis saab sellel päeval esiuudiseks, kuidas see tähtsus nii-öelda kujuneb või kes ja kuidas selle otsustab?

See on ju iseenesest selge kui uudis on tähtis. Minu jaoks on ta selline kõhutunnetuse küsimus. Siin tuleb muidugi vaadata konteksti et mis Eestis toimub, välismaal toimub. Mina kui välisuudiste fänn ei teagi mis Eestis peaks toimuma et välisuudis ei peaks esimene olema. Täpselt sama, noh valitsuste vahetus, kui on mingisugune väga probleemne Eesti teema siis ta kindlalt on esimene. Ja teinekord välisuudised, noh kui Janukovitš põgenes riigist siis oli täiesti selge te see on esimene uudis, oli selge et nüüd läheb seal täiesti... et mis sellest riigist saab, no see oli muidugi esimene. Samamoodi kui kestis seal Maidani ja valitsusevahelised jõukokkupõrked et... Sellist otsustamist et seda... ongi välise ja päevatoimetaja omavaheline kokkulepe või arutelu. Kindlasti siseuudiste tegijad avaldavad ka, et selline sümbioos. Pole sellist mina tahan ja mina ütlen, see on kõik arutelu.

Kuidas teil väliskorrespondentidega koostöö välja näeb? Kuidas saatemahu jaotus käib, palju te otseühenduses olete? Et kas teie lood ka kuidagi näiteks konkureerivad omavahel? Või kas vahel on tunne et oleks tahtnud mingit teemat ise teha?

Ei saa nii öelda, sest esiteks Johannes [Tralla] pääseb sealsetele inimestele paremini ligi... noh ma võin ka mingite suurte pingutustega lõpuks siis saada telefoni otsa mingi analüütiku, samas kui tal on see võrratult lihtsam saata mingi e-kiri, leppida kokku päev ja siis ta saab sama analüütiku kaamera ette. Siin nagu ei ole küsimustki kumb peab seda tegema. Väliskorrespondendi mõte on ikkagi näidata et ta on kohapeal ja et ta saab selle info kohapealt, mitte et mina siin korjan erinevatest agentuuridest kokku või helistan otse allikale... Et siin mingit suurt konkurentsi sellel teemal nüüd küll ei ole. Ma seda küll ei näe.

Millised need allikad need on, mida te kasutate, kuis te neid teemasid käite ja nopite? Mõned siit juba käisid läbi ka...

Meil on olemas eraldi sõlmitud leping selle Thomson Reutersi rahvusvahelise agentuuriga, kes saadab siis... kellel on olemas oma selline tekstipõhine uudisvoog mis järjest täitub iga paari minuti tagant kõikvõimalikel teemadel mida nemad seal kajastavad. Siis on eksole Eesti-Läti-Leedu on BNS. Ja siis on kõik muud, kes mida vaatab: BBC, YLE, Helsingin Sanomat.... See oleneb ka keelest eksole, minul on vene keel natuke nõrgem, siis ma üritan aeg-ajalt neid Ukraina ja vene agentuure Gazeta ja mis seal veel on... ITAR-TASS ja neid nagu vaadata. Ukrainas on praegu põhiline see Unien, sealt saab päris palju head informatsiooni. Soomlased on teinekord minu jaoks päris head, nad pööravad samadele asjadele tähelepanu mis meie, neile jõuab tihtipeale see info kiiremini kui meie mingisugustesse uudisvoogudesse, et siis sealtkaudu

vaadata. Nojah muidugi BBC ja CNN, need ka. Vahel kui on vaja siis vaatan ka France24, ja siis on veel Al Jazeera ka. Noh ja siis on selle suurepärase näoraamatu kaudu ka veel igasuguseid postitusi mida teised inimesed panevad, ja siis saab nende kaudu ka veel mingid ajalehed kõik Guardian, New York Times, Washington Post, rahvusvaheline meedia niikuinii, see on juba hommikul käid kiiresti üle need ajalehed enne kui koosolekule tuled. Mitte just iga päev, kuidas hommikul jõuad selle ärkamise ja tulemise ja kõigega.

On teil omavahel ka välistoimetajate vahel mingisugune spetsialiseering et kes teeb rohkem mingeid teatud piirkonna asju, või kuidas teil sihuke isiklik suhe on mingite teemade ja piirkondadega?

No Arni [Alandi] on Soome fänn kindlasti, ja ka Saksamaa mis talle istuvad. Astrid {Kannel} oma tausta tõttu et ta oli Venemaa korrespondent tükk aega siis on temal vene spetsialiteeti rohkem tekkinud. Ta on äsja seal käinud ka... Me just siin rääkisime et... Tal on kuidagi sattunud Ukraina põhifookusesse, ta oli ka kohal kui 2004 oli Oranž revolutsioon ja kogu see teema on kuidagi kuklasse jäänud. Minul on... noh ega siis palju mul siin ei ole eksole, noh keegi istub alati Euroopas, Tralla ja enne seda oli Kadri Kukk. Ma lähenen nagu sellisele probleemipõhisele. Mida ma ise tihtipeale loen huviga juurde on Prantsusmaa ja siis Lõuna-Ameerika. Et seal Argentiina on jäänud kindlasti kuidagi noppesse. Euroopast veel Itaalia, kuigi itaalia keelt ma ei oska aga millegipärast see tõmbab mis seal toimub. Nüüd varsti tuleb kindlasti teada väga palju mis Šotimaal ikkagi nagu, seoses selle referendumiga mis seal saab. Selline spetsialiseerumine jah. Kui nõed et mingi asi hakkab kerima siis juba kogud informatsiooni natuke koguaeg kaasa ja siis mingi hetk on seda kõike koguaeg vaja. Egiptust jälgisin mingi hetk väga palju. Nüüd on see natuke tahaplaanile jäänud. Kuna ma teen raadiot ka ja siin teles, siis oli ka Tuneesia küllaltki selline koht, ilmselt sellesama prantsuse keele pärast, siis sai sealt ka lugeda ja vaadata. See istus ka vägagi hästi. Samas tuleb muidugi tunnistada et Tuneesia uudis eestlast väga ei huvita. Niiet see on rohkem nagu enda siukene... kiiks noh. Ega siis palju ei jõuagi rohkem, ega see informatsiooni hulk on ju kohutav. Pärts suur. Ega siin rohkem meid pole, kolm tükki.

Aga samas nii ikkagi ei ole et kui siin on minu päev siis vene teemal või Ukraina teemal lugu ei tee, et see peaks olema nagu kellegi teise oma. Et sellist asja ei tule nagu kõne alla. See kes on tööil siis selle päeva uudist sina teed ja vahet ei ole kas sa oled sellel väga suur spetsialist või... Hommikul kell 10 on ju esimene koosolek ja kell viis on esimene saade, et selleks ajaks jõuad sa juba nii palju informatsiooni lugeda, et seda on teinekord lausa kahju kasutama jätta.

Kuidas te selle otsustate, et nüüd siin keegi kohapealsetest välistoimetajatest sõidab kuhugi välisriiki ja nüüd minnakse ka oma videomaterjali näiteks tooma? Lisaks sellele mis tuleb agentuuridest ja lisaks sellele mis on korrespondentidel. Millal keegi saadetakse ja kuidas see otsustatakse?

See sõltub esiteks sündmusest endast. Otsustajateks on... no välistoimetuse juht on siin eksole Arne Rannamäe, Urmet Kook ja päevatoimetaja siis omavahel arutavad et kas nüüd võiks siis minna. Ja vastavalt sellele vaadatakse üle rahalised võimalused, et ka läheb või ei lähe. Eks kindlasti võiks rohkem minna, aga siin on omad piirangud. Sest ega see ei tähenda ju ainult seda et toimetaja läheb vaid peab ka kaameramehe kaasa

saama. Siis tuleb leida elukoht, kuskohas. See ei tohi jällegi olla kusagil äärelinnas et sõidad misiganes transpordiga ja kaotad jubedalt aega, et teed oma loo ära ja sõidad hotelli tagasi, siis hakkad monteerima. Netiühendus peab hea olema. Seal on hästi plaju pisikesi informatsiooniasju. Detailid, mida nagu välja ei näe või mis väga ei huvita, aga tihtipeale just otsustava tähtsusega.

Kui palju või tihedasti nüüd seda käimist on, endal siit mujale välisriiki uudist tegema?

No see aasta mina ei ole käinud. See aasta on olnud Ukraina teema ja kuna tõesti see vene keel ja Ukraina keel on mulle natukene kaugeks jääv, et ma võin küll võileiba küsida, aga mitte midagi muud. Et siis on Astrid käinud, Mingit sellist kadedust ei ole, see on just hea et läheb keegi selline kes teab nagu asja ja kes on koguaeg teemas sees olnud. See on just äge. Ma ise nüüd just käisin eelmine aasta...

Kas see on nüüd siis kalendriaasta või hooaeg? Kalendriaasta?

Kalendriaasta. Ma käisin, mis see oli, Afganistaanis käisin ühe korra. Ja kuskil oli veel midagi... ausalt öeldes need tulevad niimoodi et ei jää eriti selle pärast muretsema. Jah mingi hetk tekib nagu see et nüüd on vist päris palju möödas et võiks jälle minna, ega mul selle vastu ei ole midagi kui jälle minna võiks. Aga praegu on sündmuste keskmes üks punkt või riik ja ma tõesti ei tea, millal jälle. Eks ta näis.

Kas te tunnete et mingi riik või teema või piirkond saab liiga palju või liiga vähe kajastust? Kas see mingisugune tasakaal on paigas või paigast ära või kuidas see...?

Siukest asja ei ole tekkinud. Mingist hetkest tekkis sellest Ukrainast mingine natukene siukene tüdimus. Justnimelt sellepärast et pinge oli üleval pärast seda Euroopa Liidu tippkohtumist Vilniuses, tekkisid meelevaldused. Siis jäi see kõik kuidagi seisma et iga päev oli meelevaldus kestab, meelevaldus kestab, see ütleb seda, see ütleb teist, aga sündmused nagu edasi kuidagi ei liikunud. Siis oli nagu korraks et nüüd aitab. Aga noh see plahvatus mis oli, see polnud ka nagu midagi toredat, aga see samas näitas et selle pingega üldsegi ei tegeletud. Võimud ei saanud üldse aru, mis kohapeal toimub. See on nii. Praegu mul küll küllastumust Ukrainast pole. Eks ta näis mis paari kuu pärast saab. Eeldatavasti on ta siin vähemalt üleval kuni nende valimiseni maikuu lõpuni, ilmselt siis ka veel, sest siis ikkagi selgib kes valitakse, ja kas Venemaa sellega rahul on. Kas üldse tunnustab, Mida idaregioonid ütlevad. Kogu aeg tuleb iga asja juurde nii palju erinevat juurde, et igav ei hakka.

Noh, seda ei saa öelda et halb öelda, aga nagu sellesama lennuki kohta iga päev öelda, et otsitakse endiselt siis see ei ole enam uudis, uudis on see kui leitakse. Või kui nüüd et see signaal tõesti tuli sellest kohast ja öeldakse seda, et lähme nüüd põhja ja leiame selle üles. Praegu ei ole isegi seda vaid öeldakse et mingi signaal on kuskil. See ei ole ka nagu enam uudis, tahaks nagu edasiminekut.

Kas vahepeal on nagu mingi selline kontrolli koht ka, et nüüd näiteks pole ammu midagi Lähis-idast olnud, et peaks sinna tagasi pöörduma ja vaatama, et mis seal toimub? Eriti just nüüd kui üks teema domineerib... Või kasvõi mingi selline lähtekoht et nüüd vaadata midagi Argentinast ja midagi Lähis-Idast lisaks sellele mis näiteks Euroopast ja USAst ja Venemaalt tuleb?

Inimest ei huvita väga millegipärast ma arvan mis toimub Argentiinast, Lõuna ja Ladina-Ameerikas, seda nagu ei torgi. Samamoodi võib öelda Aafrika kohta, meil puuduvad igasugused sidemed sellega mis alates Sahara vööndist allapoole läheb, see on täiesti tühi koht. Selleks et selgeks teha kuskohas on Kesk-Aafrika vabariik tuleb ikkagi kaart lahti võtta ja vaadata, et mis riik see on, otsida andmed üles. Siukseid asju ju ikkagi ei tea peaaegu et keegi une pealt.

Kuidas tegija poole pealt on, milliseid olukordi on tulnud ette, kas kohati on tulnud mingist infost puudu või kas endal on mingitest teadmistest puudu või alast puudu? Millised need takistused on, mis välisuudiste tegemisel on?

Infoga on alati see et see on ju mitmekihiline. Üks on see mis agentuurid räägivad, teine on see mida ise nendest punktidest kokku paned. Et vaatad et miski asi ei klapi ja siis hakkad otsima rohkem informatsiooni. Oma taustateadmised ikka iga asja kohta on mingisugune taustateadmine et kes seal nüüd kus mingit riiki juhib või kui tähtis üks või teine riik on või midagi taolist, millised suhted on mõningate riikide vahel. See on kõik alati kuskil kuklas olemas. See tihtipeale vajab selles mõttes värskendamist et kas on midagi vahepeal muutunud.

See ongi puhtalt lugemise huvi minu arvates. Kui palju jõuad lugeda ja palju sellest meelde jääb, kas jääb midagi kuklasse kerima. Ja kindlasti internet on suureks abiks, sealt saab kiiresti oma mälu värskendada.

Milline võiks olla ideaalne välisuudiste kajastamine, kui mingisuguseid piiranguid ees ei oleks?

Kohapeale sõita. Kohe hommikul kohapeale, teed ära ja pärast juba õhtul tagasi. Selleks peaks olema väga hea kohapealne tundmine et mis seal toimub. Pluss see et oleks mingi võrgustik koha peal, mitte see et sõidad sinna ja siis saad ainult näidata seda, vaid ka et sul on olemas mingi analüütik. Aga ongi et kas on alati mõtet minna... Siin oligi täna uudis et see endine Itaalia peaminister, kuidas ta oma karistust kannab. Muidugi oleks tore minna kohapeale ja üritada teda kätte saada, aga see on sellises riigis nagu ilmvõimatu. Sellega tuleb lihtsalt leppida, see on ju agentuuri materjal. Selle vastu ei oleks midagi, paneks aga lennuki peale ja läheks ükskõik kuhu. Suhtleks inimestega kohapeal, ikkagi kõvasti parem ja adekvaatsem kui see mis sa loed kuskil. Igalet poole ei jõua. Meid ei ainult kolm ja meil on muu elu ka, kõik ei ela ainult tööl. Nii ta on.

Kes see auditoorium on, kes neid välisuudiseid vaatab?

Seda ma küll ei tea. Meil on olemas mingisugused uuringud võib-olla kuskil, oma inimenegi vist on kes on selliseid uuringuid läbi viinud. Ma eeldan et kõik vaatavad. Kui vähegi näed kaugemale sellest et Eesti pealinn on Tallinn, siis võiks ikka aru saada mis mujal toimub. Seda saad sa ainult siis aru saada kui vaatad uudis. Oled sa siis keskkooliõpilane või pensionär, mingi huvi võiks ikkagi muu elu vastu olla kui see kas sa saad täna oma tavapärase asja tehtud. Et mõista a la miks gaasi hind alaneb või tõuseb miks bensiini hind liigub. Nendest samadest mõjudest ju mis välismaailmast tulevad.

Mida teel veel muudaksite välisuudiste kajastamisel? Kui oleks saateaga piiramatult, kas teeks juurde teise Välisilma või laiendaks kuidagi....?

Tegijatest on puudus! Selles mõttes et muidugi võiks olla Välisilm pikem, minugipoolest, see oleks väga lahe. Ta oli vahepeal 27-28 minutit, nüüd on ta siin 32 minuti kandis, mis on oluline võit. Et kas sa saad inimesega viis minutit studios juurde rääkida või veel ühe pikema loo lasta eetrisse. Aga küsimus on selles et kas vaataja jaksab istuda nii kaua., alati on nagu see teine pool ka. Sest on ju selge et sa teed selle suurema põhiteema alguses ära, ja kuidas siis nagu edasi hoida vaataja huvi. See on täiesti normaalne et kui saadet ette valmistad siis ei kukuks lihtsalt ära, et kui studiokülaline on läinud siis inimesed panevad kohe kuhugi mujale. Aga tavaaates kui me räägime puhtalt AK-st siis ma arvan et see on suht hästi, välisuudised on ikka kuskil... täna on näiteks neli lühikest ja pikk lugu. Ma ei tea kas nüüd üheksasse saatesse tuleb korrespondentilt kuskilt ka lugu. Tihtipeale on meil ju nii et meil on USAst lugu, Euroopast lugu ja siis siitpoolt veel ka lugu, mis tähendab seda et see on vähemalt kuus minutit. Pluss nupud, kaheksa-kümme minutit. See on ju väga võimas. Kui inimestel huvi on siis... See alati ju sõltub mis sellel päeval tähtsal toimub. Kui on Euroopa Liidu ülemkogu ja riigijuhid otsustavad seal midagi ja samal ajal Washingtonis keegi ka ütleb midagi sellesama kriis kohta siis on loomulik, et sa paned nagu mõlemad suurelt loona. Ja siis võiks rääkida lühidalt kui mitte pikalt ka juba sellest mis Ukrainas endas toimub, ongi kolm lugu ja kuus minutit koos, pluss siis väiksed asjad veel mujalt maailmas. See on lihtsalt näide aga põhimõtteliselt nii. Kui meil on 35-40 min saadet ja 10 minutit lugusid, vahepeal on ka studiokülaline..... Siin paar päeva tagasi Vare oli ka...

Kuidas see näiteks otsustatakse et nüüd tuleb keegi kohapeale ka?

Samamoodi vaatame et kes sellelt võiks teha. Et kas see on piisavalt tugev asi. Tänaegi seesama, ma tegin loo Euroopa Nõukogu parlamentaalse asaamblee hääletusest. Sellest et Venemaa hääletusõigus ENPAs peatati aasta lõpuni. Meil on olemas vähemalt kolm inimest kohapeal. Mina tegin loo lihtsalt sellest mis rahvusvahelistest agentuuridest tuli, aga õhtul kell üheksa helistatakse siis ühele saadikule kes seal eestlastest kohapeal on et noh, ava taustu. See tuli nüüd alles peale kella viiest saadet mõtlesime et võiks natukene nagu rohkem rääkida lahti, mis seal siis nagu toimus. Seal jäi paar nüansi segaseks, millest ma oma loos ei rääkinud. See läks siis nii-öelda ankrud ülesandeks et küsida mis siis täpsemalt toimub. Vahel otsustame juba hommikul kell 10 ära et keegi peab kindlasti ühe või teise siseteema puhul saama mingi inimese studiosse. Ja ei pea alati olema minister, kutsume neid eksperte, asjatundjaid, inimesi, kes suudavad asju lahti seletada. Et noh see otsustamine on nii ja naa, vahel kohe hommikul ja vahel päeva jooksul vaatame et siin nüüd peaks olema. Külalised ei käi ju ainult üheksases saates vaid ka pool seitse on ju selles, mitte nagu välisplokis vaid ka majanduse ja kultuurblokis on vahel külaline sees, nad ütlevad et täna võiks meil keegi olla, see on nagu okei. Et kui teema on piisavalt tõsine siis miks mitte. Majanduses oli ju, Rahandusministeerium avaldas just selle aasta prognoosi, langetasid ligi kaks korda, lugu oli ees ja pool seitse ka siis Ligi oli studios, rääkisid seal neli-viis minutit. Eks studiointervjuul pead alati mõtlema et on kuni 4-5 minutit, et kes suudab selle aja jooksul asju ära rääkida. Neid inimesi, kellel mingisugune telekogemus või kiiresti vastamise kogemus on olemas, nad on eelistatud seisukorras vahel isegi võiks öelda.

Tehniline küsimus oli siin vahepeal ka et enamasti saab see videomaterjal ise monteeritud? Aga mainisite et mõnel päeval on abis videomonteerija, või kuidas täpselt see pildi tegemine käib?

Pildi tegemine käib nii et meil on jälle... Ehk siis ERR on osa Euroopa *Broadcasting Union*ist, kõik need ringhäälingud kes siis liikmed on panevad oma videomaterjali sinna serverisse, ja siis vaatad selle läbi, tõmbad materjali alla, kirjutad teksti valmis, mõtled välja süknrod [pildi ja teksti sünkroonid] ja lähed sellega montaaži. Seal on monteerija, kellega koos selle pildi siis... Mina loen oma teksti sisse siis paneme selle rea kokku kus on siis minu hääl ja sünkro. See nüüd oleneb päevast. Seal on teatud päevad kus see välisrežissöör on kohal või ei ole kohal. Kui ta nüüd on kohal siis tema vaatab seda materjali, mida katta, samamoodi vaatab sellest EBU andmebaasist, või ka arhiivist, sest meil on ka päris korralik arhiiv. Võrreldes kunagise töökoha TV3-ga on siin ikka väga kõva arhiiv. Et siis saab sealt veel otsida juurde, kui on mingi ajalooline viide või a la Merkel või Putin ütleb midagi ja meil ei ole just EBU kaudu sünkrot tulnud, siis paned lihtsalt arhiivipildi kus Merkel jaluta, situb astud, et siis on nagu mõistetav et me näitame kes ütles. Ja alla tuleb see tekstirõhk, kui on lühiuudis, et Merkel ütles... Põhimõtteliselt ma sellist uudist ei kirjuta millel pildikatet ei ole, teles tuleb lähtuda ikkagi pildist. Need ütlemised, seal on arusaadav et ei pea just sedasama sünkrot olema. Monteerija ütleb, et kuidas pilti paremini, millises järjestuses plaanid olema peavad.

Kas tuleb ka näiteks seda ette et mõni uudis on väga hea sisuga, aga sellest pole pilti? Kui palju sisu ja pilt koos toimivad ja üksteist dikteerivad?

Eeldus on see, et pilt on olemas või tuleb. Tuleb arvestada, kas pilt jõuab saate ajaks kohale. Ühest küljest võime ju võtta Ukraina meeleavalduse pildi eelmisest päevast ja panna sinna see uus jutt peale, või siis oodata kuni tuleb ikkagi värskem pilt. Pildist lähtuvalt. Kui on huvitav pildimaterjal siis on see ju kõige parem, kui teha neid „auke“, ma nimetan neid „õhuaukudeks“, kui pilt läheb varem käima ja taustaheli käib kõigepealt, ma ei tea, skandeerivad seal midagi, laseme pildil endal rääkida, ja paari sekundi pärast tuleb enda tekst peale. Eks ta ikka pildist lähtub. Teine variant on arhiivist, kui on tugev sõnum, siis ikkagi. Tekstiuudis tuleb alati kõigepealt ja pilt alles tunni-pooletise pärast juurde. Kui on ikkagi oluline sõnum siis paned selle tekstiuudise ära, ükskõik mis pildi peale. Pilt peab selle inimese või sündmusega seostuma ütleme nii. Et see uudis jõuaks ikkagi võimalikult värskelt välja. Teles on vahel natuke raskem uudiseid teha, pilti peab olemas olema. Raadios on selles mõttes lihtsam, tuleb uudis, tõlgid ära ja läheb.

Kuidas välisuudiste kohta tagasisidet saab?

Omavahelistes vestlustes. Ja siis majast väljas vahel kui tuleb kuskil jutuks siis öeldakse, et see oli päris hea lugu või okei lugu. Me sellist toimetusesisest tagasisidestamist väga ei tee, vahel hommikul koosolekul, et mis eelmisel päeval meelde jäi, mis te sellest arvasite. Iga päev ei ole. Vahel võiks mõne asja puhul võib-olla olla. Aga see ei ole nagu... me pole kõik iga päev tööl, mina olen 2-3 päeva nädalas, selles mõttes üldse sellise roteeruva graafikuga et siis... me vahel saame helistada ja kirjutada ja rääkida, seda küll saab teha, aga mitte nüüd üdini tihti.

Milline lugu või kajastus on endale meelde jäänud, millega on jäänud endal eriti hea tunne? Kasvõi mingite kohal käimistega?

Kui ma käisin Portugali valimis kajastamas, see oli minu jaoks täiesti uus kogemus, ma ei olnud sellist valimismöllu näinud. See oli siis kui Pedro Passos Coelho [praegune peaminister] sai oma pundiga suure võidu ja sotsialistid olid saadetud pikalt siis, kuna nad seal valetasid ka pikka aega, et meil on enam-vähem kõik korras, päästepaketti ei ole vaja, ehk on, ja võib-olla ikka läheb, ja siis valimised peale, rahvas oli neist nii tüdinud. Siis oli ikka korralik möll. Samas nagu kohalikud ütlesid siis ei olnud see ka kõige suurem möll arvestades varasemate aastate valimisi.

Kui palju siin saadete vahel veel ümber tuleb teha või mingit kiirreageerimist on?

Täna oligi, kella viieks oli tulnud materjal ainult sellest assamblee istungist, aga vene poolt veel ei olnud. Vene delegatsioon jalutas välja ja ütles et nemad ei taha siin enam olla. Ja poole seitsmesteks oli juba jõudnud pressikonverents ka, siis tuli lugu natuke ümber teha ja panna vene pool ka sisse. Ja noh Ukraina puhul oli täiesti selge et kell viis oli üks info ja kell üheksaks juba tuli kui see põhimadin veebruaris käis siis peaaegu igaks saateks oli mingi uus asi juba jälle juures, ja tuli panna värskem info peale, oma lugu natukenegi ümber teha.

Tahate te ise veel midagi lisada kõige selle kohta millest me rääkinud oleme?

Ei tea küll. Ei tule meelde midagi lisada. Jah.

Lisa 2.2 INTERVJUU 2 JAANUS KOORT (Reporter)

Esiteks, milline näeb ühe tööpäeva lõikes välja toimetuse struktuur, millised inimesed seal on ja milliseid ülesandeid nad täidavad?

No päevatoimetaja siis jagab nii reporteritele kui... nii-öelda haldab siis reporterite, operaatorite, monteerijate ette tööd, ongi reporterid, operaatorid, monteerijad, ja mina olen siis nagu välisuudiste toimetaja. Minu töö hulka kuulub siis veel tegelikult seltsielu kajastamine, nii Eesti kui välismaa. Mitte ainult välisuudised, aga ka ütleme siis et kollased uudised, et kes kus lahutab, kes surma sai, staaride elu niiöelda... kes uue plaadi välja andis, nii Eesti kui välismaa, ja nii edasi.

Kas välisuudistega tegeleb keegi veel?

Jah kuna saade on ju seitse päeva nädalas, siis üksi seda teha oleks absurdsest palju, 365 päeva aastas, siis on ka kolleeg kellega me siis jagame nädala kaheks.

Ja kolleeg on siis Toomas Kask?

Jah.

Selge. Kellega toimetuses koostööd kõige rohkem teete või kuidas see igapäevane tööprotsess välja näeb?

Päevatoimetaja... mul on suhteliselt... kuna ma nagu ise olen ikka noh ametinimetusest ka välisuudiste toimetaja siis ma toimetan ise asjad. Et vajadusel ma konsulteerin ka päevatoimetajaga või siis produtsendiga, ja siis kui nemad näevad midagi millest tuleks teha siis nemad ka annavad mulle märku, ütlevad et noh pööra sellele tähelepanu täna näiteks või teeme sellest... Noh, praegu viimasel ajal eriti aktuaalne on Ukraina onju, siis väga tihti on eraldi lood nagu just Ukraina teemal. Muidu tavaliselt Reporteris koosneb välisuudiste blokk kolmest erinevast uudisest, tähendab ühest blokist, mis tuleb järjest, siis siuksed tähtsamad sündmused enne seda on nagu eraldi veel.

Natuke põhjalikumalt ka sellest kuidas see saate formaat täpselt on, teil on hästi pikk saade, et kuidas see struktuur seal on, kuidas välisuudised paigutuvad?

Vastavalt sellele kui päevakajalised nad on. Et noh täpselt sama mis ma ennegi ütlesin et kui on nagu eraldi teema välja toodud siis see on saate esimeses osas kindlasti, kui siuke tavapäev, siis ta on saate keskel kuskil. Aga... saate struktuurist nii palju et algab muidugi noh kõige päevakajalisemad teemad meist endist siit, mis igal juhul toimub... viimati olid siin need valimiskampaaniad hästi... VEB fondi teemad on aktuaalsed onju, ja siis järjest avariid, õnnetused, ja nii edasi.... Vastavalt sellele kui tähtsad teemad hetkel need välisuudised on, vastavalt sellele nad siis paigutavadki kas esimesse osasse, teise osa keskele või siis teise osa algusesse.

Kas mingisugune standard on ees kui mitu välisuudist on või kui pikad nad on?

Ei ole, ta on kuskil siuke ütleme lähtuvalt kolm minutit on ikkagi välisuudistele. Sinna juurde siis need seltsielud ja need asjad, see on nagu eraldi blokk. Aga kui me räägime tõsistest välisuudistest siis need on vähemalt kolm minutit. Ja noh, vastavalt sellele palju sinna sisse mahub. Et kui ostid lühemad uudised siis teinekord mahub sinna ka kolm-neli. Aga kui on ikkagi vaja mõnda asja väheke pikemalt lahata ja seletada ja kajastada, siis mahub sinna teinekord ainult kaks.

Te ütlesite ka et mõnikord juhtub see, et välisteema tuleb hoopis esimeseks uudiseks. Kuidas see otsustatakse, kuidas see juhtub?

See on kooskõlastamine siis päevatoimetajaga. Ja kui ta tõuseb nüüd ütleme sinna esiotse, siis see ei tähenda, et klassikaline blokk ära jääks. See on selle saate keskel ikkagi, muudest maailma sündmustest. Aga eraldi loona on siis välja toodud ma ei teagi, Ukraina, USAs on neid igasuguseid õnnetusi-asju juhtunud, koolitulistamised, ja nii edasi. Et need on siis eespool.

Kuidas te neid teemasid valite, millistest kriteeriumitest te lähtute, mida te saatesse otsite?

Ma lähtun sellest mis võiks Eesti inimest kõige rohkem huvitada ja mis võiks talle nagu... mida võiks talle kajastada. Väga palju ma näen ka tegelikult materjale mis on tehtud ja filmitud, mis meil tulevad sinna Reuters ja Associated Press, mis on, ütleme siis niimoodi et Aafrika maades. Et kus on seal siis mingid väga paljud inimesed kahjuks siis bussiõnnetuses surma saanud või siuke, aga tegelikult Eesti inimesele ei ütle midagi, sest meil endal ka juhtub siin kahjuks neid liiklusõnnetusi küll ja küll. Et selliseid asju ma siin ikkagi... ei ole kasutanud. Ma ikkagi lähen siit niimoodi, ütleme siis idanaabrid, põhjanaabrid, lõunanaabrid, Euroopa ja siis sellest, mis inimest niimoodi kõnetab, et ta tunneb ära, et ta sellest asjast on ka midagi kuulnud ja teab. Ja noh muidugi kui sealt kuskilt tagaotsa Aafrikast on tulnud väga kõnekas uudis, siis tuleb ka sellest rääkida. Et ma ise nagu enda silmanägemise järgi vaatan, et millest ma teen.

Aga kas saab kuidagi niimoodi ka jaotada et on rohkem poliitilisi uudiseid või hoopis pehmeid teemasid, kas on mingi ka selline temaatiline fookus?

Ei siukest ei ole, ikkagi hommikul lähed tööle vaatad mis maailmas on juhtunud, kõik netiväljaanded, paberväljaanded loed läbi selle nurga alt vaadatuna ja siis samamoodi ka välismeedia netiväljaanded, CNN-id ja BBC-d, need nagu vaatad läbi. Et mis seal kirjutatakse. Siis vaatad mis materjalid on Reuters ja Associated Press saatnud, et millest mul on olemas videopilt, ja siis hakkab toimetama, valin sealt, mis oleks nagu vaja teha.

Räägime korraks need kanalid või allikad ka läbi, et mõned neist siit käisid ka juba läbi, mida te kõige rohkem kasutate, kuidas see täpselt välja näeb?

Ega tegelikult ei olegi siin, nad tulevad nii Reuters kui AP siis, nad on suht võrdväärsed tegelikult, väga harva kui on Reutersil midagi, mida AP-l ei ole ja vastupidi. Et tihti kasutan mõlemast agentuurist nii-öelda videopilti, sellest panen kokku, noh et ta ongi umbes niimoodi lihtsalt öeldes, et võib-olla Reutersi operaator on ühel pool teed ja AP

reporter on teisel pool teed, siis saab ka nagu mõlemalt nurgalt seda näha. Et vastavalt sellele saab nad võetud, aga sellist eelistust või siukest asja, et mõlemad on ikka võrdväärised, ja mõlemad ütleme teevad head tööd ja saadavad head pilti.

Aga mingit muud ka, kust materjali, teksti või sisu juurde võtta, käisid ka läbi?

Ei nad saadavad ise ka selle pildi juurde ka teksti. Et kui nad saadavad selle pildi siis seal on lahti kirjutaud ka lõik shotidena, et ta kirjeldabki ära, esimene plaan ma ei tea seal kohvikus, filmitakse prillidega naisterahvast, ta kirjutab kohe niimoodi lahti, siis kui on kaadrivahetus ja on filmitud maali, siis tuleb maalile ja sünkroon, seletatud kes ta siis on, mis ta räägib, ja noh vahet ei ole mis keeles nad räägivad, see on siis inglise keeles, selle tõlgid eesti keelde ja ega rohkem ei olegi, ikka nendest lähtuvalt. Ja teinekord väga harva kui ei tule pilti, aga uudis on väga selline mida tuleb ikkagi kajastada, siis on endal kas arhiivis materjalid et ee... näiteks et kui Europarlamendis midagi vastu võetakse, siis meil ei olegi seda reaalselt pilti vaja, meil on olemas Europarlamendist plaan e küll ja küll. Ja ma saan selle uudise ilusti ära tehtud, mul ei jää see kajastamata. Ja loomulikult on ka Scanpix, kust saab fotosid.

Kas see arhiivimaterjal on täiesti enda arhiiv või on see ka netist kasutatud?

Need on enda arhiiv, mis on siis ka ise filmitud, kohapeal käidud, ja on ka need mis nii Reuters kui AP on meile saatnud, mis on ära arhiveeritud. Arhiivi ma puhastan ka ise ja et ma vaatan et no tõenäoliselt seda plaani võib vaja minna. Lihtne näide et Ukraina Maidani snaipritest on ju väga plaane, et need tuli ära arhiveerida. Sest et seda jutuainet ja teemad jätkub veel kindlasti aastateks, ja nendest on juttu, nad ju alles nüüd võeti kinni siin ja uuritakse, et kes nad siis ikkagi lasti, et seda materjali tuleb alles hoida, seda on vaja näidata ka kolme kuu pärast. Ja kui ma seda alles ei hoia siis kolme kuu pärast mu ei ole midagi teha... et jah.

Kuidas see materjali kasutus tehniliselt välja näeb, kuidas see pilt ja tekst, kuidas see kõik toimib?

Noh ta tuleb failidena... Need failid saab monteerija kätte ja nendega ta siis tegutseb ja lõikab. Muidugi mina ikka töötan need failid enne läbi, ma ikkagi valin, mis plaani ma kasutan, konkreetset siis monteerijale ka näed et ole hea, tekstis on mul siin öeldud siuke asi, pane nüüd see asi peale, et ta jookseks kokku, ja mina valin võib-olla selles materjalis ka kümme sünkrooni, ütleme Putin, Merkel ja Sarkozy, või et võta sealt ainult Putin, või siis ma ütlen et Putini poole pealt, ütleme neljas-viies lause, et need valin ka kõik mina ikkagi välja. Aga jah ta tuleb failidena ja need failid siis tõstad teadus programmidesse ja siis monteerija saab need failid kätte ja siis ta kasutab neid.

Kas endal tuleb ka näiteks monteerida vahel?

Olen proovinud, aga selleks on vaja vilumust. Kui ma hakkaksid veel seda ka tegema, siis ei jõuaks õhtuseks saateks valmis. Aga saab hakkama. Et seal programmid ei üle üldse nii keerulised tegelikult kui harjutada.

Vahel juhtub ka seda et saadetakse enda reporter kohapeale. Kuidas see otsustatakse a millal see juhtub? Et see samm tehakse, nüüd on piisavalt tähtis uudis et keegi läheb?

Seda siis ikkagi päevatoimetaja ja produtsent ostustavad. Et selle kohta ma nagu täpselt ei oska öelda, noh välisriikidest nüüd just rääkides. Aga kui kaitseministeeriumis käis meil siin ikkagi nüüd prantsuse kaitseminister Urmas Reinsaluga kohtumas siis olin ka mina kohal. Et siis samas koduõuel ära käia, oleks ju lollus mitte minna. Et need otsused tulevad kuidagi, see on nagu loomulik tööprotsess et ta tuleb, päevakajaline teema, NATO õhuturbemissioonid ja asjad onju, muidugi ma lähen kohale. Aga otsustavad siis ikkagi päevatoimetaja ja siis produtsent.

Kui palju nüüd uudise formaadi sees, milline see mänguruum on? Vahel te võtate kellegi kommentaari andma, vahel on ta lähem, vahel on ta pikem, kuidas see otsustatakse, vahel näiteks see, et nüüd tuleb eksperdi kommentaar Eestist juurde?

See on päevatoimetaja või enda poolne initsiatiiv või siuke ühine, et oleks vaja mõnda eesti inimene nägemust siia juurde. Et selleks jääb ainult väheks, et me kajastame ainult seda mis kuskilt Reuters ja AP saadab, mida kirjutavad siis nii-öelda lehed ja netiväljaanded. Et sellest jääb väheks, on vaja siukest nii-öelda Eesti touchi juurde. Oma inimene räägib oma sõnadega ära, kuidas tegelikult asi oli. Olgu see siis kuskil maavärina kese, mingid muud asjad või siis ka mingi spetsialist kes ütleb ukraina teemade kohta et tegelikult on asjad niimoodi, et samm tähendas või asi võib tähendada seda, seda, seda. Et ma võin ise seda rääkida, ma ütlen et ma isegi tean ja mul on isegi oma arvamus, aga kes olen mina. Ma ei ole see piisavalt autoriteetne inimene. Et alati on ikka parem kui keegi ütleb näoga kaameras selle ära kes on usutav, keda austatakse ja tunnustatakse ja tema ütleb et... Et lähtuvalt sellest. Ja muidugi ka sellest et kas Eestis on selline inimene olemas ka kui kergesti ta ka kättesaadav on kommentaariks. Tihti nad ju kõik välismaal reisivad, töö asjus ja muid asjus, ja ega kõik siis Tallinnas ka ei ela, kõik eksperdid. Väga palju spetsialiste on Tartus. Aga noh, õnneks meil on Tartus korrespondendid kellele saab selle töö anda. Et noh helistangi kolleegile et ole hea, annan sulle numbri või mul on juba kokku lepitud näiteks et kella kolmest saad sa kokku, saadan küsimused, ole hea küsi need küsimused ära, saada mulle materjal vastu.

Kas vahel on nii ka et ise tahaks ühtemoodi lugu teha, päevatoimetaja tahab teistmoodi, on mingit näidet olnud?

Ei ole, siukest asja ei ole. Nägemus on ikkagi üldjoontes ühesugune.... Ei näe ka et nüüd mõni uudis saaks nii... arvamused nii lahku ajada. Et ei siukest asja küll ei ole.

Aga kas on midagi ka näiteks tulnud ümber teha?

Ümber tuleb ainult niipalju teha et.. saade läheb kell seitse eetrisse. Ja sa oled kelle kuueks valmis ütlemise jõudnud loo valmis teha. Ja kell 6:30 või isegi viis minutit enne seitset tuleb uudise täiendus, siis ikka tuleb ümber teha, et ta nagu ikkagi oleks autentne. Muidu on ju vale lasta eetrisse uudis mis on tund aega vale ja mis on juba... uued sündmused olnud. Aga muidu ümber teha, ei.

Kuidas saatejuhiga või ankruga see koostöö käib?

Ankruga on see et temale ma kirjutan selle teksti mida ta siis loeb vahetult enne välisuudist siis ette. Selle sissejuhatuses leadi. Rohkem nagu ei olegi. Tema loeb siis need leadid, kõikide uudiste puhul siis onju, ja ega rohkem ei puutu, et tema loeb selle teksti ära ja kogu lugu.

Kas teil on ka välismaal mingid oma allikad või kontaktid olemas? Et sellist püsikorrespondenti mitte aga... kas keegi on ka kellele näiteks...

Helistada nii-öelda?

Jah.

Minul isiklikult kontakti ei ole aga ma arvan et mingites situatsioonides on küll helistatud inimestele ka, võib-olla on mõnel päeval reporteril lihtsalt nii-öelda oma allikas kes parasjagu elab mingis riigis, mingi välismaal elav eestlane keda keegi tunneb, et helistada ja küsida, kuidas see olukord tegelikult on. Aga niimoodi otseselt meil minu teada ei ole, et selliseid väliskorrespondente ja asju ei ole.

Kes see välisuudise vaataja on, kellele te tunnete et te neid uudiseid teete?

Inimesele ma arvan kes näeb oma elu natuke laiemalt kui kodu, kool ja töökoht. Et keda huvitab ikkagi see mis mujal maailmas ka toimub, mitte ainult oma künka ümber. Ja sellest lähtuvalt ma teen ka teinekord... harivaid ja võib-olla on loll seda öelda, aga ka silmaringi avardavad, mis võib-olla ei olekski nii päevakajaline, et see on küll päeva sündmus, mida võiks ikkagi vabalt välja jätta, aga ma ikkagi teen ta ära ja panen ta sisse. Ma tean et ta nagu inimestele annab midagi juurde, ma saan seal rääkida juurde. Sündmus ise võib-olla ei olegi nii tähtis, aga selle sündmuse taustas on midagi mis võib-olla hariks inimesi. Ja siis ma vastavalt sellele panen ka seal veel midagi juurde. Aga ma arvan et ikkagi inimene kes tunneb välismaalilma vastu huvi. Et seda me teame kõik et Ukrainas on praegu mis ta on... aga kasvõi Malaisia võtame näiteks praegu. Et jah nad otsivad seda juba kuu aega, aga tegelikult millest ei räägita on ju ikkagi vandenõuteooriad seal juures. Et kas ta ikka alla kukkus ja ma olen ikka nendest ka natuke pajatanud. Et kuskil on arvatud et ta tegelikult on maandunud üksikul saarel kus on USA mereväebaas. Tegelikult ta alla pole kukkunudki. Ja mul on endal üks tuttav kes on lennunduses töötanud juba aastaid aj tema ütleb et see on täiesti absurdne, et selline lennuk saab ära kaduda. Et ma ikkagi ammutan igalt poolt mujalt ka kui töö juurest seda asja ja siis panen siuke oma touchi sinna juurde.

Kas vahepeal on tunne ka et mingit teemat kajastatakse liiga palju, või midagi on liiga vähe, mida tuleks ise sisse tuua?

Kui enda saadet vaatan siis ei, ma ikkagi lahterdan neid asju. Ma ei räägi iga päev Oscar Pistoriuse kohtusaagast. Ma rääkisin siis kui ta läks sinna esimesel päeval et mis toimub kui arutama hakati, kui ma nüüd ei eksi siis vist oli juba 18. või 19 päev. Et sellest nagu iga päev rääkida oleks nagu eetriaaja raiskamine. Kui sealt nüüd mingi otsus tuleb siis lühidalt võtan selle asja kokku ja räägin ära. Aga üldjoontes... ma ise arvan ja ma loodan et teised ka näevad, et ma ikkagi ei risusta eetriaega et ma liiga palju nagu ühtesama plära ajaks. Et ikka vaheldust ja võimalikult palju saaks neid uudiseid.

Kas vahel on ka nii et tagaks mingit geograafilist piirkonda sisse tuua, et Lähis-Idast pole nüüd midagi ammu olnud, või Ladina-Ameerikast pole midagi ammu olnud? Kas vahepeal on endal mingi selline mõte ka lugusid tehes?

No siit peab jälle lähtuma nendest samadest prioriteetidest. Et jah iga päev juhtub seal, väga paljud kahjuks saavad seal surma ja põgenevad, ja millest ma eelmine nädal ka ei

jõudnud teha, see uudisteblokk sai lihtsalt täis et seal Itaalia rannikul oli nii palju paadipõgenikke, ja tegelikult et seda lahata ja kõik. Aga praeagu selle fookuse võtab ikkagi Ukraina, midagi ei ole teha, Et ta on siinsamas lähedal ja ta puudutab meid sellepärast et idanaaber ja Venemaa onju, nemad igal pool mujal välismaal vene keelt kõnelevate inimeste eest seisavad ja tulevad appi kogu aeg ja see nagu puudutab meid. See on tähtsam kui rääkida sellest, et kusagil Itaalias paadipõgenikud on. Aga on ka nendest räägitud. Ja samamoodi Süüriad ja muud asjad ka. Aga mina lähtun ikkagi sellest, mis eelkõige kõnetaks eesti inimest.

Kui nüüd oleks välisuudiste kajastamisel nii, et mingit ressursside piiri ees ei oleks, et saaks ise uurida lõputult, eetrijal piiri ei oleks, kui oleks vahendeid rohkem, siis mida võiks muuta?

Kui oleks kõik ressursid, siis kindlasti oleks hea, uuriva ajakirjanduse mõttes, süvitsi minna, rääkida Süüriast, Ukrainast, ja muidugi ka muudest teemadest. Et siis nagu jah. Uuriks ja puuriks ja loeks, ja võib-olla käiks kohal ja läheks nagu süvitsi.... Aga see on jube ressurss mis selleks läheks. See on ikka räme rahakulu, ajakulu. Aga me ei ütleks et midagi kajastamata jääks või puudu jääks, et sellest nüüd ei saanudki teha – siukest asja ei ole. Kui on ikka uudis, mis on vaja kajastada siis küsid päevatoimetaja käest aega juurde, ei tee mitte kolm minutit vaid teed viis minutit. Et tuleb need ära teha ja need saab ka tehtud.

Kuidas tagasisidega on, kas ja kuidas seda tuleb? Toimetuses sees ja väljaspool.

Hmm... Mingis mõttes on see ju rutiin, me oleme seitse päeva nädalas nende uudiste keskel. Kui midagi valesti on läinud, kui midagi on juhtunud, siis sa saad tagasisidet, et noh see jäi märkimata või see oli vale. Kiitmist või siukest asja... no kes see jõuab iga päev kiita. Sa tead mida sa teed, teised teavad mida sa teed, me hoiame kõik üksteise tegemistel loomulikult silma peal. Ja on ka kiitmisi. Aga kuna ma tegelen ka Reporteri veebilehega, panen ka sinna uudiseid ülesse, pealkirjastan neid, siis ma loen ka neid kommentaare. Mina saan sealt võib-olla kõige rohkem tagasisidet, inimesed ikka kirjutavad et täitsa jube või.... seda ja teist. Aga isiklikku pöördumist, see kes selle uudise teinud on ikka mõlakas või väga tubli, seda pole olnud. Aga sealt ma näen seda küll, et ka inimestele läheb mõni uudis korda juba selle klikkide vaatamise pealt, või jätab külmaks. Seda ma näen ka, et mingeid järeldusi saab teha.

Vahel on ka selliseid välislugusid, et enda reporter on kohal, kuidas seda korraldatakse?

Jällegi produtsent ja päevatoimetaja.... Noh Ukraina puhul Silver Meikar käis meil. Siis noh suhtlesin mina Silveriga, et mida ja kuidas teha. Ta on ise selles teemas väga kodus, ega teda juhendama eriti ei pidanud. Aga välismaa reisidega mina kokku ei puutu, mina neid asju ei otsusta. Endal ei ole ka minemisi olnud, siis ma ei saanud minna kui taheti saata. Aga hetkel ei ole nüüd olnud jah. Ma olen rohkem see kes laua taga istub.

Aga kui reporterite reisiseltskond on kusagil välisriigis, siis välisuudiste tavaline osa ei jää selle võrra lühemaks?

Ei-ei, see on eraldi teema, teevad nad siis meelelahutuslikke või tõsisemaid uudiseid, päevakajaline osa jääb ikka välisuudistes alles. Et see nagu ei puuduta. Puutub ainult

sel juhul kui on kiiruudis, mis on vaja kohe ära teha, saadetakse mulle materjal ja ma panen selle kohe kokku.

Kas kolleegi Toomasega on omavahel mingisugune tööjaotus välisuudiste osas?

Ei ole. Mina olen esmaspäevast neljapäevani ja tema reede-laupäev-pühapäev. Aga teeme sama asja.

Kas ise tahaks midagi veel lisada, tundub midagi olulist?

Ma arvan et mitte... Lisada võib-olla see et kuna iga päev juhtub midagi siis on hästi vaheldusrikas töö. Et rutiin kui selline, töövõttes on rutiin, aga vaimset rutiini ei teki. Iga päev on mingi uus teema laual. Iga päev on uudis mille peab välkkiirelt läbi töötama, sellest jääb nagu väheks... Mingit ususektid üksteist kuskil pommitavad. Ma võin selle muidugi maha lugeda et kõmmutasid, aga inimesele ei ütle midagi. Ma pean ju sinna taha rääkima, miks nad üldse tülis on. Ja mis aastatel nad juba tülli läksid... Eks ma iseennast hariv iga päev. Vaheldusrikas. Kuna ma tegelen ka seltsiuudiste ja asjadega, siis ma pole kogu aeg pilguga piiri taga, vaid tean ka mis siin seltskonnas toimub. Et mulle meeldib! Nüüd suvel saab juba neli aastat.

Lisa 2.3 INTERVJUU 3 ASTRID KANNEL (Aktuaalne Kaamera)

Alustame sellest et kirjeldage palun Aktuaalse Kaamera toimetuse struktuuri, milline see taustajõud ühe tööpäeva lõikes välja näeb?

Et selles mõttes et kes seal nagu töötavad ja kuidas?

Jah.

Meil inimesed töötavad graafiku alusel, ei ole kindlalt paika pandud kes mis päeval töötab. Natuke see nagu meenutab tuletõrje või kiirabi tööd. Kogu aeg on keegi töö. Aga kuu alguses kui graafikut tehakse sa näiteks ei tea, millised saavad olema sinu tööpäevad. Seega iga päev tuleb kokku selline uus inimeste kooslus, kõik muidugi kõiki tunnevad, ja see jaguneb omakorda Eesti toimetuseks ja välistoimetuseks. Ja seda päeva juhivad päevatoimetaja, kes mingites oludes võib ise ka olla täiesti tavaline ajakirjanik. Aga nüüd on meil välja kujunenud nii et need kes on päevatoimetajad, nad ise ajakirjanikud ei ole. Aga nad võiksid vabalt olla nad on ikka seda sorti inimesed kes on sellest protsessist läbi imbinud ja ka teinud ise palju. Ja need üksikud juhtumid kui võetud keegi tööle ainult päevatoimetaja nii palju kui mina olen näinud läbikukkumist, sest päevatoimetaja peab viimne nüansina teadma mis kollektiivis tuleb teha, millega tuleb hakkama saada ja mis võivad olla probleemid. Päevatoimetaja omakorda ülemus on siis Aktuaalse Kaamera uudiste juht, kes on ka kella kaheksast viieni töö, kes peab meie aru koosolekul. Koosolekul on meil kell kümme ja kell kolm päeval. Aga tema ikkagi õhtul lahkub, ja rooli hoiab konkreetselt päevatoimetaja. Aga kui on midagi erakorralist või nii siis ka uudis tuleb tööle, et ei saa kindel olla et ta kella viiest kadunud on igaveseks. Et sedasi tullakse kokku. Graafiku alusel on mingi hulk eesti toimetajaid töö ja tavaliselt üks välistoimetaja. Meil on ka välistoimetuse juht Arne Rannamäe, kes aktiivselt Aktuaalses Kaameras enam küll kaasa ei löö, aga tema roll on sellist välistoimetuse tööd koordineerida. Ja siis tulemegi tööle, hommikul kell 10 on koosolek, jagatakse teemad laiali, arutatakse, millest teha võiks üldse, ja siis lähevad kõik laiali ja hakkavad oma juppi tegema. Kell kolm tullakse kokku ja tehakse ülevaade sellest, mis on õnnestunud ja mis mitte, et kuidas see saade nagu näib kokku saavat. See muidugi ei tähenda et vahepeal ei räägita või arutada, päevatoimetaja on kogu aeg kättesaadav ja tema seda asja ikkagi juhivad. Ja hästi oluline roll on ka režissööril, saate režissööril, kes jälgib pidevalt ka seda et pildiliselt kogu see asi toimuda saaks. Et käivad tõesti võttel, et kõik inimesed saavad oma pildimaterjali kätte, leiavad arhiivist kõik vajalikud materjalid üles. Ja see on see pool, mis töö juures on hästi oluline ka. Meil on üks režissöör Siiri Ottender-Paasma, kes on ise ka täiesti tegutsev ajakirjanik. Ja taaskord, kui on selline kombinatsioon, siis see on väga hea. See on taaskord ilmselt seotud väikese riigiga, aga see on hästi tore, et meil toimetuses täiesti erinevad inimesed täidavad täiesti erinevat rolli. Minul on näiteks kujunenud välja nii, et mingitel päevadel olen täiesti tavaline uudiste kirjutaja, kommentaaride kirjutaja; siis ma mingitel päevadel ise loen neid uudiseid ette,

mitte et ma sel päeval ise neid ei kirjuta reeglina, alati on olnud mingeid selliseid täiesti hullumeelseid olukordi kus kirjutad ise ja loed ka ise ette. Ja siis on selline, mitte otseselt Aktuaalse Kaamera sisene, aga välisuudiste selline nagu meil pühapäeviti on Aktuaalne Kaamera nädal, kus on siis pikemad saated, nii välisuudiste selline laiem saade Välisilm, siis kord kuus ma juhin ka seda. Et tööd on hästi erinevat, ja see struktuuri pool ongi, et on näha et toimivad hästi need inimesed, kellel on see töö jaotatud erinevate rollide vahel. Siis nad püsivad värskena. Ja seda on päris palju, seesama Siiri on režissöör, kõikvõimalike lugude tegija, käib väliskomandeeringutes... nii ta on. Veel üks oluline asi on see et meil on oma, mingil määral, inimesed jaotunud ka teemade kaupa. See ei tähenda seda et meie toimetuses töötab noor tütarlaps, väga andekas ajakirjanik Anna *Budonski*?, kes on õppinud baleriiniks, alati läheb tegema balletilugusid. Meelsasti ta saadetakse, sest see on väga relevantne, kui tema seda teeb, aga kui sel päeval on ikkagi töö teine inimene ja Anna ei taha, siis suurema mõnuga saadame sinna mingi tüsedama tüübi, sest ka tema teeks sellest väga ägeda loo, sest ta vaatab seda hoopis teisest võtmest. Ja meil on inimesi kes on kõikvõimalikult spetsialiseerunud kas politseilugudele või mis tahes muudele asjadele. Aga see ei tähenda et me ilmtingimata seda kastutame, aga nad on tundud selle poolest et tema käest küsitakse, ta teab asja.

Kuidas välisuudistega tegelejate tööjaotuse struktuur välja näeb?

Meie tööjaotus on nii et kunagi kui mina tulin toimetusse tööle üle kümne aasta tagasi, siis kaks inimest tegid, üks tegi uudiseid ja teine keskendus kommentaaridele. Ja siis mingil hetkel seoses kõikvõimalike koondamiste ja ka tööprotsessi lihtsamaks muutumisega, et kassetid kadusid ära ja kõik läks internetti, et on mõistlik et inimestele oleks rohkem vaba aega ja et nad saaks muud ka teha. Välisuudiseid kirjutab selles suures toimetuses üks inimene, teeb ta uudised ja teeb ka kommnetaarid. Kui ta jääb häтта, kui on väga palju tööd, siis tuleb talle teine toimetaja appi. Ja siit koorub välja teine spetsiifiline moment, et selle ameti peal ei ole mõtet hädaldada, et mind kutsutakse vabal päeval tööle, et mind kutsutakse appi. Keegi ei saa sundinda, aga mulle tundub et see on selline hea kirjutamata tava, nagu näiteks kirurgias, et kui on ajuveresoonte kirurgia, kui on teada et ta on ainukesena saadaval, siis see ei tähenda et on vaba päev. Ja tõenäoliselt lendab ta ka Barcelonast esimese lennukiga kui on operatsioon käi ja kui on vaja. Sama toimib ka meil. Mina elan telemajast seitsme minuti jalakäigu kaugusel, ja ma võin tihti löögi alla sattuda, et ma tean, ja ma ei hädalda selle üle. Aga mõnikord olen ma ka väga kaugel, siis ma tõesti tulla ei saa. Aga põhimõtteliselt teeb üks inimene, on variant et keegi tuleb appi. Viimasel ajal seoses Ukrainaga on seda palju olnud, et inimesed on vabadel päevadel pidanud käima. Seda mingil määral tasustatakse, aga see tasu ei ole selline, et see on nüüd mille pärast inimene vabal päeval tööle tuleb. Tulen tööle, valin teemad, samamoodi me hommikul arutame et mis võiks olla see välisteemade tipp. Tihtipeale on väga selge, mis see on. Kui öösel on kukkunud alla lennuk 500 inimesega pardal siis on selge mis see on. Aga enamasti on ikkagi hommikul kümnesel koosolekul nii, nagu mina ütlen, et elame näeme, et sündmused

alles

hakkavad

toimuma

päeva

peale.

Aga teil on siis kolm välistoimetajat ja välistoimetuse juht, kas teil on omavahel ka mingi teemade jaotus?

Ei me ei jaota nagu teemasid omavahel. Esiteks meist ainult üks tuleb tööle hommikul. Ja välistoimetuse juht tegeleb üldse teiste saadetega. Tema ilmub areenile siis, kui on mingi probleem vaja lahendada, et kui on vaja inimest kes ütleks oma sõna. Arne Rannamäe isiksusena on inimene kelle sõna maksab ja kes on aastate jooksul näidanud sellist tasakaalukust. Et ta tulebki siis kui on vaja lahendada probleeme. Aga me saame kolmekesi väga hästi läbi. Ütleme välistoimetuses on olnud igasuguseid aegu, aga praegu on meil väga mõnus õhkkond seal. Aga me ei jaga teemasid. Ütleme kuna mina ja Tarmo Maiberg teeme ka Välisilma, siis seal autorina me võime teha millest tahes. Mulle näib et see on see koht kus me natukene jagame. Aga tegelikult on see nii et hommikul tuled sa tööle, see on operatiivne saade, siin ei ole seda kohta et vot nüüd on see lõik mida ma teha tahan. See on natukene nagu kiirabi, et sa ei tea milline patsient sisse lükatakse, ei tea kus maailmas midagi toimub. Sa pead nägema seda peamist teemat, selle sa võtad ja sellest sa teed. Tegelikult on see töö aja peale, tegelikult võib sulle sattuda teema mis on välja arenenud riigist, millest sa mitte midagi ei tea. Siia maani tunnistan et ma ei tea isegi kõiki riike kaardil, ma ei näe mõtet sellist mälumänguri ajundust omada, me tegelen sellega millega on vaja tegeleda ja ma olen õppinud endale siis kiirest asja selgeks tegema. Enamasti on teemad ette aimatavad, enamasti on and sulle selged laiemalt. Selliseid päevi on, kus on tunne, nagu tuleksid eksamile, 3-4 tundi on aega piletit ette valmistada ja sa ei tea midagi. Aga enamasti on ikkagi teada, kui on selline kogemus nagu minul, juba üle kümne aasta, siis on need teemad tuttavad. Et seal võib olla mingi selline nüanss, küsimus võib olla sellise suuna pealt, millele pole varem mõelnud, ja siis võtad kätte ja mõtled. Enamasti on need mingisugused protsessid mida sa oled hästi kaua jälginud ja mida sa võid puusalt tulistada.

Kui palju on teil seda arutelu, et üks välisteema tuleb sisse ja teine välisteema jääb välja, on teil vahel ka näiteks eriarvamusi päevatoimetajaga?

Tegelikult igal hommikul kui tuled oma teemaga. Ja ka päeva jooksul võib muutuda, et teed oma loo valmis ja siis päeva käigus kukub alla veel suurem lennuk ja seal on veel rohkem inimesi kes on alla kukkunud. Minul on näiteks olnud selline mälestus... et mõnikord nagu kumuleeruvad sündmused, ja mõnikord langevadki päeva jooksul välja. Et meil on üks lugu mille me valime. Aga meil valida ka viis-kuus uudist mille me teeme ja ei tee. See oligi siis üks selline päev kus kukkuski alla järjest neli lennukit, ja pildile sai ainult kolm, sest neljandas oli juba suhteliselt vähe hukkunuid. Et võib täiesti olla et üks uudis trumpab teise üle ja see oli selline päev kus üks teema trumpas neli korda üle.

Aga see teema võib jah vahetuda, miski muu on päeva jooksul olulisemaks osutunud, tegelikult enamasti seda ei juhtu. Ja sa ei vali mitte ainult mida sa teed vaid ka selle, mis mahus sa teed, kui suure loo sa teed, kas sa sinna otsa arvad et võiks ehitada stuudiointervjuu näiteks.

Kuidas nende asjade otsustamine käib?

See käb nii et... välisloimetuses ikkagi istub inimene kes teab välisloimeasid natuke paremini kui isegi päevatoimetaja. Päevatoimetaja vaatab saate seisukohast jällegi. See mida mina ütlen hommikusel koosolekul, seda ikkagi kuulatakse. Mina põhimõtteliselt ikkagi ise valin selle teema. Kuigi mõnikord on ka öeldud et miks mitte seda, on ümber veendud, on seda ka juhtunud. Ja tihtipeale ma ka ise leian et sinna peale võiks ehitada stuudiointervjuu, ja siis ma lähen pakun selle välja, et see suureks looks tõsta nii-öelda suures toas, kus ankur on, režissöör ja päevatoimetaja on, ja kui see tundub neile hea idee, siis tihtipeale nii lähebki. See võib olla stuudiointervjuu, või siis mingi välissündmusega seos otsime üles inimese kes on kohapeal – maavärin – äkki mõni eestlane on seal. See võib olla telefoniintervjuu või intervjuu Tartu studiosse, kuhu tahes kus on mingi spetsialist kohapeal, kes oskab paremini kommenteerida. See võib ka olla teema laiendus, et keegi teeb sinna otsa teistsuguse loo teise kandi pealt. Näiteks... eesti tüdrukud jäävad vahele narkoveoga, siis mina teen sellest loo, ja keegi teine teeb loo otsa sellest, kui palju meil üldse inimesi on vahele jäänud. Ja kui see on väga oluline teema meie jaoks, siis kolmas inimene teeb loo näiteks üldse narkootikumidest laias maailmas. Et me teemegi väikseid tükke mis üksteist toetavad. Ukrainaga seoses ongi olnud nii et 90% kogu saatest ongi sellel teemal: mis toimus Kiievis, mida ütles Venemaa, mida ütleb Euroopa Liit on eraldi lugu, eestlased Ukrainas, ukrainlased siin. Iga osapoolega on intervjuu ja see ongi praktiliselt terve saade. See on väga lihtne – miski muu meid sel hetkel ei huvita. Ka seda et me ei vali ainult teemat vaid ka suuremalt, mida kajastada.

Kui on stuudiointervjuu või mingi kommentaar seal kõrval, kas selle korraldamise ja kokku leppimisega tegeleb ka ise välisloimetaja?

Nii ja naa. See on meil kuidagi isegi jaotatud nii et... meil on ankur 1 ja ankur 2. Ankur üks hakkab uudiseid lugema juba kell viis ja ankur 2 lisandub talle hiljem. Ja minu meelest on selline kokkulepe, et stuudiointervjuud peab kokku leppima ankur 2. Minu meelest on see mõttetu kokkulepe millest üldiselt ei peeta kinni, kuna ankur 2 üldiselt laekub tööle alles kell kolm. Kui me tahame ikka seda intervjuud saada, siis on mõttekas see kohe kell 10 ära helistada ja kokku leppida, tihtipeale on päevatoimetaja selle juba ära teinud. Vahel helistab välisloimetaja, vahel jumal teab kes... tihtipeale on see seotud hoopis sellega et keegi keda me tahame kutsuda näiteks on hoopis kellegi tuttav või keegi tunneb paremini, on temaga suhelnud, ja tal on nagu lihtsam läheneda, sellepärast et me ju tahame et see inimene kindlasti tuleb. Et me leiame nagu selle kes on õige helistama.

Milline on õhtuse saate struktuur, milline see raam on, kuhu hakkavad lood paigutuma?

See on meil hästi paika pandud. Kell viis on seitse minutit uudiseid, mis on tegelikult oma olemuselt lühiuudised... Me räägime eks eestikeelsest saatest eks, sest meil on ka kurtide-tummade saade ja venekeelne saade....

Põhiliselt üheksasest saatest.

Meil on nii et me isegi ei nimeta üheksast saadet, kuigi minule tundub see ka et see on põhisaade, et meil on isegi keelatud seda asja nii nimetada, et meil on kaks põhisaadet,

on kella poole seitsmene ja kella üheksane saade. No ja ongi poole seitsmene saade sama oluline. See on jagatud nii et seal on uudisteblokk kaheksa-üheksa minutit, siis on seal eraldi majandus- ja kultuuriuudiste blokk. Ja üheksases saates nii põhjalikult majandust ja kultuuri enam ei tule, tulevad ainult kõige kõvemad või olulisemad lood. Selles mõttes tasub vaadata kella poole seitsmest saadet kui ongi sellised kindlad huvid. Ja vahel on nii et seal saates on mingi täiesti oma intervjuu mis üheksasse saatesse on lõigatud kokku. Ja on ka olnud seda et üheksases on mingi järgmine hästi oluline intervjuu, ja kui sa seda poole seitsmest ei vaadanud, siis sa jäidki millestki üliolulisest ilma.

Üheksases saates on nüüd koos päeva kõige... kõik see mis on meil olnud parimat, pluss paar uut teemat, tavaliselt mõni intervjuu. Ja struktuur ongi, esimesena päeva kõige tähtsam uudis, ükskõik kust maailma otsast see siis ka ei tule, ja sinna otsa vastavalt sellele mis sobib, kui on olnud välisuudis siis tulevadki välisuudised. Aga see on alati hästi keeruline koht, et kuidas sa alustad saadet nii et mingi tohtu katastroof kuskil, loomulikult on see esimene asi, ja sinna otsa me räägime mingeid viienda järgu välisuudiseid, sest sinna sobivad need otsa, kui tegelikult on Eesti uudised seal vahepeal väga olulised. Siis me lahendame asja nii et kõige tähtsam välisuudis, siis olulised eesti uudised, ja siis me lähme välisteemade peale uuesti üle. Aga noh see vahel loob nõmeda olukorra kus meil on välisuudised ja eesti uudised ja välisuudised, parem oleks, me hoiame seda tavaliselt omaette eraldi blokina. Seda saab lahendada sellega et on mingilennukatastroof, siis intervjuu sinna otsa ja sujuvalt eesti teemadele, ja siis ankur loomulikult vahepeal toob jälle välisteemad sinna sisse.

Ideaal on see et alustada eesti teemaga, normaalne on et meil oma riigist tuleb kõige tähtsam sündmus, siis eesti uudised, sinna otsa välisuudised ja siis veel klabinaid-klõbinaid eestist sinna otsa mis ei ole nii olulised et nendega saadet alustada, aga mis peaks ära rääkima, kultuuri-ja majandusuudised mis me oleme parimad võtnud. Ja siis lõpetuseks mingit softimat asja. Üheksase saate lõpus on lugu mis vähemalt idee poolest peaks olema kerge, tore ja lõbus. Mis alati ei tule välja sest minu hingul meil on ka see inimressurss, mõnel ajakirjanikul pole see huumorimeel nii kaugele arenenud, neile ei sobi see stiil. Siis mõnikord on need lood nii rasked ja puised, aga mõni inimene oskab neid väga hästi jälle alati teha. Seal peaks olema inimlik lugu aga... ütleme et see on hea saate lõpp üheksase lõpus. Kui ma ise uudiseid loen siis on tunne et õudne oleks lõpetada mingi jube tõsise uudisega, sest reaalsus on selline et uudistesse enamasti alati jõuavad väga karmid asjad, ja on tore kui selliselt keske morbiidse saate otsa vähemalt üritatakse mingit lolli nalja teha.

On välisuudistel ees mingi kindel formaat ja aeg, kuidas see täidetakse? Kas tuleb mitu pikemat lugu, rohkem väikesi lugusid?

Jaa. Meil on üldiselt niimoodi et on üks kommentaar, ja on lühikesed lood. Ja väga hea on kui saab uudisesse panna mingi sünkrooni ma ei tea, Hillary Clinton kukkus pikali ja ütles et talle ei meeldi need kingad millega ta käib, ja seal otsa tuleb Hillary kes tleb et ma kunagi enam kõrgete kontsadega kingi ei osta. Et see on selline ideaalne uudis. Aga tihtipeale seda sünkrooni ei ole, siis me teeme sellest lihtsalt uudise, võinoh polegi midagi tarka öelda, ei sobiksi sinna midagi otsa. Ütleme et ideaalne on selline et kõigepealt tuleb mingi jube oluline väliskommentaar, mis tähendab seda et ankur ütleb

mingi põhjaneva asja, sinna otsa tuleb väga hea ja põnev lugu. Sinna otsa tulevad uudised mille küljes mõnel on ka siis see sünkroon. Ja ruum mis välisuudistele antakse on nii 4-5 minutit, ütleme kommentaar ei tohiks olla üle kahe minuti. Aga meil on toimetuses erinevad koolkonnad... hea stiil oleks see kui lugu on poolteist minutit pikk. On inimesi kes suudavad pooleteise minutiga kõik ära öelda ja on inimesi kes seda iialgi ei suuda. Mina olen lühivormide suur austaja, pidevalt üritan neid teha ja näidata kuidas neid tehakse. Mina ise peab ülimalt heaks väliste blokiks sellist kus on palju lühikesi lõovaid asju. Kui me teeme uudist siis meil pole mõtet kõike ära rääkida, meil on see kõige suurem uudis, ja kui inimene tahab siis ta sorib kõike internetis lõpuks edasi, nagunii kõike me oma uudistega nagunii ära ei ütle. Ma teeksin lühemalt kui seda tavaliselt tehakse, paneksin rohkem ja annaksin rohkem hoogu sellele asjale.

Kas seda nelja viit minutit on vähe, on see piisavalt suur osa saatest, või kuidas endale tundub?

See on poole seitsmes saates ligi pool, kui me vaatame seda põhiosa mis on kultuuri-ja majandusuudiste ees, ja seda on ikka väga palju. Ja ta on ka põhisaates väga väärikalt esindatud. Lihtsalt välisuudiseid ohustab see et kui saade on enam-vähem koos, siis on hästi kindel aeg mille sisse tuleb kõik ära paigutada, ja eesti toimetuse inimesed on näinud palju vaeva, teinud oma originaallugusid, siis välisuudiseid kiputakse alati esimesena välja praakima kui aeg on üle. Ja ma ei näe ka mõtet selle vastu punnita, oma „laste“ eest seista, sest välisuudised on ikkagi mujalt saadetud pildi peale tehtud lood, ja meist natuke kaugemad. Ma ise ikkagi tajun seda et eesti olulisimal uudistekanalil peaks olema eesti uudised kõige olulisemana ees kui vähegi kannatab. Aga see ei ole krooniline, mitte kunagi ei visata kõigi välisuudiseid välja. Ja üheksases saates on meil on trikk mida me režiiliselt teeme, et hoida sellist hoogu saates, meil on nii et me laseme kolm-neli välisuudist saates üle kõlli, et ankru nägu ei tule välja. Siis need kolm väliuudist peavad olema ja see on ka see koht kus need kolm-neli välisuudist peavad olema et neid üle kõlli lasta. Et see hoiab välisuudiseid kindlasti saates. Ja ma arvan et neid ikkagi täitsa on, neid ei peaks rohkem olema, liiatigi kui on mõni saade kus on terve aeg neid välisteemasid täis.

Kuidas nüüd see otsustatakse et mingi välisuudis saabki saate esimeseks uudiseks, kuidas see välja näeb ja millal see otsustatakse?

Kui see sündmus on juhtunud juba hommikuks, ütleme NATO on teatanud et homsest baseerub Narvas sajast ameeriklasest koosnev sõjaväeosa, noh see on siis muidugi juba siseuudis, aga oletame et NATO teatab midagi mis on oluline aga Eestist kaugemalgi, siis on see esiuudis ja on täiesti selge et ta sinna jääb. On ka hetki kus see asi võib täiesti viimasel hetkel esiuudiseks minna. Oligi üks päev, ma polnud siis välistoimetaja, vaid ankur, aga enne kella üheksasi uudiseid BBC-st vaadates mis Kiievis toimub, ma ei saanud aru mis seal peaväljakul päris täpselt toimuma hakkab, aga ma sain aru et kõik see mis seal toimuma hakkab on niivõrd oluline ja hullumeelne, et me peame kiiresti võtma üskõik kelle telefoni otsa kes oskab sellest rääkida, sest seal tuleb sündmus, mis homme on esiuudis Ja me tegime selle ära. Niet see võib olla väga vara paigas, see võib tulla päeva jooksul. See oleneb inimestest kes on töö, see oleneb sellest kas me tabame selle ära. Ma julgen öelda et me kõik välistoimetuses tabame selle ära.

Millised on kõige olulisemad kriteeriumid välisuudise valikul, mis seal peab olema et ta Aktuaalsesse Kaamerasse läheb?

Tal peab olema maailmapoliitilist kaalu. Elu on näidanud et on eriti tähtis, et ta oleks mingi otsene, tajumatu või tajutav side Eestiga. Toon hea näite. Samal ajal kui Kiievi sündmused hargnesid toimus sarnane mäss Venezuelas, inimlikus mõttes oli see sama suur mäss ja sündmus. Need asjad ei läinud meil isegi uudistena sisse, kuna see oleks vaataja jaoks olnud raske, oleks tekkinud mingid paralleelid, mis inimesed oleks valesti mõistnud. Neid lahti seletada ei olnud too hetk aega ega mahti kellelgi, ja polnud ka mõtet sellel. Kes on tohtu välispoliitika fänn see vaatas ise mis seal toimub. Aga põhiline erinevus oli see et Venezuela ei ole meiega koos olnud Nõukogude liidus, nad ei ürita vabaneda Venemaast ega tegele praegu kõige sellega millega Eesti sai edukalt hakkama juba 90ndate algul. Ja see on hästi oluline kuivõrd ta on Eestiga seotud, kuivõrd ta ohustab või rõõmustab meie inimesi ja vaatajaid. Aga muidugi kui on tegemist asjaga mis on lihtsalt pöörane, nagu 11. septembri terroriaktid, või seesama Venezuela on meil teistel põhjustel olnud esiuudistena, ja me oleme sealt võtnud inimesi telefoni otsa. Ja mõnikord on juhtunud väga suuri asju mis on mõjutanud maailma. Ja meie võtame sealt selle mis on kõige-kõige suurem, mis on kõige rohkem mõjutanud maailma ja mis mõjutab meid, see jõuab ekraanile. Toon selle sama Ukraina näite, see on meie jaoks ikkagi väga oluline ja üheksa aasta tagasi kui Ukrainas toimub Oranž revolutsioon ja kuigi seal snaiiperid käiku ei läinud, siis pinged olid üleval teisel moel ja sama atraktiivsed. Ja ma olin ka samamoodi kohapeal kajastasin neid sündmusi. Presidendivalimiste teises voorus, mis oli eriti dramaatiline, kogu maailma meedia oli seal. Ja teisel päeval kui ma teadsin et ma teen sealt suure live'i kohe saate alguses ja ootan ja räägin ainult Ukrainast, läks täiesti teistmoodi, et hotellitoast viieste-kuueste uudiste ajal vaatasime BBC-st et mingisugune imelik maavärin või asi on toimunud kuskil Tai kandis, mingi laine on tulnud merest, mingisugune viis inimest on surma saanud. Ja tunni aja pärast oli selge et tegemist on kümne tuhande inimesega, kahe tunni pärast oli selge et see number on hoomamatu, ja kui kell oli saanud üheksa siis oli selge et me rääkisime hullumeelsest tsunamist. Ja saate lõpus, pika saate lõpus sain ma oma live'iga peale et öelda minutiga ära, kuidas need presidendivalimised läksid. Ehkki meil on Ukraina ja see mis seal toimub on meie inimeste jaoks oluline, siis terve saade oli ainult tsunamit täis. See on hea näide jällegi seoses Ukrainaga, pärast tuli välja et kolm eestlast oli seal, ja isegi kui ühtegi eestlast poleks seal olnud, siis see tsunami oli niivõrd oluline, sest sellist hiidlainet ei pruugi inimene terve oma elu jooksul telekasti näha. Et see valid tuleb mingis mõttes emotsiooni pealt, teises mõttes kaine arvestuse pealt et kui suur see sündmus on maailma jaoks, kui suur ta on meie jaoks. Kui eesti toimetuses vaadatakse selle järgi et tekiks ikkagi eesti aspekt siis mina vaatan kogu planeeti.

Milliseid kanaleid te kasutate, kust need uudised tulevad?

Minul on see elu jooksul hosti palju muutunud. Ma olen vaadanud palju BBC-d, mida ma küll lõpuni ei usalda, olen näinud neid töötamas kohapeal ja kuidas nad minu meelest teevad halvemini kui meie.

Mis mõttes?

Noo minu meelest on neil tohutult ressursi aja tihtipeale ei suuda või ei taha nad süveneda. Noh ma toon ühe näite. Nad teevad väga hästi muidugi, aga kunagi väga ammu nad olid leidnud mingi koha Peterburis kus suurte majade vahel oli pumbakaev. Ja oli olnud mingisugune veeõnnetus ja siis pumbakaevu juures ajakirjanik väntas seda, ju see oli jäänud nendest aegadest kui selle koha peal olid veel väiksed majad. Ja ajakirjaniku väide oli et kusagil on mingi toru katki läinud ja nüüd o terve linn joogiveeta. Noh mis on ju absurdne, see ei saa nii olla. Aga ise ma kogesin seda aastal 2005 kui ma olin Moskvas käisin ma BBC kontoris kus väga tuntud ankur Nick Coelen tegi laive sellest mis seal siis toimus, ja ma nägin kuidas ta väitis, et Baltikumi presidendid on ka kohale tulnud. Ja ma tegin talle märkuse et meil nagu intriig ongi selles et meie president ei ole tulnud, ärge seda enam öelge. Ja kui ma nägin teda hiljem tund aega telekast siis ta jälle ütles seda, ta nagu ei usaldanud mind. Mulle jäi selline mulje et nad on hästi pinnapealsed. Ja ma olen ka hiljem vaadanud ja mõelnud et nende suur õnnetus on enesekindlus, nad arvavad et kõik mis nad teevad on äge juba sellepärast et see tule nendelt. Seal kõrval võib olla palju väiksemaid ja töökaimateid ajakirjanikke, kes kaevavad asju välja ja teavad detaile. Ja noh Venemaal või Ukrainas töötades see keskkond on nii teine, nende jaoks metsik ja eksootiline väli et ma ei tea, nende asjadega seoses ma väga ei usaldaks. Aga ma vaatan huviga mis nad teevad, ma kujutan ette kuidas nad teevad, ma kujutan ette milles nad on väga pädevad. Lihtsalt ongi väga palju infot, see on ikkagi koht kus kogu aeg toodetakse uudiseid ja selle jaoks on neil ka ressursi ja raha. Ma vaatan nende ka igasuguseid elektroonilisi online kanaleid.

Milliseid allikaid te välisuudiste leidmisel kajastate?

Loen lehti, Reutersit jälgin. Väga palju ja eelkõige jälgin just seda mis meil pildiga tuleb. Meil on ju telesaade ja ma võin teada mida tahes ja arvata mida tahes, aga ma teen pildi järgi seda asja, vot mina kirjutan pildi järgi. Ei ole mõtet sellist asja televisioonis teha et räägin ühest ja näitan teisest. Pildimaterjali vaatan ja seal juures on ka alati info. Vanasti ma vaatasin hästi palju vene kanaleid, aga ma enam ei tee seda, mulle tundub et on nii palju emotsioone ja spekulatsioone, et mulle tundub et ma olen jäänud vanaks, ma ei viitsi enam lugeda. Ma vaatan siit ja sealt kokku, mitme koha pealt just seda kas see kõik on loogiline. Ja kommentaari puhul tahaks lisada mingit nüanssi, otsin põhjalikumalt selle riigi ja rahva kohta, sinna tahaks lisada midagi uut ja uut ja huvitavat mida pole varem öeldud. Seda ei ole mõtet ajada mingiks uudiseks. Uudise jagu materjali leiab alati igalt poolt.

Isegi BNSi vaatan sest sealt tulevad Läti-Leedu uudised ja mina läti ega leedu keelt ei oska. Aga seal on see oht tõlgitud materjal. Kui BNSist võtta siis tuleb jälle üle kontrollida kas midagi on....

Ma võin ju mida tahes põnevat lugeda eri kohtadest kokku aga seal on küsimus et kuidas sa seda presenteerid, lõppude lõpuks kasutada saad sa ju seda millele on võimalik näpuga näidata et see on väga usaldatud kanal, palun väga ja nii ongi.

Kuidas see tehniliselt välja näeb? Kanalist tuleb info, on pilt, kõik tuleb kuidagi kokku panna.

See võib näha erinevalt välja. Mina alustan sellest et vaatan mis pilti mul on, internetis on teema, videolõik, ma näen ära mis sünkroonid seal on.

Ja pilt tuleb siis Reutersis ma saan aru?

Reutersist, EBUst, kahest kohast. Ja ma vaatan mis teemad seal on. Tihtipeale on see on et küll väga suur teema, aga me ei saa seda praktiliselt üldse kajastada, sest pilti ei ole. See on nagu eesti toimetusest täiesti erinevad, nemad lähevad ja võtavad selle pildi mis vaja on, aga meie peame natuke seda ka vaatama. Ja siis ma vaatan seda pilti ja mul hakkab peas see lugu tekkima, ma vaatan seda pilti ja kirjutan ta mauhti kokku. Uudisega on ikkagi nii et vaatad seda pilti ja kirjutad klassikalise uudise kokku nii nagu ta ikka käib, esimese lausega ütled kõige olulisema, vähem olulisem on.... Püramiidi kuju.

Aga kommentaari puhul on see äärmiselt meeldiv kogu päevas et kui sind see teema inspireerib, siis sa võid sellest kokku kirjutada niisuguse asja millest sa tunned samasugust rõõmu nagu kirjanik oma raamatu üle.

Juhtub ka seda ja nüüd hiljuti juhtus ka et tuleb kohapeale välismaale minna uudist kajastama, kuidas seda otsustakse ja kuidas see välja näeb?

See näeb välja Eesti Televisioonis nii et saadetakse inimene siis kui millegipärast on selleks raha. Ma saan aru et me oleme sellistes rahaprobleemides, nii kaua kui mina seal olen töötanud siis kogu aeg, inimesed kes oleks väga hästi valmis töötama ja väga palju ei saa seda teha sest neid lihtsalt ei ole võimalik kohapeale saata. Ei ole raha lennuki jaoks, hotelli jaoks, mitte millegi jaoks. Kui mingi asi on juba läinud üle mõistuse ja üle võlli oluliseks, siis saadetakse, leitakse kõige odavamaid võimalusi ja nii. Mul on aastaid olnud kus ma olen ainult istunud ja pole kusagil käinud ja siis tekibki nagu hirm et sa ei saagi enam väliskomanderinguga hakkama. Ütleme see on tõesti BBC-st erinev asi, need on ikkagi inimesed kes on pidevas liikumises, aga mina istun oma toas mille ma olen ristunud kunstliku kuuma osakonnaks. Ega ikka ei ole normaalne et sa teed välisuudiseid ja ise väga vähe välismaal käid. Kuigi ma iseenesest olen väga palju reisinud, aga enamik reise on siiski olnud mu isiklikud reiseid.

Ehk siis võiks seda muuta?

No seda ei saa muuta kui mul ei ole raha ja mulle tundub et seda raha lihtsalt ei ole. See on ka praegu seotud selle majanduslikult keerulise ajaga. See on küsimus ülemisele korrusele ja ülemustele et miks meil täiesti krooniliselt ei ole võimalik kajastada asju, mis on Eesti jaoks täiesti olulised, et miks, mina ei tea. Aga siis tuleb ülemus ja ütleb et näe, meil on võimalik minna ja kes läheb see läheb, saadetakse keegi.

Kuidas need erinevad rollid mis teil on olnud mõjutavad teie välisuudistega tegelemise tööd? Et teil on ankrur roll, te olete korrespondent olnud, et kas te mõtlete või tegutsete kuidagi teistmoodi?

Kindlasti ja ma arvan et see on väga hea. Ma olen teinud nalja ja ähelnud et meil võiks olla nii et inimesed tulevad tööle ja võtavad iga päev loosiga kes nad parasjagu on, mis tööd nad teevad. Mida erinevamates rollides sa oled seda enam mõistad kolleegi. Näiteks kui ma kirjutan välisuudist siis ma loen selle iga päev ise kõva häälega läbi ja mõtlen kas ankrule võiks see olla normaalne tekst. Kusjuures ankur nagunii tihtipeale

kirjutab ümber need asjad sest tema on harjunud eesti keelt teistmoodi rääkima. Aga ma siiski püüan. Ja mulle vahel tundub et mõni kolleeg kes ei ole ankur kirjutab mulle ikka selliseid asju et ma mõtlen et võiks ikka ise püüda kõva häälega ette lugeda ja mõelda kas seda on võimalik ette kanda, kas see mõjub suulises tekstis normaalsena. M arvan et ma olen hakanud hästi palju paremat teksti kirjutama ankruga jaoks sellest hetkest peale kui ma ise ankruks sain. Ja teiselt poolt ankruna ma vaatan välise toa poole ja saan aru mida ma ise võiksin sealt tehes parandada. Ja korrespondendi koha pealt.... See on üks ja sama asi. Sa tead mida sa ootad režissöörilt, tead mida tema sinult ootab, mida ankur sinult ootab ja see kõik väga hästi töötab. Näiteks on suurepärane kui sind intervjueri ankur ja sa tead kõiki tema nüansse ka probleeme, kui kiiret ja kompaktset vastust ta sinult ootab, kui sa ise seda tööd teed ülehommel. Minul on see kõik teinud selle töö nagu lihtsaks ja toredaks just tänu sellele et ma olen kõiki neid erinevaid asju teinud.

Tehniliselt ma saan aru et montaaži teeb ikkagi spets monteerija?

Praegu teeb. Paljud teevad seda ise. Ma seni pole tahtnud seda teha. Ma täna käisin just montaažikoolitusel et ma saaks selle asja selgeks kui mul on nagu vaja. Mind igasugune tehnika ja monteerija töö ei huvita, aga see ei tähenda et oma omale seda selgeks ei tee. Võib saabub hetk kus ma ei saa enam teistmoodi hakkama, mitte et mind pandaks fakti ette, aga näiteks siis kui inimene kellega ma olen koos komanderingus jääb haigeks, see oleks täiesti kohutav kui ma siis ei saaks hakkama. See oskus tuleb omandada, see on täiesti selge. Aga mulle meeldib teha monteerijaga koos sellel põhjusel et mulle väga meeldib et enne kui asi läheb eetrisse mul on keegi kes vaatab minuga koos ja mõtleb kaasa. Ma olen küll väga suur ego mingites kohtades, aga selliste produktide juures ma usun et on parem igasugune meeskonnatöö. Ja televisioon on meeskonnatöö, sest inimene ise võib arvata küll et jube tore, jube lahe, väga kihvtisti ütlesin, super pildi panen siia peale, aga võib-olla see ei ole nii.

Kui tihti selliseid erimeelsusi, muutusi või diskussioone ette tuleb?

Monteerimistoas ikka on, täitsa tihti on hetki kus monteerija ütleb et see asi mingil põhjusel ei tööta. Mitte väga tihti, aga on. Ja just nende samade hetkede pärast kus keegi kutsub mu korrale või pakub välja veel parema variandi. Mõttetu on sellest loobuda, kui on võimalik nii töötada siis miks mitte. Pealegi monteerija teeb seda, kellele see on igapäevane töö, igal juhul palju puhtamalt.

Kuidas välistoimetused ja korrespondendid koostööd teevad?

See käib nii et kui meile tundub et välismaal on midagi lähemat siis me helistame, et kuule tee. Enamasti saab korrespondent enne meid juba välismaal aru et seal on midagi olulist ja lähemat ja siis tema teatab meile et ta teeb. Ja siis tavaliselt ta saadab meile valmis loo. Kui on mingisugune probleem, monteerib mingit tippkohtumist näiteks, ja siis ta n saanud väga head intervjuud Venemaalt või Ameerikast tänavalt, aga tal ei ole selle tippkohtumise pilti, ta sinna sisse ikkagi ei pääsenud, aga meile see rahvusvahelise pildina tuleb, siis ta saadab meile poolprodukti ja me teeme selle valmis nagu oleks ta seal igal pool käinud. See ei olegi nagu pettus sest on selge et selline asi on toimunud. Mõnikord tuleb katta. Ja mõnikord on nii keeruline et ei saagi nagu lugu teha sest üldse ei ole pilti või asi on juhtunud nii pöörases kohas. Siis me võtame selle inimese lihtsalt

telefoni otsa, kasutame rahvusvahelist pilti, paneme tema siis pildi ja video, näiteks mingi hullumeelne koolitulistamine. Mõnikord on nii et pole isegi pilti, ta lihtsalt räägib. Tuleb olla paindlik. Ja minu jaoks on alati see inimene kohapealt hästi lemmik vorm, et kui midagi on juhtunud ka meil on seal oma korrespondent või mingi eestlane kes ütleb et siin see plahvatus toimus ja killud lendasid, siis on saade igal juhul korda läinud. Ülejäänud, mis seal veel uinutavat ette loetakse, see ei tähenda enam midagi.

Kuidas tunne on, kas mingid teemad saavad liiga palju või vähe tähelepanu, tahaks millesti rohkem või vähem teha?

Ei ole. See on meie enda valik – keegi ei sunni meid millestki liiga vähe või liiga palju rääkima. Meil on see asi täitsa paigas. Kui ma tulin kunagi tööle Aktuaalse Kaamera toimetusse ja ma nägin kuidas see rahvusvaheline pilt tuleb lakkamatult, ja kui huvitavaid asju on, siis miks me mitte kunagi ei räägi nendest asjadest. Siis mulle tundus et küll on ikka jõhker valik, siis lõpuks me näitame Palestiina pilti ja minit muud sihukest jama, aga õige pea sain ma aru et selle toreda pildi koht ei ole Aktuaalses Kaameras, selle koht on loodussaadetes, kuhu ta meie arhiivist ka läheb. Et AK mõte on ikkagi kõige olulisemad poliitilised sündmused või siis loodusõnnetus ka, aga ikkagi selline tõsine uudis. Alati saab jube lahedast pildist teha ka üheksase saate lõpuloo, mille võib ka teha väliste teemadel.

Mis takistusi veel on välisuudistel, kui midagi saaks rohkem juurde või teistmoodi teha, siis mida võiks muuta?

Minu meelest peaks meie inimesed käima väliskomandeeringutes. See ongi ainuke asi. Kui ma näen et meil on väga tugev koosseis, siis inimesed on täiesti krooniliselt alarakendatud, see milleks nad võimelised on, sellega nad tegeleda ei saa. See ongi põhiline asi – see on raha küsimus.

Aga eetriaega või mingeid teisi formaate juurde?

Aga ei ole. Meil on Välisilm ja me saame seal ilusti väga palju aega, meil on saade juba tükk aega üle pool e tunni pikk, minu meelest ei ole puudu mitte millestki peale raha ja võimalustest teha seda milleks me võimelised oleme.

Milline see vaataja on, keda need välisuudised huvitava, kellele te neid lugusid teete?

Mina ei tea oma vaatajat hästi. See on üks suur mõistatus olnud minu jaoks kõike need aastad millal ma olen teinud välisuudiseid. Mõnikord ma olen lugenud mõnd kommentaari, aga meie kommentaariumitega on ka see häda, et ma ei tea kes on need kommenteerijad. Ma julgen täitsa ausalt öelda, et ma tõesti ei tea, kes need välisuudiste vaatajad on.

Aga miks peaks neid vaatama või mis see olulisus vaataja jaoks on?

Mina arvan et see on hariduse küsimus, aga ma ei oska ka üldse öelda kui haritud on meie vaatajaskond, mul ei ole silma jäänud ühtegi sellist uuringut mis ütleks kui haritud on meie inimesed välispoliitilistes küsimustes, kes need inimesed on, mida nad vaatavad. Kunagi kui ma käisin politoloogia kraadi tegemas Tartu Ülikoolis siis ma pidin selili kukkuma, terve auditoorium oli täis poliitikahuvilis tüdrukuid kes kõik õppisid, aga hiljem nagu kedagi ei ole sealt võtta olnud saatejuhiks. Et kas meil tekkis siis terve saalitais poliitikahuvilis vaatajaid... kui kujuta ette. Noh võiks ju mõelda et see on vanem

meesterahvas, aga ma ei ole selles ka nagu kindel kes see inimene on, miks ta seda vaatab... Mõnikord on sellest vaimustuses jumala teismelised, ma olen mõnikord üllatunud kui mulle astub ligi venelane kes ei oska isegi eesti keelt nii palju et öelda mulle eesti keeles, et talle meeldivad minu saated, ta ütleb seda vene keeles ja ma ei saa aru, mida ta siis vaatab. Igasuguseid äärmusi on olnud, aga kes ta on... Ma olen aru saanud, meie äärmuste hulka kuuluvad ka inimesed kes söimavad otse meie koduleheküljel. Et sa vaatad, inimene on täiesti raevus, ja ta pole absoluutset aru saanud, mida me seal saates teinud oleme, mis on nagu see suund või asi. On ju ka inimesi kes ei saa aru kui sa otse nendega ei räägi. Kui sa juba natukene nurga tagant, või pisut ironiat, pisut esitad küsimuse teistmoodi, siis tal on juhe koos, aga ilmtingimata peab ta kommenteerima. Aga kas ta on meil ka tegelik vaataja – pole vähimatki aimu. Aga meil on väga kõrge reiting...

Aga mis see tähtsus on, miks need uudsed peavad Aktuaalses Kaameras olema või miks ei võiks siis minna kööki võileiba tegema?

Ei-ei... Mina ei oska öelda mismoodi varem on olnud, aga kui mina tulin toimetusse tööle aastal 2001, ma küll olin neli aastat korrespondent Moskvast, aga minu kolmas tööpäev oli selline kus oli 11. septembri terrorikat. Sellest ajast saati on välispoliitilisel väljal käinud niisugune möll maailmas mis on meid on täiesti otseselt mõjutanud. Nii Iraaki kui Afganistani on läinud meie sõdurid, praegu lähevad nad Kesk-Aafrika vabariiki, on olnud Kosovo, Jugoslaavia riigi lagunemine... tegelikult kogu see protsess käib sellest ajast peale kui Nõukogude liit lagunes. Kõik need sündmused on meie inimest nii puudutavad, see ei ole olen enam mõeldav... paraku vesi lendab igale poole maailma kausis. Ja kuna piirid on nii lahti, siis ükskõik kus midagi ei toimu, alati tekib küsimus – kui palju seal oli eestlasi? Kas selles lennukis oli eestlasi, kas sinna maavärisse jäi mõni eestlane? Ja võib, pisut ilukirjanduslikult, kuna meid on ju nii vähe, siis iga elu on ju nii arvel. See on natuke psühholoogiline moment – kui kusagil on kaks eesti neiu kinni võetud, siis see on suhteliselt tragöödia. Me oleme ise selle maailmaga niivõrd seotud ja maailmas juhtub asju lakkamatult, ja see ei saa meid jätta ükskõikseks.

Kas võiks öelda ka riigiti et midagi on fookuses, USA on fookuses või....

Ei saa isegi nii enam öelda. Nojah, meil on Venemaa, meil on USA sest neid me usaldame, meil on fookuses Soome, sest sinna lähevad kõik tööle... Ega ei saa enam rääkida kindlatest riikidest. Kui nüüd täiesti ootamatult puhkes Araabia kevad siis tekkisid uskumatud protsessid riikides kui võib-olla eestlased nii palju ei käigi, aga mingil määral ikka, siis tekkis küsimus et kui kaugele see kõik ulatub ja kas see nakatab ka mingeid riike millega me oleme seotud. Nii et hästi palju on toimunud sündmusi mis on meiega seotud või on oht, et ta saab selleks. Või mis annavad mingit eeskuju või tõuke protsessidele, mis võivad ka meid mõjutada. Et alati kui kusagil mingi diktatuur kukub siis tekib Eestis küsimus, et kas selline asi võiks juhtuda ka Venemaal näiteks. Et välisuudis tihti ei olegi niipalju enam välisuudis. Mina tihtipeale näiteks ankruna kui ma loen ette kas ma pean ütlema „Ja nüüd uudiseid välismaalt“, või mitte kui Urmas Paet on USAs kohtumas kellegagi, et tihtipeale on keeruline määratleda et Eesti uudis või on see välisuudis.

Kuidas välisuudiste tegija tagasisidet saab?

Välisilmaga seoses on väga lihtne. See on reiting. Ja ka Aktuaalsel Kaameral on reiting mis ei tohi eriti alla minna. Samas ma arvan et Aktuaalse Kaamera reiting, kui ei ole välisuudis esimesel kohal, kui ei ole Ukraina, siis AK reiting on ikka enamasti seotud eesti toimetuse tööga. Et kui mina teen hästi kehva väliste tööd vaikselt, midagi eriti ei toimu, siis see ei tõmba reitingut ei oles ega alla. Meie saame Välisilma reitingu järgi väga hästi aru. Siin Ukraina sündmustega seoses on Välisilma reiting olnud väga kõrge. On olnud aegu kus maailmas pole midagi eriti toimunud, on olnud suht rahulik, siis ta on olnud ka hea see reiting, aga üldse mitte nii kõrge kui praegu. Mis väga kindlalt näitab et inimesed elavad mingitele välismaal toimuvatele protsessidele kaasa. Kuidas saab, noh ega tegelikult ei saagi. Mul ei ole vähimatki aimu kes kui palju seda blokki vaatab. Kusagil on olemas need numbrid ma teab et ETVs on mingid uuringud. Aga minu meelest on nii, ma võin praegu täiesti jama ajada, aga umbes saja televiisori sisse on pandud mingi andur ja kes siis millal sisse lülitab. Aga see on ju nii ajuvaba – esiteks kes on sada inimest ja isegi kui oleks tuhat inimest olnud see on minu meelest vähe, ja võib-olla lülitas teleka niisama sisse. Mina olen praktiliselt kogu elanud nii et mul ei olegi telekat, ma vaatan arvutist. Ma ei ole viitsinud neid numbraid ajada.

Aga toimetuse seestpoolt hoopis?

See on seotud sellise üldise konkurentsi ja autundega et sa lihtsalt sisetunde järgi teed head tööd. Meil kõigil on halu ja veel halvemaid päevi aga üldiselt me tuleme kõik ikkagi tööle teadmise ja et me teeme täna väga hästi tööd. Sest muidu on jube igav. Muidu läheb terve päev raisku, sa vähemalt lustid sellega et teed juba head lugu, ja selle peal eladki. Ja ma kujutan ette et kui keegi regulaarselt eksib või hakka alla käima, kui selles loos pole enam sära ja mõnu, siis tema aeg on läbi, ja tuleb järgmine inimene. Hingatakse kuklasse päris korralikult ja inimesed lähevadki ära kui nad käivad alla.

Milline see välisuudis on, kus on sära ja sõnum olemas, kuidas seda hinnata?

Hea välisuudis on see, et inimene kes sööb võileiba, tal lõuad tarduvad sel hetkel kui ta kuuleb seda (naerab). Hea uudislugu on see, mis tekitab huvi ja annab kindlat infot millest saab kinni haarata, et kui ta jäi sulle meelde, sa saad aru kus see toimus, milles oli point ja see oli põnev, ja hiljem siis peale selle näiteks vaatad-uurid ise juurde. Et see ei ole mingi segane-hämmane poolkollane kellegi hinnangutest koosnev vist-võib-olla oli nii... Hästi konkreetne, selge, lakooniline välisuudis on ideaalne välisuudis. Kommentaarid võib olla subjektiivsemat asja, aga minu meelest kui hinnang on siis see peab olema väga isikupärane hinnang, et see kuidas sina seda asja ütled annab sellise inimlikuma mõõtme. Kindlasti ei ole see sina see inimene kes hakkab ütlema et see on nüüd õige ja see vale. Me oleme selle üle ka vaieldud, et kui ongi selline kommentaar et mina ütlen kuidas on, aga seda me ei.... Selleks peab olema väga hea põhjendus. See saab olla siis kui mina eile tulin Krimmist ja ma ütlen kuidas seal on. Kui ma sealt ikka ei tulnud eile ja loen seda igalt poolt kokku siis see ei ole nagu see koht üldse. Ja sel juhul minuga pigem ka tehakse intervjuu, kui et ma ise teen kommentaari ja tean kuidas parem on.

Teine asi, ma võin seda sisse panna, kui ma ise tõesti olen seal kohapeal. Ja ma tõesti näen ja ütlen et palun väga, ja mul on ka see võimalik näidata. Et siis seisab sõdur kes on kindlasti sõdur aga mitte kusagilt ei ole võimalik lugeda mis riigi oma ta on. Ja siis ma näitan seda sõdurit ja teen talle pai – see ongi nagu ideaalne stand.

Millist rolli see Aktuaalse Kaamera täidab inimese päevas? Siin juba mingid asjad joonistused välja, et väga kurba lõppu ei tähaks olla ja...

Ideaalis ta võiks anda selle et see inimene kes tuleb oma päevatöölt, kes teeb mingit muud väga olulist tööd mingil muul alal mille tõttu ta ei saa siis avada seda arvutit varem, kes siis kell pool seitse, kuigi see nagu ma aru saan ei ole kõige parem kellaaeg sest keegi ei jõua koju, või siis kell üheksa. Sa paned teleka käima, ja see nõuab ausalt öeldes ka vaatajalt süvenemist, päris õhtujuttu me ei tee, et sa vaatad selle pool tundi ära ja saad aru mis on vahepeal maailmas toimunud, mis on toimunud Eestis ja välismaal. Et see info on kõik selge ja meeldejääv ja tõesti kui sa tunned et sul on midagi jäänud puudu siis sa loed juurde. See ongi põhiline.

Kas on midagi mida ise tahaks lisada?

Ei, (naerdes) ma olen nii palju rääkinud, ma pole välisuudistest kunagi nii palju rääkinud.

Väga hea. Aitäh!

Lisa 2.4 INTERVJUU 4 TOOMAS KASK (Reporter)

Räägi kõigepealt sellest milline teie uudistetoimetuse struktuur on, kes need inimesed seal taustajõududes on?

Tegelikult neid inimesi on üpriski vähe seal. Päevatoimetaja on nagu see kõige tähtsam tegelane, tegelikult isegi kaks inimest, päevatoimetaja ja produtsent, tema on siis see kõige tähtsam tegelane. Minu tööülesanne on siis teha välisuudiseid, välisuudistest ka siis seda seltskonna osa mis peaks minema peale siis rohkem noorematele, ja siis ka, ma ise kutsun seda, laste-ja vanainimeste uudised seal saate lõpus, me toimetuses omakeskis kutsume nuupideks, kus on juttu mingist loomaaiast või loomast või mingitest väga naljakatest juhtumisest, ühesõnagagi koerad-kutsud ja selline nunnu värk.

Aga struktuuri.... Ma lähen tööle, hakkan enda ülesandeid tegema ja tuleb päevatoimetaja, kui ei ole siin nüüd mingeid suuri sündmuseid nagu oli siamaani kestab Ukraina, eile ma olin töö järele isis oli uudis et Ida-Ukrainas jällegi vallutati mitmed väikelinnad. Et hommikul juba kella kümne aeg ma sain teada et produtsent, kes on selline hästi huvitav isiksus, ütleme siis nii, helistas juba hommikul vara et täna tuleb sinu poolt esiuudis, hakka juba valmistuma ette. Antud juhul tuli panna eestipoolne nüanss juurde et keegi eestlastest kommenteeriks asjatundja. Aga tavalisel päeval kui ei ole mingit sõda algamas siis jõuan kuskil kell 12-ks tööle ja põhimõtteliselt tegutsen seal üksinda, kuigi meil on üks suur kontor kus me seal suhtleme pidevalt. Et vahest päevatoimetaja käib mööda ja küsib et noh, millest sa täna teed siis ja... Et midagi laheda ka on. Et hoitakse silm peal mida ma seal ikkagi siis teen ja kui see on valmis siis lähen montaaži, monteerin ära, montaažipoistega siis kah seal, et mina nagu isiklikult ei monteeri, aga teised, arvutispetsid seal kes nagu oskavad, mina olen kõrval ja ütlen et siia pan seda ja siia pane seda. Struktuuri poolest on tegelikult töölisi üllatavalt vähe.

Kui palju teid siis päeva jooksul kokku on toimetuses?

Nädalavahetuseti kui mina olen tavaliselt on väga vähe. Siis on põhimõtteliselt assistent, päevatoimetaja, mina, üks reporter, ja saatejuht, noh ankur. Vahest on veel nii et üks ja sama inimene teeb mõlemat, on nii reporter kui saatejuht. Eks see on võib-olla raha kokkuvõtte, kuidas kellelegi meeldib, saatejuht teenib ka rohkem raha siis tänu sellele. Väga palju ei ole. Aga nädala sees ikka on, päevatoimetaja, assistent, reporterid on kolm tükki kuskil, ja välisuudiste toimetaja. Ja pluss on meil ka Tartus siis nii-öelda osakond, kust tulevad ka lood, nii et nädala sees võiks öelda on isegi neli inimest reporteritest keskeltläbi, pluss siis välisuudised.

Milline see saate enda struktuur on, kui palju välisuudiseid seal on ja kuidas need sinna paigutuvad?

Oleneb uudise iseloomust, relevantsusest, päevasündmustest. Kui siin Eestis on ikka olnud mingi 4-5 inimesega surmajuhtum siis üldjuhul läheb see saate esimesse ossa. Saade jaotub vastavalt reklaamipausidele, kui on tunniajane saade siis see jaotub kolme osasse, ja kui on täiesti tavaline päev, kuskil sõda ei hakka ega midagi, siis on

välisuudised seal keskmises osas. Ja nad on noh.... Ikka tähtsad. Oleneb päevatoimetajast, ühele meeldib kui me oleme sellised ameerikalikud ja rahvusvahelised nagu CNN, aga teine päevatoimetaja rohkem nagu keskendub sellele reitingule ja showbisinisele, kui ei ole väga löövat päeva välisuudistes et kuskil kukkus lennuk alla või et keegi kukkus jälle tulistama Ameerika Ühendriikides. Kui on sellised kuivad igavad uudised mis tavainimesele väga peale ei lähe, ma ei tea, New Yorki aktsiad jälle tõusid või midagi siis võib juhtuda et need lihtsalt visatakse saatetest välja, läheb kas mõni teine päev või ei lähe üldse. Aga üldiselt on see harv juhus, tavaliselt on välisuudised ikka saates sees.

Ja seltskonnauudised, ma ka teen, aga seda sa vist ei uuri või sellest me ei räägi...

Pigem mitte jah. Kui palju välisuudisteks aega on ja kuidas see maht ette antakse, näiteks ka mingi lugude arv?

Lugude arvu ei ole, põhiline stamp ehk keskmine lugude arv on kaks ja pool minutit. Kõik oleneb, kui on selline keskmine päev kus on millest rääkida ja nagu ei ole ka, siis selle kahe ja poole minuti sisse me liigendame kolm sellist lupsu nii-öelda, erinevat teemat. Viimased kuud on nii palju seda Ukrainat olnud et... see on ka välisuudiste toimetaja valik, võib-olla päevatoimetaja nii palju siin vahele ei astu, ma olen ikka üldjuhul teinud niimoodi et keskendunud see kaks ja pool minutit puhtalt Ukrainale. Üks päev näiteks siin oli nii et Ukrainas oli väga tuline sündmus, aga samas ka Ühendriikides sõitis mingi buss kuskilt alla ja surma sai 10-15 inimest. Et üldjuhul oleks see päris kõva uudis kui vaadata päevasündmuseid, aga antud päeval ma seda üldse ei kajastanud. Ma leidsin et Ukraina teema on ikka palju relevantsem antud olukorras.

Kuidas see otsustatakse et välisuudis läheb päeva esimeseks looks, kui tihti seda juhtub ja kuidas see käib?

See läheb päevatoimetaja poolt ja seda otsustatakse üpris päeva alguses. Noh ma saan kohe eilse põhjal tuua näite et hommikul sain kohe teada et midagi olulist väga eestiseselt ei toimunud päeva jooksul. Midagi peab ju näitama. Ja siis kohe hommikul tuli teade et Ukrainas Kiiev siis alustas terrorivastast operatsiooni Ida-Ukrainas. See oli siis päevatoimetaja jaoks tähtis sündmus, et arvata on et seal võib minna ikka madinaks. Kuhu see madin kõik võib edasi viia, kas sekkub NATO ja nii, et hommikul kohe otstati et sellest teeme esiloo.

Aga kui samas siin Eestis oleks olnud ma ei tea... Ma võin tuua näiteks teise näite et oli kah Ukrainas väga pingeline olukord, see oli ka siin mõnda aega tagasi alles, siis siinsamas Tallinnas vene saatkonna ees piketeerisid venemeelsed. Siis otsustati siiski nemad panna kõigepealt saatesse, kus õngeritva tõmmati punalipp, et see on rohkem eesti touch, ja siis pandi sinna otsa kohe välisuudised, mis haakusid. Et see eetrisse mineku järjekord on ikkagi päevatoimetaja otsustada.

Teil toimetuse koosolekuid ei ole ma saan aru?

Ma olen seal nii vähe töötanud veel tegelikult, nüüd aasta saab täis... koosolekuid, mida sa selle all mõtled?

Et hommikul kogu toimetus tuleb kokku ja siis päeva jooksul korra veel vaadatakse üle...

No need koosolekud on meil põhimõtteliselt reporterite vahel lihtsalt niimoodi et nad peavad päevatoimetajaga nõu, et mida nüüd teha. Aga välisuudiste toimetaja on natuke midagi muud, aga minuga on siis kui on mingi suurem sündmus. Ütleme et sellest

Ukrainast ei viitsi enam rääkida siin ükskord oli, eelmine aasta vist, lennukiõnnetus Ameerika Ühendriikides, võino kasvõi nüüd see uuem lennuk, see Malaysia lennuki müsteerium. Kui ma lähen tööle ja kui juhtub oleme teine päevatoimetaja kes mulle helistama kohe ei hakka siis ikkagi esimese asjana tuleb ta mu laua juurde et täna teeme siis niimoodi, et ma tegin sulle eraldi kasti, kastiks nimetame me neid saate osasid, et see üks eraldi kaheminutiline lugu sellest lennukist, et see on üpris huvitav ja läheb kindlasti inimestele korda. Et põhiline on see mis inimestele korda läheb, sest me oleme kommertskanal ja me teenime raha reklaamidest ikkagi.

Kui ongi nüüd selline suurem välislugu siis kas ülejäänud kaks ja pool minutit välisuudistele jäävad alles või kuidas sellega on?

See oleneb. Üldjuhul on niimoodi et on kaks välisuudiste osa, üks suurem a la mingisugune lennukiõnnetus kuskil Ameerika Ühendriikides on esimeses saate osas ja siis teises osas on veel välisuudiste osa kaks ja pool minutit kus me siis võtame kokku ka teised välisuudised. Ma ei tea, Iraani tuumakõnelused või mida iganes.

Et kaks blokki siis?

Jah kaks blokki. Töökoormus suureneb, aga seda ei ole alati.

Kas pigem tuleb endal teemasid otsida või päevatoimetaja pakutud teemadest kinni hakata?

Ei, päevatoimetajal on nii palju tegemist endal ja põhiliselt ta tegeleb ikkagi Eesti asjadega. Kui nüüd e ole väga suurt uudist nagu Ukraina vallutamine või kui meil siin tegi see Silver Meikar meiega koostööd, kui seda ei ole siis on välisuudiste toimetaja üldiselt iseseisev, kuidas me ise leiame et mis võiks olla.

Kuidas see otsustati et Silver Meikar teie reporterina Ukrainasse läheb?

Ei seda ma ei teadnudki.... Ühesõnaga ma olen seal.... No kuidas ma seda nüüd ütlen.... Paljud otsused tehakse kinniste uste taga, Kanal 2 direktorid, päevatoimetajad ja produtsendid arutavad omavahel ja ega see meisse otseselt ei puutugi ja ega seda ei teagi. Seda et Silver Meikar seal oli ma nägin nagu et mulle öeldi et näe Silveri failid tulevad Ukrainast, siin on tema number ja nüüd hakka temaga suhtlema. Seda ma ei teadudki et ta meil on, küllap mingite sidemeta kaudu temaga... lihtsalt tutvused ma arvan.

Kas seda on ka olnud et mõnda teise kohta saadetakse toimetusest keegi kohale või tuleb endal minna teise riiki sündmust otse katma?

Selle aja jooksul, ma nüüd ei saa rääkida kõigest sellest muust ajast. Mul ei tule ühtegi momenti pähe aga kindlasti on olnud. Reporterid meil käivad ikka välismaal pidevalt, aga üldiselt tehakse selliseid meelelahutuslikke uudiseid. Näiteks meil see reporter Eda-Liis, tema käib Ameerika Ühendriikides ja Torontos, rohkem sellist igapäeva elu-olu lihtsalt seal vaatlemas. Aga kui Meikar oli Ukrainas siis tal oli ikkagi meie operaator kaasas.

Kuidas te uudiste teemasid valite, millest te lähtute ka uudis saab saatesse või jääb see teema pigem välja?

Siin on mitmed kihid. No relevantsus nagu ma ütlen. Kui meil on seal, galeriiks me nimetame, on kaks-kolm plasmateletit seal käivad koguaeg, CNN, BBC ja Euronews, kui kõik kolm päev otsa räägivad Malaysia lennukist et kuskilt veepõhjast saadi signaal, nähtavasti must kast, siis ei saa ju eirata, peab ikka sisse panema. Ja meil on Eestis üks

konkurent põhimõtteliselt, TV3, kaks kommertskanalit, ma eeldan et väga suure 90% tõenäosusega nemad sellest räägivad, ja väga palju oleneb jällegi mis läheb inimestele korda. Kui mina näiteks mõtlen et täna enam ei viitsi sellest rääkida, nii palju on juba räägitud, aga samas TV3 näiteks sellest teeb pika loo, siis ma võin päevatoimetaja käest pahandada et miks sina ei teinud, inimesed nähtavasti vaatasid TV3 praegu. Eks kuigipalju ma lähtun sellisest lääneriikide orientatsioonist et kuidas nemad valivad.

Kas on õige või vale väita et saatesse saavad pigem õnnetuste uudised või negatiivsed uudised?

Ma ütleksin et seda on õige väita. Kui on lahti kaks telekanalit, ühe peal on Bostoni pommitamisest otseülekanne ja teise peal Malis abistati nälgivaid inimesi siis suurem tõenäosus et inimesed vaatavad Bostoni pommitamist, sest see on psühholoogiliselt ligiõmbavam, puudutab rohkem. Kui kuskil on mingi negatiivne sündmus, pommitamine või eriti just terrorirünnak, siis me üldjuhul valime seda sest kõik räägivad sellest, ja meie ei saa mitte rääkida.

Millised on kanalid ja allikad kust te uudiseid saate ja mida te kasutate?

Põhiline on see et me peame videomaterjali sisse ostma. Meil on tellitud kaks välisuudiste kanalit mille eest me maksame, üks on Reuters ja teine on APTN, AP Television Network. Need on kaks ülemaailmset uudisteagentuuri kust me saame videomaterjali mida meil on luba kasutada. Tekstimaterjali ja uudiseidn fot saame ju igalt poolt võtta, üldjuhul on päeval nii kiire et peame piirduma BNSiga, Postimehe ja ERRiga, sest tõlketöö võtaks aega. Aga välismaised, BBC, ja vahest on hea vaadata ka Russia Today näiteks teise nurga alt. Pildimaterjali jah kahjuks ainult kahest materjalist. Nemad ongi kaks maailma suurimat põhilisemat mida CNN-id ja BBC-d kasutavad ise, selles mõttes ei ole probleemi videomaterjali suhtes.

Kuidas tööprotsess ühe looga välja näeb, on teema, sisu, montaaž, kuidas ta looks saab?

Oleneb kahest asjast, kui on poliitiline uudis näiteks, ma toon mingi näite, oletame et Ukraina Kiievi valitsus ja USA sõlmivad mingi väga tähtsa lepingu, aga sellest ei ole pilti, siis me siiski teeme sellest loo nii et me kasutame varasemaid videomaterjale. Näiteks otsin arhiivist juppe, Kiievi valitsusest, ja Kerry ja Obama, kuidagi selle põhja paneme kokku sest lugu iseenesest on ju tähtis. Kui ei ole väga tähtsaid uudiseid siis väga palju otsustame ka pildi järgi, mida on näha. Vahel on näiteks mingi rongiõnnetus kus on jäänud turvakaamera peale midagi sellist erilist mida iga päev ei näe, siis me teeme ka sellest loo kuna see on lihtsalt pildi visuaalsuse poolest väga eriline. Kui panna see treilerisse siis inimesi kindlasti meelitab vaatama see.

Aga kui meil on praegu näiteks välispoliitiliselt nii pinev olukord, siis mina näiteks selle järgi ei vaata. Aga oleneb täiesti päevatoimetajast, kuidas tema eelistused on ja kuidas tema maailma näeb.

Millised teie enda eelistused on selles mõttes?

Kui toimuvad minu jaoks mingid sellised märgilised sündmused. Ma võin tuua näiteks hiljuti Ukrainas tapeti ära valitsuse poolt üks Parema sektori liige, Paremsektor on seal üks nii-öelda paremäärmuslik erakond, kes tegelikult algselt oli selle Euromaidani liige, osales Kiievi revolutsioonis nii-öelda, hiljem ta lasti oma meeste poolt maha. Mina isiklikult oleksin sellest kindlasti loo teinud, aga hiljem ma sain teada et sellel päeval tööl olnud Jaanus sellest lugu ei teinud. Ta valis siis millegi muu põhjal, just siis oli midagi

muud tema meelest tähtsam. Samas ma jälle kasutasin selle hiljem ära, tõin sisse Ukrainast rääkides järgmisel päeval. Üldjuhul ma valin sündmuseid mis minu meelest on ikkagi kõige tähtsamad, kui on valida bussiõnnetus, mis oli dramaatilise pildiga, buss pooleks ja nutvad inimesed, millest saaks hea reitingu, aga Ukraina sündmustik seal ikkagi meid puudutab siis ma ikkagi leidsin et see on tähtsam. Noh see reiting on... aga päevatoimetaja oli ka nähtavasti nõus sellega, sest mingit märkust mulle ei tehtud ja oldi rahul minu tööga.

Kas on mingitel piirkondadel või riikidel ka millest nagu teadlikult räägite ja mingid kohad mis nii palju ei saa tähelepanu, on seal mingi jaotus olemas?

Jaotus oleneb suuresti nendest uudiseagentuuridest. Kuidagi saab ikka katta kui ikka väga tahad mingit uudist teha, videopildi poolest. Aga tihti on niimoodi, miks seda ma ei tea, aga eks Reuters on samamoodi ärifirma, kes tegeleb uudiste tootmisega, ja kui toimub näiteks mingi märgiline sündmus Lähis-Idas siis nad ei pruugi saata oma operaatorit sinna kasvõi turvalisuse kaalutlustel. Ja sellepärast jää meil see lugu kajastamata, sest meil pole videomaterjali millega katta ja me ei saa ainult teksti lugeda. Et see on ka jah piir... ma ei mäleta enam küsimust.

See et millistest riikidest on oluline rääkida või kas on mingi piirkonna fookus?

No olenevalt päevasündmustest. Praegu on selgelt fookus Venemaa ja Ukraina. Mõnda aega tagasi oli Süüria selline, kõigil hambus kogu aeg. Mingi aeg tagasi Iraan. Eks uudised ole ka tootine, isegi kui mingit suurt arengut alati ei toimu siis hoitakse silma peal. Näiteks ma olen kindel et tänases Reporteris ka on päris põhjalikult Ukrainast. Isegi kui midagi väga suurt pole toiminud seal. Eile oli ikkagi relvastatud... ma ei mäleta selle väikelinna nime nüüd... Ühesõnaga me kajastame edasi inimestele et selline-selline asi, täna midagi hullemaks pole läinud. Asi seegi, inimesi ju huvitab et mis seal... Aga riikidest ei ole midagi sellist mida nüüd meelega vahele jätaksime, asi on ikkagi et kui siis pole videomaterjali millega katta. Ei saa võtta Youtube'ist mingit suvalist videomaterjali, see on vargus. Noh, vahest on erinevused, näiteks Euromaidani ametlikust Youtube'ist me võtsime videomaterjali sest nemad eeldatavasti ei pahanda, see ongi selleks et maailmale näidata mis seal toimub. Et noh hämar piirkond ja üldjuhul väga kardetakse kohtuasju ja Youtube'ist ja sellistest kohtadest mille eest me maksnud ei ole me ei tohi võtta.

Kui ressursse oleks piiramatult, oleks endal aega ja eetriaega, vahendeid rohkem, siis mida võiks välisuudiste kajastamisel muuta või veel paremaks teha?

Oi mina tahaks palju teha, aga mina olen kõige lihtsam tööline seal üldse. Et kõige suurem asi on ikkagi raha ja kasum kommertskanalitel üldse. Näiteks mina olen ametlikult välisuudiste toimetaja, samas teen päeva jooksul ka seltskonnauudiseid ja laste, nii-öelda nuupiuudiseid ja õhtul teen veel ka veebi, olen veebitoimetaja ka. Ma leian et kui kanal palkaks iga valdkonna jaoks eraldi inimese, üks inimene kes puhtalt keskendub välisuudistele, kes puhtalt toimetab veebi ja üks inimene kes puhtalt keskendub laste-ja vanainimeste, seltskonnauudistele, siis kvaliteet kindlasti kõvasti paraneks. Lood oleks palju kvaliteetsemad, läbimõeldumad, detailsemad ja nii edasi. Aga eks see ole selles mõttes kanali küsimus kui palju raha sinna.... Ma ei tea neid rahalisi asju, mina olen lihttööline, seda ma ei tea. Põhiline rõhk lähebki muudele töödele et välisuudised, olenevalt päevast. Et eile ikkagi oli oht et kohe-kohe võib minna otseses mõttes sõjaks siis ma tegingi päev otsa välisuudiseid, sest mul oli varasemalt

ette tehtud ka mõned seltskonnauudised ida sai kasutada. Mida võiks paremaks, rohkem töölisi, olekski välisuudiste jaoks eraldi inimene. Ma kujutan ette et seal riigikanalis, ERRis on kindlasti ainult üks inimene välisuudiste peal. Aga neil on muidugi ka teine formaat, see jällegi oleneb.

Sa ütlesid enne et te näete konkurendina TV3, kas Aktuaalset Kaamerat ka?

Ei... eks võib-olla kuigipalju ikka aga niipalju kui mina olen ülemuste jutust poole kõrvaga kuulnud siis riigikanalit ei võeta konkurendina sest nende ressursid on meie omadega ikka võrreldamatud. Me ie saa rallit minna sõitma seal Ferrari, ja siis meil on mingi Lada onju. Et seda ei peeta nagu, ikka kommertskanalid põhiliselt võistlevad.

Kes see välisuudiste auditoorium on, kes seda osa just vaatab?

Seda ma ei tea täpselt, seda on ilmselt näha nendest reitingutest. Eks see auditoorium on ma arvan ühtlane, vaevalt et keegi vaatab eraldi et umbes see kell peaks Reporteris välisuudised olema ja siis paneb sinna Kanal 2. Ma ei oska seda öelda. Aga kui mina teen välisuudiseid siis ma ikka pakun et.... Nii palju kui ma olen kuulnud siis meie kanalit viimasel ajal on hakanud jälgima rohkem jällegi nooremad inimesed, et vahepeal oli aeg kui Kanal 2 oli rohkem pensionäridele, siis oli päris noortele või noh keskealiste.... Ma ei oskagi öelda kes seda jälgivad.

Aga mis see välisuudise olulisus on vaataja jaoks, miks nad seal saates on ja misk neid peaks vaatama?

Ma ei kujutaks ette tänast maailma ilma välisuudisteta. Eks see ole üks globaliseerumise osa. Mis mujal maailmas sünnib, see puudutab meid väga palju, ja see toob inimesele kuidagi muu maailma koju kätte. Kui meil ei oleks välisuudiseid siis me ei teakski nähtavasti, milliseid alatuid võtteid võib kasutada Venemaa, me ei oskaks võib-olla ise karta. Tänu sellele et massimeedias kajastati otseülekandes mis toimus Ukrainas, suuresti tänu sellele on nüüd siis Ämaris NATO baas tulemas ja nii edasi. See on väga tähtis.

Kas tahaks ise midagi lisada välisuudiste kohta, mõtteid?

Mmh, mis ma oskangi öelda...

Ahha, üks teema veel vahele. Vahel räägib ka mõni välisekspert ja kommenteerib välisteemat, kuidas see otsustatakse ja korraldatakse?

See on küllaltki keeruline ja põhiliselt tegelen sellega mina. Kui ma läksin sinna tööle siis ma ei tea, ma polnud varasemalt Reporterit üldsegi vaadanud. Aga nagu ma selle aja jooksul olen aru saanud siis minu paarimees ei küsi neid ekspertide kommentaare. Seda ma hakkasin ise tegema. Kui ma olin just tööle tulnud siis ma tegi algajana loo Araabia kevadest ja Kanal 2 direktor ütles mulle et Eesti nüanss oleks kasuks tulnud. Sellest ma nagu järeldasin et ta vihjas et oleks võinud keegi eestlastest rääkida. Aga see on raske sest päeva uudiseid sa üldjuhul ei tea ette rohkem kui hommikust. Oletame et kui ma olen nüüd eile, pühapäev, inimesed puhkavad, et kui ma hakkam kell 12 mõtlema et saada inimene kaamera ette, on väga palju juhuse, isiklike suhete ja tutvuste küsimus. Eile lihtsalt juhtus niimoodi et Marko Mihkelson, tema muidugi on poliitik ka, et tal on kasulik olla eetris. Et kui on võimalik siis ta alati tuleb vastu. Igasugused professorid ja, neil võib olla igal pool sekeldamist. Eile näiteks Toomas Kaldaru sattus sõitma Pärnust Tallinna poole ja tuli stuudiost läbi. Vahel saan kommentaari ka Rein Müllersonilt, kes on rahvusvahelise õiguse instituudi president, temal on ka alati hästi palju tegemist, ma ei

tea palju ta üldse Eestis on, inglise aktsent hakkab külge tulema ja nii edasi. Et juhuse läbi, helistad, ta ütleb et juhtumis on täna Eestis, ja nii ta juhtub.

Ja siis ongi, kas endal on veel mingeid mõtteid?

Kommertskanalites ei ole võimalik minna väga süvitsi erinevates probleemides, et ei saa hakata lahkama Krimmi ja Ukraina probleemi laiemalt. Me saame teha ainult ülevaate mis toimub, aga sellest ajaloost, see jääb tahaplaanile ja see jääb üldse kasutamata. Seetõttu ei pruugi keskmine televaataja mõista seda laiemat ajaloolist konteksti. Siin ka selline oht kommertskanali puhul, inimesed võivad valesti mõista. See Krimmi anneksioon ei olnud rahvusvahelise õiguse poolt mingis mõttes legitiimne või õige, aga ajaloolises kontekstis on Krimm alati olnud väga palju seotud Venemaaga. Suurem isa elanikke seal ongi venelased, suurem osa usubki et kui nad liituvad Venemaaga siis elu läheb paremaks. Nad elavad vene meedia ja propaganda vallas ja suur osa inimesi võis tahtagi Venemaaga liituda. Iseasi on see et nüüd sõjavägi sisse toodi, Ukraina või Kiievi võim ei taha Ukraina föderaliseerumist või killustumist, see on loomulik. Need keda välispoliitika rohkem huvitab peaksid lugema mingeid *outsiderite* ajakirju nagu Diplomaatia või vaatama riigitelevisiooni saateid. Ma ei ütle, et Kanal 2 ei peaks vaatama, et sa näed seda päevasündmustikku, aga laiemat teadmised saad ikkagi mujalt, Välisilm ETVs näiteks. Kommertskanalite lugu on paraku see on nad elevad reklaamitulust ja on vaja kasumit teenida.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina **Inkeri Parman** (sünnikuupäev: 29.07 1991)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose **Välisuudised ja nende valmimise tagamaad Aktuaalses Kaameras ja Reporteris 2013– 2014 aasta jooksul**, mille juhendaja on Ragne Kõuts-Klemm;
  - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 28.05 2014